

Anarchistická revue

EXISTENCE

4/2011

LONDÝN
V PLAMENECH

cena:
40,-

Svobodný člověk Michael Kácha

Hledání anarchistické politiky / Critical Mass

Democracia Real Ya! / Systém moci / Uznání Palestiny?

Chronologie opakovaného neštěstí / Naštvanost. A co dál?

Anarchismus neznamená antiglobalismus / Tam, kde jsou anarchisté vidět

vydává Československá anarchistická federace

EDITORIAL

S ukončením dalšího ročníku naší anarchistické revue můžeme s klidným svědomím říci, že se stala znovuzavedeným a životaschopným projektem, který je schopen dostát svým předsevzetím, ať již jde o periodicitu, rozsah a dovolíme si tvrdit, že i předsevzatou obsahovou a vizuální kvalitu. Jsme rádi, že po dvou letech, co *Existence* znovu vychází, si našla v rámci antiautoritářského hnutí a částečně i za jeho až moc jasně položenými hranicemi své pravidelné čtenáře. Také je užasné, že toto periodikum šíří tolik nezávislých distributorů a je oficiálně i neoficiálně k mámi v několika obchodech, klubech, barech a čajovnách.

Ale dost sebechvály, aby nám tyto řádky, jak se říká, nezasmradly. Podívejme se raději, s čím letošní čtvrté číslo *Existence* přichází. Před tím bychom ale rádi ještě poznamenali, že v tomto vydání naleznete mnohem větší množství původních článků, které zatím nevyšly nikde ve virtuálním prostoru, než tomu bylo dříve. S tím souvisí i to, že se nám podařilo pro toto číslo najít (nebo si oni našli nás) docela dost přispěvatelů.

Hlavním tématem čísla se staly nepokoje, které se přehnalý začátkem srpna anglickými městy a zasáhly i několik čtvrtí samotného Londýna. Stěžejním článkem k tématu je několikastránkový překlad analýzy od irských anarchosyndikalistů ze skupiny Workers Solidarity Movement. Text se detailně zabývá příčinami nepokojů, jejich samotným průběhem a projevy, negativními reakcemi médií, politiků, ale i třeba některých levičáků, snahou o dehumanizaci výtržníků a jejich bezprecedentní potrestání a na závěr také důsledky, jaké nepokoje ještě mohou mít. Irští anarchisté před námi de facto otevírají bezvýhodný obraz deklasovaných vrstev dělnické třídy, které nemají žádné vyhlídky na únik a změnu, a to zvláště v době, kdy jsou jejich komunity postiženy dalšími škrti, s nimiž přicházejí neoliberální politici.

Otázkou deklasovaných vrstev a jejich nelichotivých „vyhlídek“ se pak věnuje úvodní článek tématu. Připomíná mimo jiné myšlenku, která je takovou červenou nití tohoto čísla *Existence*, že vztek pramení ze sociální frustrace, by neměl být směřován proti těm, co se nacházejí ještě níž, nýbrž proti těm nahoře, kteří za bídný stav společnosti skutečně mohou a kteří na něm vydělali a stále vydělávají. Hlavní téma je pak ještě doplněno prohlášením londýnských anarchosyndikalistů, které svým způsobem velmi stručně rámuje některé body obsažené ve výše zmíněné analýze.

Hned na úvod celého časopisu jsme zavedli jednu novinku. I když pamětníci *Existence* z přelomu milénia by mohli tvrdit, že o tak velkou novinku zas nejde. V rubrice, kterou jsme nazvali „Kvartál“, chceme pravidelně přinášet stručný přehled akcí, které uspořádalo české a slovenské antiautoritářské hnutí nebo kterých se nějakým způsobem anarchisté a anarchistky účastnili. Na tuto rubriku tentokrát navazuje příspěvek účastníka blokády kácení v bezzásahových zónách Šumavy a představení nové kampaně severočeské asociace Alerta, která se zaměřuje na snížení produkce odpadu a boj proti záměru vybudovat na Mostecku novou spalovnu.

Další novinkou, která by se měla objevovat i v následujících vydáních, je rubrika „Vidíme to jinak“. Stejně se kdysi jmenovala tiskovina vydávaná anarchopacifistickou skupinou VAP. Právě s tou jsme se nyní domluvili na vzájemné spolupráci, která se bude zhmotňovat mimo jiné v této rubrice.

Nadále pokračujeme ve spolupráci s českou pobočkou iniciativy International Solidarity Movement, která se orientuje na „palestinskou otázku“. V době, kdy se většina propalestinských aktivistů zaměřuje na přijetí Palestiny coby členského státu Organizace spojených národů, my přinášíme kritický pohled na tuto snahu z pera jednoho ze zakladatelů online magazínu *Electronic Intifada*.

V hlavním tématu minulého čísla pokračuje dvoustránkový příspěvek jednoho z aktivistů české iniciativy Skutečnou demokracii teď!, která vznikla na základě inspirace stejnojmenným španělským hnutím. Popisuje v něm první kroky a zkušenosti této iniciativy a v druhé části se zabývá místem anarchismu v tomto hnutí, které se uchytilo v několika zemích Evropy či v Izraeli.

Nahlédneme také do bouřlivého a anarchisty bedlivě sledovaného Řecka. Své zkušenosti s tamějším hnutím přiblíží rozhovor, v němž nám na otázky odpovídala naše kamarádka, která v této zemi nějakou dobu pobývala. Dozvíte se, čím je tamní anarchistické hnutí jiné, čím se od něj můžeme nechat inspirovat, jak se místní aktivisté koukají na „revoluční turisty“ a jak je tu nahlíženo na časté rioty a boje s policií.

V analytickém textu od skupiny Kolektivně proti kapitálu se vrátíme ke stávce v dopravě, která proběhla 16. června. Podíváme se, jaký byl

její průběh, čeho (ne)dosáhla, jaká byla odpověď vlády a médií, jak (ne)byl využit její potenciál a jaké možnosti se v boji pracujících za lepší životní a pracovní podmínky dále naskýtají.

Další z převzatých textů je článek o celosvětové cyklistické iniciativě Critical Mass. Představí nám její historii, možné podoby a především předloží kritický pohled na podobu, kterou má tato iniciativa u nás. Přechází si budete moci také delší překlad, který již vyšel na našem webu, o historii fašistických spolků v Maďarsku a o fašizujících tendencích, které v této středoevropské zemi reprezentuje i současná vládní strana.

S Existenci se můžete vypravit do několika alternativních podniků, které sice fungují jako bary, kluby, čajovny, ale nejsou pouze o zábavě, nýbrž dávají také prostor angažovaným projektům - od benefičních koncertů, přes debaty, výstavy až po distribuci anarchistických tiskovin. Slovy provozovatelů zavítáme do orlovské Futry, brněnského Pelachu a libereckého Azylu.

V neposlední řadě bychom rádi upozornili také na stěžejní diskusní text, který se snaží odpovědět na otázky ohledně hledání anarchistické politiky v současném českém anarchistickém hnutí, popřípadě v organizaci, jakou je Československá anarchistická federace.

A nakonec tu jako vždy naleznete představení textů, které vyšly v rámci projektu nástěnných novin A3, a početné recenze na publikace, které za poslední dobu vzešly z antiautoritářského hnutí.

OBSAH

- 2 ... Editorial
- 3 ... Kvartál
- 4 ... Příroda versus ekonomické zájmy
- 5 ... Za snížení produkce odpadu
- 6 ... Londýn v plamenech
- 7 ... Vyjádření londýnských anarchosyndikalistů k nepokojům
- 8 ... Londýnský riot
- 15 ... Uznání Palestiny?
- 16 ... Tam, kde jsou anarchisté vidět
- 17 ... Další úspěch Seattle Solidarity
- 18 ... Democracia Real Ya!
- 20 ... Naštvanost. A co dál?
- 22 ... Alternativní kluby
- 23 ... Chronologie opakovaného neštěstí
- 26 ... Critical Mass
- 28 ... Hledání anarchistické politiky
- 30 ... Systém moci
- 31 ... Anarchismus neznamená „antiglobalismus“
- 32 ... Svobodný člověk Michael Kácha
- 35 ... A3
- 36 ... Recenze

DISTRIBUČNÍ MÍSTÁ

Kde můžete *Existenci* (případně další publikace ČSAF) zakoupit:

Kamenné obchody:

Rekomando (Trojanova 9, Praha 2),

Emergency shop (Chvalova 8, Praha 3- Žižkov)

Internetové distribuce:

xBASTax (xbastax.cz), Waking the dead (wakingthedeath.cz), Phobia records (phobiarecords.net), Insane society (insanesociety.net), Papagájův hlasatel (phr.cz), Miruus Levyt (miruuslevyt.cz), Antifa e-shop (antifa.cz), Gasmask records (maskcontrol.com)

Pro zájemce ze Slovenska doporučujeme objednávat na e-mailu: libertaria@riseup.net

ANARCHISTICKÁ REVUE **EXISTENCE**

4 / 2011 (v pořadí 22. číslo)

VYDÁVÁ ČESKOSLOVENSKÁ ANARCHISTICKÁ FEDERACE

KONTAKT: CSAF@CSAF.CZ

WEB: WWW.CSAF.CZ

KVARTÁL

Jelikož jedním ze smyslů naší anarchistické revue je dokumentovat aktivity místního anarchistického hnutí, rozhodli jsme se od tohoto čísla zavést rubriku „Kvartál“, jež bude informovat o veřejných akcích, které byly v uplynulém období tří měsíců uspořádány v rámci širšího antiautoritářského hnutí, nebo na nichž se anarchisté a anarchistky podíleli minimálně svou účastí.

HLUČNĚ PROTI REAGANOVĚ ULICI

V pražské Bubenči byla v pátek 1. července v podvečer přejmenována část ulice Zikmunda Wintera na ulici Ronalda Reagana. Během oficiálního ceremoniálu proběhl i protest, který upozornil na spornou minulost oslavovaného prezidenta a jeho podporu diktátorům, kteří mají na svědomí tisíce mrtvých. Protest vyvrcholil na začátku projevu bývalé americké ministryně zahraničních věcí Condoleezy Riceové, kdy zaznělo skandování sloganu „You've got blood on your hands!“ Riceová přerušila projev okomentovala slovy: „Demokracie je bezvadná věc, ale občas dělá randál.“ Randálem ovšem protest neskončil. Okolo stojící příznivci Ronalda Reagana atakovali protestující a snažili se jim vytrhnout pikety a protireaganovská hesla. Potyčka skončila s následujícími ztrátami na obou stranách. „Reaganovci“ ukořistili dva pikety a nějaké letáky. Demonstranti odrazili útok vedený americkou vlnkou, kterou zlomili a svým protestem znechutit senátora Štětínu, který raději ze slavnosti odešel. Policie šarvátce víceméně přihlížela.

Více na a-kontra.cz/hlucne-proti-reganove-ulici

PODPORA ODBORÁŘSKÉMU HAPPENINGU

12. července podpořili v Praze někteří anarchisté a anarchistky happening pořádaný zdravotnickými odbory, jenž začal proslovy a scénkami na Palackého náměstí a zaměřoval se na kritiku reformu zdravotnictví, které chystá současná vláda. Demonstranty ale přivedl do varu až arogantní projev ministra zdravotnictví. Následoval pochod k poslanecké sněmovně, kde se za někteří mohli tvářit v tvář seznámit s arogantním a pohrdavým chováním ministra Kalouska.

PROTESTNÍ HAPPENING V MOSTĚ A V ÚSTÍ NAD LABEM

12. a 13. července proběhly v Mostě a Ústí nad Labem protestní happenings. Na náměstích těchto měst se protestovalo proti záměru vystavět spalovnu komunálního odpadu v Komořanech. Součástí akcí bylo mimo jiné i vystoupení folkařů Tom 77 a Daša fon Flaša a informační stánek. Ten nabízel tiskoviny pořádkující asociace Alerta a také další tiskoviny věnující se tématice spaloven, problematice odpadů a environmentálním aktivitám. Akci svou účastí podpořilo několik desítek lidí, kteří

se společně bavili při poslechu hudby, četli si informační materiály a diskutovali.

Více na alerta.cz/?p=1747

BLOKÁDA NA ŠUMAVĚ

Několik anarchistů se na konci července aktivně připojilo na výzvu hnutí Duha k blokádě nezákonného kácení v Národním parku Šumava. Správa NP neměla ke kácení potřebnou výjimku, to jí však nijak nebránilo ve vzácné lokalitě horských podmačených smrčín kácet. Proti environmentálním aktivistům zasahovala dost nevybíravým způsobem policie.

Více viz článek v tomto čísle Existence

SLUTWALK

Několik desítek lidí se sešlo 30. července v Praze, aby svým pochodem navázaly na vlnu akcí zvaných Slutwalk. Akce měla vyjádřit podporu obětem sexuálního násilí a postavit se předsudkům, které říkají, že znásilněná osoba si zato vlastně může sama, jelikož se např. obléká příliš vyzyvavě nebo chodí po městě v nočních hodinách.

PODPORA PRAGUE PRIDE

Několik tisíc lidí se zúčastnilo 13. srpna oslavy různorodosti a tolerance Prague Pride, nechyběli mezi nimi ani anarchisté, kteří se prezentovali zejména „černo-růžovým blokem“, který vytvořil speciální leták pro tuto akci. Za zmínku stojí také distribuce speciálního čísla A-kontra, které bylo vydáno právě u příležitosti této akce. Proti pochodu přišli vyjádřit svůj odpor neonacisté a několik desítek intolerantních křesťanů a mladých křesťanských demokratů.

Více na imcmmedia.cz/?p=1289

BLOKÁDA MÍTINKU DSSS V KRUPCE

Aktivisté antiautoritářské Iniciativy Ne rasismu! se zúčastnili 9. září blokady mítinku neonacistické DSSS v severočeské Krupce. Na místo dorazilo pouze několik desítek příznivců DSSS a předseda Vandas tak řečnil na polo-prázdném parkovišti, které leží bezprostředně před sídlištěm, jež je obýváno převážně romskou menšinou. Příjemným překvapením bylo, že ačkoli blokáda nezbudila přílišný zájem mezi odpůrci DSSS, tak na demonstraci byli přítomni místní Romové a další občané, kterým není lhostejné vyvolávání další nenávisti a ostrakizace místní komunity. Mezi blokujícími byla příjemná atmosféra a místní si oddechli, že se nebude opakovat scénář z jara letošního roku.

Více na nerasismu.cz/nase-clanky/reportaze/zklidneni-situace-v-krupce-budoucnost-stale-nejista

NENÁVIST NENÍ ŘEŠENÍ

Akce iniciativy „Nenávist není řešení“ přijeli 10. září na místa, která si na severu Čech pro své mítinky vybrala neonacistická partaj DSSS, podpořit také někteří anarchisté a anarchistky. Tady spolu s ostatními vyjádřili svůj nesouhlas s pokusy o protiromské pogromy a podpořili místní Romy přímo v místech, kde bydlí.

BENEFIČNÍ AKCE ABC

10. září se uskutečnil v libereckém klubu Azyl benefiční koncert pořádaný Anarchistickým černým křížem při ČSAF. Výtěžek z této akce putoval člověku, který se aktivně zabývá ochranou a osvobozením zvířat.

HAPPENING K 11. ZÁŘÍ

V Plzni se 11. září uskutečnil happening, při němž „neznámí pachatelé“ připevnili v odpoledních hodinách dvě letadla s nápisem „Bin Ladin Airlines“ na památník na Americké třídě, který připomíná svými dvěma obelisky již neexistující budovy WTC. Poté přečetli prohlášení odsuzující válečnou politiku USA, rozdali a rozházeli letáky a vytratili se.

PODPORA PROTESTU ZAMĚSTNANCŮ VE ŠKOLSTVÍ

13. září se v Bratislavě sešlo 8 až 9 tisíc zaměstnanců ve školství z celého Slovenska. Podpořit je přišli členové a členky anarchistické skupiny Priama akcia, z nichž někteří - současně i bývalí učitelé - připravili leták, v němž vyjádřili svůj názor na protest a další možný vývoj aktivit za dosažení požadavků.

Více na www.priamaakcia.sk/Z-protestu-pracovnikov-v-skolstve.html

KVĚTINY MÍSTO ODPADU

Skupina aktivistů a aktivistek z asociace Alerta pár dní před ScreamFestem zahájila akci, při které se kreativním způsobem pokusila poukázat na problematiku produkce odpadu a jeho následného skládkování či spalování. Během akce byly v ulicích Mostu, Ústí nad Labem, Prahy a Brna nainstalovány květiny zasazené v květináčích vyrobených z komunálního odpadu (staré vysavače, varné konvice, boty apod.). K objektům byl přiložen vysvětlující text.

Více na alerta.cz/?p=1999

SCREAMFEST

V Mostě se konal 17. září druhý ročník kulturně-politického festivalu ScreamFest, který byl tentokrát tematicky zaměřen proti plánu výstavby spalovny v Komořanech. Akce se zúčastnila více jak stovka lidí, kteří se po její kulturní části vydali na pochod městem.

Více na screamfest.cz

PROMÍTÁNÍ

V období od července do září proběhlo více jak 15 pravidelných či příležitostných promítání večerů, které se konaly v Praze, Plzni, Košicích, Ústí nad Labem, Bratislavě a České Třebové.

PŘÍRODA VERSUS EKONOMICKÉ ZÁJMY

POSTŘEHY Z ŠUMAVSKÉ BLOKÁDY

Koncem července a v první polovině srpna probíhala v šumavských hvozdech blokáda, při níž se environmentální aktivisté snažili zabránit těžbě v bezzásahové zóně. Jednoho z účastníků blokády jsme požádali, zda by nám nenasal pár svých postřehů z této akce, která si vysloužila negativní odezvu médií, úředníků, politiků, byznysmenů, zasahujících policistů a žel i některých místních obyvatel.

PROTI KOMODIFIKACI PŘÍRODY

Ponechám stranou rovinu kůrovcové kalami-ty a důležitost zachování přírody svým přirozeným procesům. Věřím, že jsme schopni si uvědomit důležitost bezzásahových pásem a zároveň do budoucna požadovat jejich rozšiřování a scelování. Věřím, že si uvědomujeme, že současné ekologické problémy nevycházejí z ničeho jiného než z racionalizovaného vztahu člověka k přírodě s přihlédnutím k maximalizaci ekonomického růstu.

Nestabilita přírodního prostředí spočívá právě v tomto vztahu, v němž se člověk systematicky stává inženýrem přírodního prostředí s vlastním zájmem o maximální využití všeho, co se v něm nachází. Zanechme tedy současný kořistnický vztah člověka k přírodě a potřebu ponechat nedotčené oblasti přírody bez ohledu na svoji užitečnost pro člověka.

O CO NA ŠUMAVĚ SKUTEČNĚ ŠLO?

Poměrně nedávno z Modravy unikly informace o utajovaném sjezdu místních kmotrů. Ti se měli sejít tři týdny před zahájením těžby v bezzásahových zónách (kvůli údajnému bezpodmínečnému zásahu proti šířícímu se kůrovci).

Je známo, že místní kmotři mají evidentní obchodní zájem na dlouhodobém nárůstu turismu na Šumavě. Pro tento nárůst připravili

plány na zbudování lyžařských středisek a turistických center. Avšak ve výstavbě jim překáží bezzásahové zóny. Nikoliv ty v oblasti Modravy, zde totiž žádná střediska ani stát nemohou. Modrava měla sloužit jen jako odrazový můstek, díky němuž si kmotři vyzkouší loajalitu státu, místních politiků a především to, nakolik mohou do budoucna přestupovat zákon o ochraně bezzásahových zón.

Na Modravě se také nachází obrovské množství kvalitního smrkového dřeva. Údajně se měla polovina z veškerého vytěženého dřeva poté, co bylo zbaveno kůry, ponechat na místě. Na vlastní oči jsem však viděl, jak se kácely nejen napadené stromy, nýbrž i ty zdravé, a to v nemalém rozsahu. Veškeré dřevo bylo navíc nařezáváno na délku potřebnou pro transport v rámci dřevozpracovatelského průmyslu a následně označováno.

Je známo, že existuje cíl a veselá spolupráce mezi státem a soukromníky. Ta má v dlouhodobém horizontu dále narůstat. Nejen- den místní kmotr vlastní dřevozpracovatelskou firmu. I to je podezřelé.

KOZEL ZAHRADNÍKEM

Zajímavá je role ředitele Národního parku Šumava, Jana Stráského, v tomto sporu. Krom toho, že je předsedou Klubu českých turistů a na krajinu pohlíží jen jako na kulisy svých výletních dobrodružství, je také stoupencem absurdit typu „bez člověka strom nevyroste“ nebo „je třeba přírodě systematicky pomáhat“ a tak podobně.

V duchu těchto tezí nechává bývalý spoluzakladatel ODS a ekonom Stráský odstraňovat informační tabule o přirozené obnově lesa. Ty totiž až příliš jasně hovoří ve prospěch bloku- jících environmentalistů.

Stráský také usiluje o vytvoření nového lo- ga Národního parku Šumava. V tom starém se totiž nachází tři stromy, z nichž jeden je

uschlý. To se samozřejmě panu Stráskému nelíbí!

BIŘICI V AKCI

Nemohu také opomenout nepřiměřené poli- cejní zásahy. Nejenže policie hájila stranu těch, co přestupovali zákon (totiž dřevařů a těch, co je poslali do bezzásahové zóny těžit), ale mnohdy až brutálním způsobem zasahovala proti blokádníkům.

I tato agrese má své opodstatnění. Na blo- kádě se nacházela většina policistů, kteří zde uprostřed léta, a tedy v době dovolených, měli odsloužit svých sto padesát hodin povinných přesčasů. Samozřejmě že policisté kvůli tomu byli pořádně rozlícení a dávali to blokujícím aktivistům pořádně sežrat. Slyšel jsem prohlá- šení typu „Měl jsem být s manželkou u moře a místo toho se tady seru s váma!“

NEKÁČÍŠ - NEJÍŠ

Podobné to bylo i s dřevaři. Ti jsou placeni od kubíku vytěženého dřeva, a tak každé zdržení kvůli blokáde brali velice nerudně a až s výbuchy vzteku.

A místní? Ty stačilo mobilizovat prostřednic- tvím strachu. Panem Stráským, místními starosty a štvavým tiskem masírované obyva- telstvo nakonec uvěřilo, že kůrovcová kalami- ta je natolik vážná, že zdevastuje většinu Šumavy, čímž zároveň ohrozí jejich životy a krajinu, k níž chovají silné citové pouto.

Tak stačilo kmotrům poměrně málo. Zko- rumpovaní politici, strachem a nenávistí zfor- mované obyvatelstvo, naštvaní a poslušní policisté, finanční motivace dřevařů a může se začít vesele kácet a stavět. Zisky putují na konta kmotrů a Šumava je vesele devastována dál.

-lk-

Další reportáže a kritická hodnocení z blokády naleznete na webových stránkách greenaction.cz

Café Zapatista

kvalitní káva z Chiapasu
vypěstovaná ekologicky
a bez vykořisťování

100,-

distro@csaf.cz 15 Kč na ABC

ZA SNÍŽENÍ PRODUKCE ODPADU

NOVÁ KAMPAŇ SEVEROČESKÉ ASOCIACE ALERTA

Požádali jsme člena asociace Alerta, která působí především na severu Čech a v době svého vzniku byla zaměřena na sociální rozvoj na litvínovském sídlišti Janov, aby představil novou kampaň, kterou tato skupina před několika měsíci rozjela a která se zabývá otázkou nakládání s komunálním odpadem a odporem k záměru výstavby nové spalovny odpadu na Mostecku.

„V ekosystémech látky cyklicky plynou od producentů (rostliny) ke konzumentům (zvířata) a jsou recyklovány houbami, mikroby a mrchožrouty. Vše je využito a představa ODPADU je nemyslitelná. V současném kapitalistickém systému se ale naprosto odlišné látky přesouvají od výrobce ke spotřebiteli a pak přímo do vzduchu nebo na skládku. Odpad je v podstatě lidský vynález.“

Těchto několik vět citovaných z textu sociálního ekologa Murraye Bookchina, jasně vystihuje podstatu jednoho z problémů lidské společnosti. Člověk je jediný živočišný druh na Zemi, který produkuje odpad. Tedy něco, co je zbytečně vyloučeno z uzavřeného koloběhu produkce a spotřeby a bez dalšího využití se to stává zátěží pro planetární ekosystémy. Nejde však pouze o životní prostředí, které je produkcí odpadu narušováno. Negativní dopady se výrazně dotýkají i člověka samotného a snižují kvalitu jeho života.

Tento fakt by se však neměl stát záminkou k tomu, abychom upadli do pasivity a považovali současně nastavení jako neměnný stav. Produkce odpadu a s ní související negativní dopady jsou sice lidským vynálezem, rozvinuté schopnosti racionálního uvažování však člověku umožňují změnit směr cesty, kterou se vydal. V tomto případě to může zahrnovat i změny v uvažování a v uspořádání společenských struktur, jež povedou k tomu, že skládkování a spalování odpad v budoucnu bude existovat jen ve formě nehezke vzpomínky na minulost. Tento cíl není tak nerealistický, jak by se mohlo zdát. Důležité je však věnovat jeho naplnění značné úsilí a pozornost. Právě proto asociace Alerta zahájila v květnu 2011 kampaň za snížení produkce odpadu.

CÍLE KAMPAŇ

Velké množství druhotných surovin, které domácnost nebo průmysl může využít, často zbytečně končí na skládkách nebo se páli ve spalovnách. Materiál, který je skládkován či spálen, se pak náročným způsobem musí získávat těžbou z přírodních zdrojů a průmyslovým zpracováním. Tento proces vede k dalšímu znečišťování, plýtvání a urychlování klimatických změn. Prosazujeme proto důslednou separaci všech recyklovatelných a kompostovatelných složek odpadu a jejich navrácení do koloběhu výroby a spotřeby. Nic z toho, co člověk využívá, nemusí skončit na skládce či ve spalovně. Ovšem za předpokladu, že bude rozvržen systém, ve kterém každá druhotná surovina bude sloužit k opakovanému užívání a recyklaci.

Jedním z cílů naší kampaně je zmíněný systém nakládání se surovinami prosazovat. Uvědomujeme si, že tento cíl má dvě roviny. Jednou je prosazování dílčích kroků, které

povedou ke zkvalitnění stávajících recyklačních služeb, k podpoře kompostování, k posílení prevence vzniku odpadu a dalším krokům. Druhou rovinou je snaha tyto drobné reformy zasadit do revoluční antikapitalistické perspektivy. Stávající ekonomický systém, založený na neustálém růstu a drancování přírodních zdrojů, na konkurenčním boji a neolibérálním trhu, můžeme tlaky přimět k drobným ústupkům ve prospěch našich cílů. Nikdy jej však nelze reformovat do takové podoby, aby tyto cíle bylo možné naplnit v celé jejich komplexnosti. Proti systému dominance, vykořisťování a drancování zdrojů je třeba postavit vizi systému, ve kterém jsou veškeré ekonomické, politické a sociální pohyby určovány potřebami celé společnosti a potřebami ekosystémů, jejichž je součástí. Nikoliv snahou úzkých elit akumulovat kapitál a centralizovat politickou moc. Vzhledem k tomu, že stávající systém je stabilizován díky kombinaci manipulace, silné represe a vytváření atmosféry strachu, považujeme revoluční proces za jedinou možnou cestu, jak jej překonat a vytvořit tak podmínky pro rozvoj námi navrhovaných alternativ.

PRVNÍ KROKY KAMPAŇ

Odpadová tematika je komplikovaný problém, který nelze vyřešit v krátkodobém horizontu. Kampaň za snižování produkce odpadu proto vnímáme jako dlouhodobý projekt, ve kterém různé aktivity plynule navazují na sebe v rámci kontinuálního procesu. Jmenujme nyní některé, které byly již realizovány.

Důležitou částí kampaně je publikační a vzdělávací činnost. Ta je zaměřena především na šíření informací o odpadové problematice a o možných alternativách ke stávajícímu odpadovému hospodářství. Informace jsou šířeny v různé formě na různých místech. Alerta například vydala několik letáků. Ty se zabývají propagací komunitního kompostování, systémů mechanicko-biologické úpravy odpadů a také radami, jak účinně předcházet vzniku odpadu v rámci spotřebitelské volby při nakupování. Byl také vydán plakát vyjadřující nesouhlas s plánem vystavět spalovnu komunálního odpadu v Komořanech. Ten byl masivně vylepován v ulicích Mostu, Horního Jiřetína, Litvínova, České Třebové a několika dalších měst. Cílem kampaně byl věnován prostor i v několika číslech zpravodaje *Hlas ulice*, který vydává asociace Alerta. Všechny zmíněné materiály jsou, vedle tištěné verze, k dispozici i v pdf verzi na webu *alerta.cz*. Tam je možné si je stáhnout, vytisknout, namnožit a rozšířit. Na zmíněném webu jsou i další texty věnované odpadové problematice a naší kampani.

Místem, kde jsou cíle kampaně propagovány, jsou především ulice. Zde bylo vedle plakátů rozvěšeno i několik desítek velkoplošných transparentů s různými motivy. Prostor ulic byl využit také v rámci kreativní akce nazvané „Pěstujeme květiny, ne skládky a spalovny“. Tuto akci realizovali aktivisté a aktivistky několik dnů před ScreamFestem. Kreativním způsobem se pokusili poukázat na problematiku produkce odpadu a jeho následného skládkování a spalování ve spalovnách. Během akce byly v ulicích Mostu a Ústí nad Labem nainsta-

lovány květiny zasazené v květináčích vyrobených z komunálního odpadu (staré vysavače, varné konvice, boty atd.). Ke květináčům byl přiložen text, který poukazoval na problematiku skládkování a spalování.

Další kreativní akce proběhla v ulicích Prahy, kde byly nainstalovány bedýnky s bioodpadem. U nich byly různé vzkazy poukazující na to, že bioodpad jako zemědělský využitelná surovina by neměla končit na skládce, ale měla by být zpracována v kompostárnách.

Alerta také několikrát využila veřejný prostor k organizaci shromáždění. První proběhlo 12. 7. v Mostě na Prvním náměstí a druhé den poté v Ústí nad Labem na Lidickém náměstí. Obě shromáždění měla happeningovou formu a byla veřejným protestem proti plánované výstavbě spalovny odpadu v Komořanech. Vedle informačních materiálů akce nabízela i kulturní program, v rámci kterého vystoupili dva folklórní umělci - Tom 77 a Daša fon Flaša.

Další podobnou akcí byl ScreamFest, který proběhl v Mostě 17. září. Tato akce měla celodenní program rozdělený do několika na sebe navazujících částí. První byl protestní festival v parku. Zde zahrály sound systémy, folkové soubory, byl zde informační stánek a probíhalo několik workshopů zaměřených na svépomocnou recyklaci z papíru, tetrapacků, plastů atd. Druhou částí byl protestní karnevalový průvod centrem Mostu. Završením celé akce byl večerní koncert, kde vystoupily hardcoreové kapely, básnířka a nejrůznější Dj's.

PLÁNY V KRÁTKODOBÉM

A STŘEDNĚDOBÉM HORIZONTU

Vzhledem k tomu, že odpadové hospodářství v Česku silně zanedbává separaci a kompostování bioodpadu, je jedním z dílčích cílů naší kampaně prosazení komunitních kompostérů na sídlištech. Tento cíl má opět dvě roviny. První je zdola organizovaný tlak na příslušné orgány zabývající se odpadovým hospodářstvím. Tento tlak je má přimět, aby prostředky, kterými disponují, byly použity na zřízení městských kompostáren a instalaci kompostérů na sídlištech. Druhou rovinou je podpora svépomocných a samosprávných projektů. Jedním z nich je např. projekt komunitní kompostárny vznikající na okraji Mostu, kde by měl jeden z pozemků sloužit ke svážení bioodpadů z několika panelových domů. Tento projekt by měl fungovat naprosto nezávisle na státu a komunální zastupitelské politice. Základy projektu bude tvořit svépomoc, kooperace a samospráva.

Dalším cílem, kterého hodláme dosáhnout, je zablokování záměru vystavět spalovnu odpadu v Komořanech. Místo výstavby spalovny chceme dopomoci ke zlepšení recyklačních služeb, protože právě důslednou recyklaci považujeme za správný postup, jak snižovat skládkovaný odpad a vyhnout se jeho spalování.

Je nám jasné, že všechny zmíněné cíle je možné realizovat jen díky kooperaci mnoha odhodlaných lidí. Asociace Alerta proto přivítá spolupráci všech, kterým není tato problematika lhostejná. V případě zájmu je možné nás kontaktovat na e-mailu: alerta@safe-mail.net.

Téma Existence:

LONDÝN V PLAMENECH

Evropa se i dnes stále potýká s důsledky ekonomické krize. Lépe řečeno s důsledky neoliberálních „opatření“, která elity a jejich posluhovači nestoudně vydávají za řešení, východiska či nezbytné kroky pro vymanění se z oné krize. Neoliberální diskurz představuje krizi jako důsledek špatného hospodaření států, potažmo jako odpovědnost nás všech. Jeho ideologové se nám snaží všemožně namluvit, že se nejedná o (nutné a opakované) systémové selhání kapitalistického systému, nýbrž o naší neschopnost a neochotu šetřit. Fakt, že šetřit nemá většina populace z čeho, jelikož na zisky se na rozdíl od ztrát a dluhů neuplatňuje kolektivní rozměr, se jaksi opomíjí. Jsme tak v současnosti svědky přenášení rizik a nákladů na pracující, důchodce, studenty a zároveň sociálních represí namířených na deklasované, nezaměstnané, invalidy, přistěhovalce či příslušníky etnických minorit.

Pomyslné nůžky mezi bohatými a chudými se stále více rozevírají, zatímco bohatým a zaměstnavatelům jdou státy na ruku - daňová zátěž se přesouvá na pracující s průměrným či podprůměrným platem, dochází k flexibilizaci pracovního trhu, seškrtávání sociálních příspěvků, nezaměstnanost stoupá a stále více lidí se tak nachází pod hranicí chudoby. Podle ekonomky Ilony Švihlíkové není alarmující pouze samotný nárůst nezaměstnanosti, ale pracující chudoby. „*Pracující chudí jsou ti, kdo pracují za 2 dolary na den, za extrémní pracující chudobu pak označujeme situaci, kdy pracují za 1,25 dolarů na den. V roce 2007 (tedy ještě před vypuknutím krize!) se extrémní pracující chudoba týkala 21% veškerých světových pracovníků! Pracovní chudoba (2 dolary na den) pak postihuje dokonce 1,2 miliardy pracovníků, což je 40 % celkové pracovní síly!*“¹⁾

DEKLASOVÁNÍ

Pracující, kteří nejsou přímo ohroženi chudobou, jsou pak z valné většiny vystaveni nejistotě (úvazky jsou stále častěji uzavírány na dobu určitou, leckdy i na směšnou dobu tří měsíců, zaměstnání bývá zprostředkováno přes pracovní agentury, produktivita práce roste, zatímco platy stagnují atd.). Podle sociologa Jana Kellera život v nejistotě pak může mít u nižší střední třídy za následek obrácení jejího vzteku na ty, co jsou ve společenském žebříčku kapitalistické společnosti ještě níže - na tzv. „sociálně vyloučené“ či „deklasované“.

Proces deklasování a strach z něj postihuje i ty, kteří byly vůči němu až doposud považováni za imunní díky své vyšší kvalifikaci a vzdělání. Deklasovaní jsou považováni za hrozbu také proto, že svým šťastnějším spoluočanům připomínají, co by mohli dříve či později potkat je samotné. „*Především je [střední třídy] ovládá nelibost vůči těm dole. Domnívají se, že ti, kdo jsou těsně u hranice sociální potřeby, dostávají dávky a žijí si lépe než každý, kdo se snaží tak jako oni. (...) Na hrozbu své nepotřeby reagují tím, že ty dole vnímají jako své úhlavní nepřátele. Ne proto, že by je snad reálně ohrožovali na trhu práce, ale proto, že jim ukazují, jaká je jejich možná budoucnost. Právě to je zdrojem rasismu malých bílých.*“²⁾

VZTEK

I přestože je neoliberalismus stále mocnou ideologií, začínají se objevovat trhliny. Krize a neoliberální „reformy“ probudily v lidech vztek. Podle profesora Hollowaye se jedná o přirozenou reakci. „*Krize je obdobím vzteku. Krize je totiž doba zničených, nenaplněných očekávání, nadějí. Každý by chtěl mít svou práci jistou, ale jistá práce už neexistuje. Chceme dobrou zdravotní péči, ale často je nám nedostupná, protože na ni nemáme peníze. Nebo docela jednoduše, ty tisíce a tisíce lidí, kteří na světě hladovějí. Lidé zuří, protože vidí, že jídlo, které by potřebovali, existuje, je tady. Ale je nedostupné, protože nemají peníze, aby si ho mohli koupit.*“³⁾

Otázkou zůstává, jakým směrem se onen vztek obrátí - proti těm na-
hoře, jak můžeme pozorovat například při stávkách, demonstracích

a riotech v Řecku, nebo jak již bylo výše zmíněno, proti těm, co stojí ve společenském žebříčku nejnižší - deklasovaným. Katastrofální scénář pak hrozí, když se na dně společnosti ocitnou přistěhovalci či příslušníci etnických menšin. Aktuálně se o tom v českém prostředí lze velmi živě přesvědčit při pokusech o pogromy na romskou populaci ve Šluknovském výběžku.

Vztek a frustrace těch, co jsou na dně společenského žebříčku, deklasovaní a vyloučení, pak může vést k nepokojům a bouřím mnohem jednodušeji než je tomu (prozatím) u vrstev středních. Deklasovaní již nemají v podstatě co ztratit, policejní zvůli zažívají dennodenně, porušováním zákonů mohou jedině získat (příklad rabování - zisk jídla, zboží, které se dá dále prodat atd.).

RIOTY

Jak ukázaly srpnové události v Anglii, v oblastech kde žijí převážně chudí a vyloučení, kteří jsou vystaveni policejní šikaně, strukturálnímu rasismu, dlouhodobé nezaměstnanosti a škrtům v sociální a kulturní oblasti, stačí k explozi hněvu pověstná poslední kapka fungující jako rozbuška - v Tottenhamu jí byl stejně jako před více než dvaceti lety neobjasněný policejní zákrok, který měl za následek úmrtí obyvatele této londýnské čtvrti. Jak podotýkají někteří anarchisté, to, že k bouřím došlo u okamžiku dalšího zhroucení kapitálového trhu a oznámení dalších sociálních škrtů, není žádná náhoda. Podle deníku *The Guardian* nezaměstnanost ve Velké Británii překročila hranici 2,5 milionu lidí. Téměř milion mladých Britů ve věku 16-24 let je nezaměstnaných. Nezaměstnanost žen dosáhla maxima za posledních 23 let.

Britské úřady se samozřejmě zarputile bránily sociálnímu či politickému výkladu pozadí riotů. Z úst politiků jsme tak mohli slyšet, že se jedná o nepokoje s rasovým pozadím - do doby než média začala přinášet záběry, na kterých bylo jasně patrné multietnické složení rioterů. Později získala na popularitě varianta, kdy protestující byli dle politiků čistě kriminálníci či nespokojená mládež toužící po luxusním zboží. Jako s takovými se s nimi rozhodly britské úřady i naložit a represivní opatření přijatá vůči zatčeným účastníkům riotů nebo i těm, kteří pouze vyjadřovali své sympatie k bouřícím se, mají značně výstražný až odstrašující charakter. Kriminalizace chudoby tak slouží mocným jako jedna z posledních pák, zabraňující šíření radikálních nálad.

VĚZENÍ

„*Exploze vězeňství tak plní tři hlavní funkce. Fyzicky po stále delší dobu neutralizuje rozsáhlé části deklasovaných dělníků. Kromě toho působí disciplinizačně na zbytek dělníků a na dolní patra středních vrstev. Tyto vrstvy, které žijí ve zvlášť vyhraněné nejistotě a jsou nejaktuálněji ohroženy sestupem, mají neustále před očima osud těch, které trh práce i sociální stát definitivně odvrhl. A konečně slouží instituce masového věznění jako doklad pevné autority státu, který sice nemůže intervenovat do oblasti ekonomiky, rozhoduje však konečně o tom, kdo bude ještě integrován do řad námezdních a kdo z nich bude trvale vyřazen.*“

Výsledkem je zvláštní politický režim, který je současně vrcholně liberální a krajně autoritativní. Blahosklonně liberální je vůči velkým firmám, horním vrstvám a úspěšným částem vrstev středních. Nesmlouvavě paternalistický až autoritářský je vůči těm dole, kteří jsou zasaženi restrukturalizací práce a úbytkem sociální ochrany.“⁴⁾

-pt-

Zdroje

- 1) Ilona Švihlíková, *Globalizace a krize: scénáře a souvislosti*, Grimmus 2010
 - 2, 4) Jan Keller, *Tři sociální světy: Sociální struktura postindustriální společnosti*, SLON 2010
 - 3) Vztek proti nadvládě peněz, John Holloway, přednáška May Day 2011
- *The Guardian*
 - *jaime.cz*
 - *libcom.org*

VYJÁDŘENÍ LONDÝNSKÝCH ANARCHOSYNDIKALISTŮ K NEPOKOJŮM

Během nepokojů v londýnských čtvrtích a v dalších britských městech vydala severolondýnska skupina Solidarity Federation prohlášení k právě probíhajícímu události. Vyjadřuje v něm svůj názor na ničení, ke kterému došlo, a vysvětluje širší souvislosti vzniku nepokojů. Přestože střety v ulicích již ustaly a policejní represe je v plném proudu, jde o text dokumentující, jak někteří londýnští anarchisté vnímali nastalou situaci v dané chvíli.

V situaci, kdy média obviňují „anarchii“ ze vzrůstajícího násilí v Londýně a celé Anglii, se North London Solidarity Federation shodla, že by se k věci měla vyjádřit anarchistická organizace aktivní v hlavním městě.

V průběhu posledních dnů způsobily nepokoje značné škody na výlohách obchodů, domech a autech v mnoha částech Londýna. Z levé strany politického spektra slýšíme klasické výkřiky o tom, že je na vině chudoba. Z pravé strany zase, že tragédii využívají gangy a asociální živly. Obojí je pravda. Probíhající rabování a nepokoje jsou složitý jev a najdeme v nich mnoho motivů.

Není náhoda, že k nepokojům dochází teď, když se ruší podpůrné sítě pro neprivilegované vrstvy, lidé jsou vydáni napospas osudu a jejich pád na sociální dno provázejí úderu obušků londýnské policie. Tímto se však nedá omluvit podpalování domů a terorizování pracujících lidí. Ti, kteří se toho dopustili, si nezaslouží podporu.

Zuřivost lidí v chudších čtvrtích je taková, jaká je, hrozivá a neovladatelná. Ne však nepředvídatelná. Británie se již desetiletí snaží skrývat své sociální problémy a jakoby zahnat lidi do ohrady strážené brutálními ozbrojenými hlídkami. Vyrůstát v těchto čtvrtích často znamená nikdy je neopustit, jediné tak v policejním autě. Stejně problémy vedly

v 80. letech k nepokojům v Toxtethu a v 90. letech přispěly k rozsáhlým nepokojům proti dani z hlavy. A teď jsou zpět - protože stejné problémy zde nejen zůstávají, dokonce se ještě prohlubují.

Policejní obtěžování a brutalita jsou v britských čtvrtích každodenní realitou. Systém sociálních dávek, který sotva zajišťuje přežití, se postupně osekává a ruší. V Hackney řekli sociálním pracovníkům v terénu, kteří pocházejí ze zmíněných čtvrtí a znají tamní děti, takže by mohli řešit jejich problémy, že už nebudou dostávat finanční podporu. Ceny nájemného stoupají a státem dotovaná pracovní místa, díky kterým si lidé z těchto lokalit mohli vydělat, se ruší jménem tzv. Big Society politiky. Lidem, kteří měli vždy velmi málo, teď nezbývá nic. Nic, co by mohli ztratit.

Neměli bychom podhodnocovat ani roli médií. Přestože se hodně mluvilo o „klidném protestu“, který předcházela událostem v Tottenhamu, kdyby šlo pouze o shromáždění před policejní stanicí, média by se o to velmi nezajímala. Policejní násilí a protesty proti němu jsou na denním pořádku. Média o něm však mají potřebu mluvit, až když druhá strana odpoví násilím (ať už na legitimní cíle či nikoli).

Takže by nás nemělo překvapovat, že lidé žijící v chudobě a násilí rozpoutali válku. Nemělo by nás překvapovat, že kradou plazmové televizory, kterými zaplatí několikaměsíční nájemné, a na policičkách nechávají knihy, které by neprodali. Pro mnohé je to jediná forma ekonomického přerozdělování, jaké mohou očekávat v příštích letech, dokud se budou marně snažit najít si práci.

Hoďné se psalo o skutečnosti, že „výtržníci útočí na vlastní komunity“. Nepokoje se však nedějí v sociálním vakuu. Násilné protesty

v 80. letech byly více cílené, vyhýbaly se útokům na nevinné a zaměřovaly se na symboly třídního a rasového útlaku: policii, policejní stanice a obchody. Co se událo od 80. let? Konzervativní vlády udělaly hodně, aby zničily jakýkoliv pocit třídní solidarity a identity. Překvapí pak někoho, že se výtržníci obrátili proti členům naší vlastní třídy?

Solidarity Federation je založena na myšlence vzoru prostřednictvím bojů na pracovištích. Nezapojujeme se do rabování a na rozdíl od předvídatelných reakcí pravice či „sympatizujících, ale odsuzujících“ levicových komentátorů nebudeme odsuzovat ty, které neznáme a kteří se rozhodli vzít si zpět část bohatství, které jim bylo odíráno celý život. Nebudeme se však ani tvářit, že je nevidíme.

Jako revoluční organizace nemůžeme přehlížet útoky na pracující lidi, na nevinné. Podpalování obchodů, nad kterými bydlí lidé; dopravních prostředků, kterými cestují do práce; okrádání lidí na ulici a podobné činy jsou útoky na nás a měli bychom proti nim bojovat stejně odhodlaně jako proti jakýmkoli krokům, od vládních „úsporných“ opatření přes odírající nájemce až po šéfy, kteří si přisvojují naši práci. Dnes večer, a dokud bude třeba, by se lidé měli spojit a bránit, pokud násilí ohrožuje jejich domovy a komunity.

Jsmo přesvědčeni, že legitimní hněv výtržníků může mít mnohem větší vliv, pokud se usměrní kolektivním a demokratickým směrem a nebude mít za cíl útočit na jiné pracující, ale budovat nový svět bez vykořisťování a nerovnosti, které jsou vlastní kapitalismu.

North London Solidarity Federation (9.8.2011)

Z webových stránek Solidarity Federation přeložil Rudolf Kováč

Převzato z webu priamaakcia.sk

LONDÝNSKÝ RIOT

PŘÍČINY A DŮSLEDKY NEPOKOJŮ - ANARCHISTICKÝ POHLED

Irská anarcho-syndikalistická skupina Workers Solidarity Movement vydala jen pár dní od započetí letošních londýnských nepokojů rozsáhlý text, který je snahou o popis a analýzu toho, co se vlastně stalo, co nepokoje předcházelo a jaké budou pravděpodobně jejich dozvuky.

Zabití Marka Duggana policií vyústilo ve čtyři noci výtržností po celé Anglii. Okamžitou spouští bylo samo zabití a nedostatek respektu k Markově rodině a přátelům. Ale nepokoje¹⁾ se rychle rozšířily jako vyjádření obecnějšího hněvu a odcizení; hněvu, který byl až příliš často nedefinovaný a zaměřený na nejbližší náhodný cíl. To vedlo až k rozsáhlému ničení obchodů již tak zanedbaných čtvrtí a občas k asociálním útokům na kolemdouci. Přesto leží kořeny nepokojů v ekonomických a politických podmínkách těchto oblastí, nikoli ve „špatném rodičovství“ nebo „tupé kriminalitě“. Tyto podmínky byly vytvořeny politickými a ekonomickými elitami, které nyní volají po návratu k normálu a po represii.

K nepokojům došlo v určitém okamžiku, ve chvíli, kdy je kapitalismus v hluboké krizi. Nepokoje opravdu přišly ve stejnou dobu jako další pád na světových trzích. Tyto dvě události spolu soutěžily, která se stane hlavní zprávou médií. Není to pouhá náhoda, krach a škrty posloužily k tomu, aby uvalily své břímě na obyčejné lidi, což znamená nejen nezaměstnanost, ale také prudké okleštění veřejných služeb. A zatímco se pozornost zaměřuje na odhadovaných 200 milionů liber škod způsobených výtržnostmi, jde jen o bezvýznamnou částku v porovnání s obrovskou destrukcí bohatství odehrávající se na burzách. Podobně, zatímco se pozornost médií zaměřuje na zaměstnance a malé podnikatele, kteří budou čelit nezaměstnanosti kvůli zničení jejich pracovišť, systém, který nepokoje zplodil, odmítá práci milionům (asi jeden milión lidí ve věku od 16 do 24 let je dnes v Británii nezaměstnaných).

Nyní je v důsledku jasné, že ti, kteří udělali onu chybu, že si brali to, po čem jim bylo řečeno, že mají toužit, budou brutálně potrestáni, aby se stali příkladem ostatním, že vlastnická práva jsou tu od toho, aby byla za každou cenu respektována - koneckonců, kdybychom si všichni mohli vzít to, co potřebujeme, kde by bylo místo pro kapitalismus? Neexistuje žádné jiné vysvětlení pro tresty, které představovaly například šest měsíců vězení za sebrání balené vody v hodnotě tři a půl libry!

A samozřejmě bankéři, kteří se dopustili mnohem větších škod a nezaměstnanosti, byli odměněni, namísto toho, aby čelili podobným trestům. Russell Brand se na svém blogu v souvislosti s nepokoji ptá, „Jak bychom měli popsat kroky bankéřů v City, kteří v roce 2010 srazili naši ekonomiku do kolen? Altruističtí? Zodpovědní? Laskavi? Ale na druhou stranu, oni nosí obleky, a proto si zaslouží pomoc v nesnázích, možná to je důvod, proč nebyl ani jeden z nich uvězněn. A to jim prošlo mnohem více než několik zasraných párů tenisek.“

CO SE STALO?

Ríká se, že ve válce je první obětí pravda. Po čtyřech dnech vytrvalých masových nepokojů, které se rozšířily ze severního Londýna, je důležité vrátit se a zjistit, co zatím víme. Masový rozsah věření dokládá fakt, že policie tvrdí, že zatkla více než 1500 lidí, což je cifra, která bude pouze malým zlomkem těch, kteří se nepokoji účastnili.

ZABITÍ MARKA DUGGANA

Bezprostřední příčinou nepokojů bylo zabití Marka Duggana ozbrojenou policií, k němuž došlo ve čtvrtek 4. srpna 2011, zatímco jel domů taxikem. Policie se nejprve snažila otočit příběh tak, že zabili Marka v přestřelce, ale ukázalo se, že kulka, která zasáhla policejní vysílačku, byla ve skutečnosti vypálena policistou, který Duggana zastřelil, a že tedy neexistuje žádný důkaz, že Mark Duggan zahájil palbu na policisty. Více jak týden po střelbě Nezávislá policejní komise pro stížnosti (IPCC) konečně priznala deníku *Guardian*, že „se zdá možné, že jsme verbálně navedli novináře k přesvědčení, že výstřely byly opětovány.“

29letý černoch, otec tři dětí, se zrovna vracel taxikem domů, když došlo k pokusu o zatčení. Padly dva výstřely, které vyšly ze zbraně příslušníka ozbrojené jednotky Met CO19. Jeden z nich zasáhl Duggana, když vstupoval, do hlavy. Další kulka uvízla ve vysílačce střelcova kolegy. Na místě činu objevila policie zbraň, o níž tvrdí, že patřila Dugganovi. Tvrdí, že jde o startovací pistoli, která byla upravena pro ostré náboje.

Policie se horlivě snaží ospravedlnit zabití tím, že popisuje Duggana jako gangstera. Nicméně jeho snoubenka Semone Wilson řekla pro Channel 4 News, že i když byl v minulosti ve vazbě, chystali se odstěhovat z Tottenhamu a „začít spolu nový život“. Také řekla, že „kdyby měl Mark zbraň - o čemž nic nevím - utekl by. Mark je běžec. Spíš by utíkal, než aby střílel - o tom jsem přesvědčena.“

POŽADOVÁNÍ ODPOVĚDÍ A POČÁTEK NEPOKOJŮ

Semone Wilson a další členové rodiny šli 8. srpna v pět odpoledne spolu s předáky místní komunity k tottenhamské policejní stanici, aby se dožadovali odpovědi na otázky týkající se Markova zabití. Odpovědi se nedočkali a asi o tři a půl hodiny později začaly rozptýlené nepokoje, zřejmě poté, co pořádková policie zbyla 16letou dívku v čele davu.

Při nepokojích, které následovaly tu noc, byla zapálena dvě policejní auta a autobus a bylo napadeno několik obchodů. Nepokoje se rozšířily z Tottenhamu do Enfieldu a Brixtonu. Policie oznámila, že zatkla 55 lidí, a tvrdila, že 26 policistů bylo zraněno. V tomto bodě se Dugganova rodina distancovala od nepokojů.

ROZŠÍŘENÍ NEPOKOJŮ

Vzpoura se rozšířila v průběhu následujících tří nocí po celé Anglii, výrazné bouře byly hlášeny z Birminghamu, Salfordu, Liverpoolu, Nottinghamu, Leicesteru, Manchesteru, Wolverhamptonu, West Bromwichu, Gloucesteru, Chathamu, Oxfordu a Bristolu. Policie byla rychle přemožena a měla štěstí, že se nepokoje z velké části zaměřily na rabování a vyhýbání se policii spíše než na přímou konfrontaci a útoky na ni. I když tak tomu nebylo všude. V Nottinghamu bylo na různých místech napadeno nejméně pět policejních stanic, ale na většině míst se riotéři rozptýlili, když se objevilo větší množství policistů, aby zmizeli a pokračovali v rabování jinde.

Forma většiny nepokojů byla pro policii oříškem, aby je obsáhla. Během tradičních nepokojů, které se zaměřují na policii, je riot typický rozsáhlými masovými statickými liniemi, které jsou kontrolovány pořádkovou policií v pevných pozicích vůči riotérům, kteří z dálky hází různé předměty. Obě strany mohou postoupit, ustoupit a pokusit se obejít toho druhého. To není ale náš případ, ničení a rabování je totiž poměrně neuchopitelné. A většina z nepokojů, které vypukly po první noci, byla zaměřena na rabování a vyhýbání se policii spíše než na její přímou konfrontaci.

Prezident Asociace policejních ředitelů, Hugh Orde, napsal ve stanovisku pro *Guardian*, aby se ve středu nepokojů nepoužívala vodní děla a gumové projektily. Nebylo to z morálních důvodů, protože si objednal jejich použití již mnohokrát, když byl v čele PSNI v Severním Irsku. Zjevně si myslí, že britským občanům v Londýně by se nemělo dostávat stejného zacházení, které praktikoval na britské občany v Irsku, ale to jen tak mimochodem. Jeho hlavní argument byl taktický. Napsal: „Použití vodních děl, i když logisticky náročné, funguje proti velkému statickému davu, který hází kameny na policii. (...) Dosahuje se jím vzdálenosti mezi policií a nezákonnými davy, která je často zásadní. Využití takových metod je ještě mnohem taktičtější hlavně při ochraně života. (...) To, co jsme zatím viděli z těchto nepokojů, včetně rychle se pohybujících malých skupin protiprávních osob, je situace, která si zaslouží opačný přístup chránění veřejného pořádku.“

Economist ve své reportáži potvrdil, proč se zdá, že policie ztrácí kontrolu: „Stará taktická příručka policie je založena na dvou principech, které byly náhle nepodstatné. První z nich je předpoklad, že výtržníci chtějí zaútočit na samotnou policii. To celou situaci mnohem zjednodušuje, když víte, že budou tam, kde jste vy. Druhým důvodem je, že hlavním cílem je spíš kontrolovat území, než lidi. Ale teď, jak pan Innes upozorňuje, musí policie najít „bleskové davy“, které využívají sociální média, aby nabraly a sebraly kořist na jednom místě, rozptýlily se a pak se setkaly někde jinde: „Musíte je následovat, ničit a spláchnout do kanálu.“ Problém tohoto přístupu je v tom, že když jsou rabující honěni, rozdělí se a policejní síly jsou rozptýleny. I když policisté chytí a zatknou jednoho (což na sebe váže nejméně dva policisty, kteří mohou být potřeba jinde), jsou mu (nebo jí) schopni napadnout jen menší pořádkový přestupek.“

Formy výtržností se také projevují v poměru zatčených k hlášeným policejním zraněním. Na rozdíl od první noci v Tottenhamu, kdy byl hněv zaměřen na policii, je počet policistů oznámených zranění jen zlomkem těch, které vyplynuly z incidentů tam, kde se nepokoje točily kolem konfrontace policie, nebo snahy dostat se přes policejní linii. V roce 1981 si nepokoje v Brixtonu vyžádaly 299 zraněných policistů a pouze 82 zatčených – podle oficiálních policejních údajů. Samozřejmě že z pohledu policie a britské elity to bylo neobyčejně užitečné, že nepokoje nabývaly formy rabování, které bylo z větší části soustředěno v chudých oblastech města, což znamenalo, že žádné významné prvky kapitálu nebo státu nebyly výrazně poškozeny.

VOLBA STRANY?

V knize *Hold Katalánsku* poskytl George Orwell užitečné východisko pro to, jak anarchisté nahlízejí na nepokoje, když psal: „Nechovám žádnou zvláštní lásku k zidealizovanému „dělníkovi“, jak se objevuje v buržoazní komunistické myšlce, ale když vidím skutečného dělníka z masa a krve v konfliktu s jeho přirozeným nepřitelem, policistou, nemusím se ptát sám sebe, na čí jsem straně.“ To, co se stalo v Londýně a rozšířilo se dál, nebylo nějaké idealizované úžasné proletářské povstání, ale velmi skutečný výbuch hněvu, který nastane, když léta chudoby, policejní represe a rasismu nakonec dosáhnou kritického bodu.

Během nepokojů se stalo několik hrozných věcí, ale politici, kteří roní krokodýlí slzy kvůli zapalování obchodů a asociálním přeapadením, jsou titíž lidé, kteří zbombardovali Irák zpět do doby kamenné a zorganizovali válku a okupaci, která stála život stovky tisíc lidí. Není potřeba vidět některé riotery jako nějaký příklad zidealizovaných dělníků revolujících proto, abychom uviděli pokrytectví a lži politiků a mediálních organizací, které se ženou, aby vyličily tyto události raději jako mimořádně hrůzostrašné, než jako důsledek hluboce rozdělené společnosti. To není o tom, že „odpovědí“ na nepokoje je více kulečnicků v komunitních centrech, aby mládež nerostla na ulici. Taková náplst může být coby řešení uplatněna leda následně, aby řešila příznaky, ale příčinou je hluboká nerovnost, která je nedílnou součástí kapitalismu. Toto rozdělení má hrozný vliv na jednotlivce, kteří uvízli v dolní části pyramidy bohatství, často v podmínkách mezigenerační chudoby, nezaměstnanosti a exkluze.

STRUČNÁ HISTORIE POLICEJNÍCH VRAŽD

Motivace pro nepokoje po první noci nemohou být omezeny na jediný faktor, kterým je zabití Marka Duggana. Spíš to byla jiskra, která zažehla doutnák dynamitu, který byl již připraven vybuchnout.

Zabití Marka Duggana bylo jen posledním v dlouhé historii úmrtí rukou policie. Od roku 1990 došlo v policejní vazbě k 900 úmrtí, čtvrtina těchto úmrtí šla na vrub Metropolitní policie. K 333 z těchto úmrtí

došlo od roku 1998, v 87 případech šlo o osoby, které byly „pacifikovány“ zasahující policií. Ani jedno z těchto úmrtí nevedlo k úspěšnému stíhání zasahujících policistů; ve skutečnosti nebyl za posledních čtyřicet let žádný policista shledán vinným v důsledku úmrtí ve vazbě.

V roce 1979 zemřel Blair Peach na následky zranění, které utrpěl během protirasistické demonstrace v Londýně. Čtrnáct svědků vidělo, jak byl Blair udeřen policistou ze Special Patrol Group Metropolitní policie, ale nikdo nebyl obviněn a vyšetřování potvrdilo verdikt „smrt nešťastnou náhodou“. V roce 1989 dosáhla metropolitní mimosoudního vyrovnání s bratrem Blaira Peache. V roce 1985 byly zažehnuty Broadwater Farm Riots podobným incidentem, 49letá matka, Cynthia Jarrett, se zhroutila a zemřela při policejní razii u ní doma.

V roce 2005 byl nevinný muž z Brazílie, Jean Charles de Menezes, střílen Metropolitní policií sedmkrát do hlavy, když nastupoval do metra ve stanici Stockwell. Začátkem tohoto roku pochodovaly tisíce lidí v jižním Londýně na protest kvůli smrti reggae umělce Smileyho Cultureho, o němž policie tvrdila, že pobodal sám sebe, zatímco ona byla v jeho domě.

Ti, kdož zemrou na policejních stanicích, jsou většinou z nejchudších vrstev dělnické třídy. V Británii obecně, a zejména v Londýně, jsou etnické menšiny masivně zastoupeny v nejchudších 10 % populace, a to spolu s otevřeným rasismem znamená, že etnické menšiny jsou opět nadměrně zastoupeny mezi těmi, kteří zemřeli ve vazbě. Od roku 1998 z 333 lidí, kteří zemřeli ve vazbě, „byli většinou bílí (75 %), muži (90 %) a ve věku mezi 25 až 44 let“. Jestli bylo 91 % britské populace klasifikováno při sčítání jako bílí, znamená to, že zbylých 9 % obyvatel tvoří 25 % všech úmrtí ve vazbě.

Policie ve Velké Británii se v tomto příliš neliší od policie kdekoli jinde. V Irsku zůstávají nezodpovězené otázky ve věci úmrtí ve vazbě mezi jinými u Terence Wheelocka, Johna Maloneyho a Briana Rossitera. Kdyby nebylo nepokojů, které se udály po zabití Marka Duggana, jeho zastřelení by pravděpodobně nezabralo víc než malý článek v novinách.

EKONOMICKÉ PODMÍNKY V TOTTENHAMU

Tottenham se nachází v městském obvodu Harringey. Tam nepokoje začaly. Nezaměstnanost tu je na 8,8 %, což je dvojnásobek národního průměru, a odhaduje se, že je zde jen jedno pracovní místo na 54 uchazečů o zaměstnání. Z 354 správních obvodů v Anglii je Tottenham osmnáctý „nejchudší“ a podle End Child Poverty zde téměř 8000 dětí žije v dočasném ubytování. Harringey má čtvrtou nejvyšší míru chudoby dětí v Londýně s ohromujícími 61 % dětí žijících v nízkopříjmových rodinách.

Seškrtnán grantu na Příspěvky podpory vzdělávání (který se jevil jako způsob, jak podpořit znevýhodněnou mládež, aby se vzdělávala) spolu s nárůstem poplatků na univerzitách dopadlo tvrdě na městskou mládež, které mizí veškeré vyhlídky na únik. Symeon Brown, 22letý člen kampaně proti škrtům v Harringey, řekl: „Jak vytvoříte ghetto? Tím, že odstraníte většinu služeb, které lidé potřebují k životu, k zlepšení své situace.“

Několik mládežnických klubů bylo nedávno v Tottenhamu nuceno ukončit činnost poté, co byly o 75 % škrtány výdaje na služby mládeži v oblasti a místní úřady obdržely o 41 milionů liber méně oproti jejich obvyklému příjmu od ústřední vlády. Na konci července *Guardian* přinesl reportáž o zavírání klubů, ve které mladí lidé, kteří centra užívali, předpovídají nepokoje.

KRIZE A ŠKRTY

Kontext nepokojů není pouze pokračující místní chudoba v Tottenhamu a dalších dělnických oblastech vnitřního Londýna, ale také zhoršující se situace dělnické třídy, která čelí důsledkům kapitalistické krize. Ještě před krizí neoliberalismus znamenal, že se v Británii, stejně jako kdekoli jinde, prohlubuje propast mezi bohatými a chudými. Horní 1 % v Británii má podle odhadů bohatství minimálně v hodnotě 2,6 milionu liber, nejchudších 10 % má méně než 8800 liber, i když do toho zahrneme auta. To způsobuje, že nejchudší člen 1 % je téměř 300 krát bohatší než nejbohatší člen z 10 % na druhé straně. Tyto údaje se objevily v lednu 2010 ve vládní zprávě s názvem *Anatomie ekonomické nerovnosti ve Velké Británii*.

Jak se dalo očekávat, rasa se opět protíná v podmínkách chudoby s třídou. „Ve srovnání s bílým britským křesťanským mužem s podobnou kvalifikací, věkem a povoláním má pákistánský a bangladéšský muslimský muž, stejně jako černý africký křesťanský muž příjem, který je o 13-21 % nižší. Téměř polovina bangladéšských a pákistánských domácností žije v chudobě.“

Britští bankéři získali v tomto roce na bonusech téměř čtrnáct miliard liber a premiér David Cameron nevydal ani hlásek. Místo toho soustředil svou pozornost na ždímání zaměstnanců ve veřejném sektoru vyššími

daněmi a na osekávání sociálních služeb. David Cameron se nechystá jít po svých starých školních kamarádech z Etonu kvůli jejich odměnám, když se může zaměřit na snižování výdajů na veřejné služby. Částečně vysvětlení pro hloubku, rozšíření a hněv nepokojů se nachází v účincích, jaké mají tyto škrty na ty, kteří jsou na samém dně pyramidy bohatství.

V příspěvku pro *London Independent* Boff Whalley z kapely Chumbawamba cituje Andrewa Maxwella, irského komika: „Vytvořte společnost, která si váží materiálních věcí nade vše ostatní. Oškubejte průmysl. Zvyšte daně pro chudé a snižte je pro bohaté a pro korporace. Stavte na nohy zkrachovalé finanční instituce veřejnými prostředky. Požadujte více daní, zatímco budete zároveň omezovat veřejné služby. Umístujte všude reklamy bez ohledu na schopnost lidí dovolit si věci, které se inzerují. Nechte náklady na stravu a bydlení, aby překročily schopnost lidí platit za ně. Škrtněte sirkou.“

Převážná část médií se snaží popřít jakoukoli souvislost mezi chudobou a nepokoji, ale jak jasně vyplývá z mapy, je realitou, že téměř všechny nepokoje nastaly v a kolem čtvrti, kde žijí nejchudších skupiny dělnické třídy.

POLITIKA NEPOKOJŮ

Lidé nejsou hloupí. Vidí nespravedlnost situace, v níž žijí. Zůstávají nevyšlyšeni. Když tyto pocity ignorování a vykořisťování prostupují společností, není moc těžké škrtnout sirkou pod nálož. Ale bez politické organizace, nebo alespoň bez minimálně rozšířené politizace je způsob, jakým se tento hněv projevuje, poměrně hrubý a bezcílný. To ovšem neznamená, že řekneme, že nepokoje byly apolitické - už vzhledem k tomu, že byly jasně určeny ekonomikou a politikou. *Daily Mail* citoval dívku, která tvrdila, že opustila školu ve 13 letech: „Všechny tyhle bohaté obchody pro bohaté lidi si už vydělaly a je tedy na čase, aby i obyčejný chudý člověk měl v téhle zemi nějaké slovo.“

Montreal Gazette pořizoval zajímavé rozhovory přímo s výtržníky v nejmenované oblasti v Hackney. Ti tvrdili, že jsou přímým důsledkem politických podmínek. Jeden z nich byl citován, jak říká: „Nebyli to tam typičtí výrostci. Byly tam pracující lidé, naštvaní lidé. Zvedli ceny, snížili přídatky na děti. Každý to využil jen jako možnost to ventilovat.“ Druhý riotér, 39letá matka, je popisována následovně: „Ona i ostatní neměli moc soucitu pro mnohé vlastníky obchodů, jejichž prostory plnili a vypálili, považující je většinou za fildálky řetězců, které nabízejí jen málo jejich komunitě. Mnohé z luxusnějších obchodů se orientují na rostoucí počet odborníků ze střední třídy a bílých limečků, kteří se v posledních letech nastěhovali do krásných viladomů v Hackney, z nichž mnohé jsou metry vzdálené od chudých sídlišť.“

Politici se snaží popřít jakékoli politické aspekty nepokojů a de facto se pokoušejí zastrašit každého, kdo poukazuje na fakta, tím že ho obviňují z podpory žhářství a přepadání. V tomto ohledu je tento riot docela odlišný od studentských nepokojů z minulé zimy a od protestů proti škrtům z března. Tehdy se politici snažili horlivě naznačit, že všechny problémy byly kvůli anarchistům a dalším „vnějším agitátorům“. Tentokrát se zas horlivě snaží předejít jakékoliv diskusi o důvodech, proč propukly ony čtyři noci prudkých nepokojů.

Dá se říci, že v mnoha okresech demonstrovaly útoky často náhodného charakteru nedostatek společné politiky mimo touhy řádit. Nebylo to tím, že by byli lidé dezorganizovaní. Nepokoje šlo vidět i jako značně organizované, co se týče rabování zboží, po němž výtržníci toužili, ale často si ho nemohli dovolit, ale jinak tam byla tendence přerádit se. Jsou tu zjevné paralely s nepokoji na francouzských předměstích z konce roku 2005, kdy byly místní školy a komunitní centra likvidovány z podobných důvodů.

Ale jak jsme viděli, alespoň někteří měli jasnou politickou představu o tom, proti čemu byli, a objevily se i útoky na policejní vozidla a dokonce i policejní stanice, vyžadující kolektivní organizaci a koordinaci. Pět policejních stanic bylo napadeno v Nottinghamu a policejní auta byla zničena v Nottinghamu, Bristolu a samotném Tottenhamu.

NEBUDE NĚKDO MYSLET NA OLYMPIJSKÉ HRY?

Některé z mediálních výstupů se nesly v duchu „Ach ne, a co olympijské hry?“ Co tedy? Nepokoje probíhaly v blízkosti olympijských sportovišť. Stejná území, kde vidíme, že jsou osekávány veřejné služby, jsou svědky toho, jak je v oblasti promrháváno 10 miliard liber na hry, které do těchto komunit přinesou jen velmi málo trvalého prospěchu a které způsobují masivní krátkodobý nívrat - jasná ukázka priorit těch u moci.

Economist bil na poplach, jak „hroznou náhodou přišli tento týden členové Mezinárodního olympijského výboru, aby viděli, jak jdou přípravy na hry příštího roku; většina dení bude probíhat v blízkosti scéný těch nejhorších nepokojů.“ Pravděpodobně stejně jako byla použita represe před mexickou Olympiádou v roce 1968, kdy bylo stří-

leno do protestujících studentů, jsou nyní navrhovány těžké tresty, aby mimo jiné došlo k uklidnění olympijského výboru, že se v Londýně během her nebude nic dít. Uvěznění tolika synů, dcer, bratrů a sester z oblasti, kde se budou konat olympijské hry, připojuje třetí rovinu pohany místního obyvatelstva. Realita Olympiády vstoupila, když se jedna z prvních zavřených žen ukázala být 18letou místní atletkou, která byla vybrána jako „olympijský vyslanec“ a setkala se s šéfem olympijských her v Británii Sebem Coem a londýnským starostou Borisem Johnsonem!

TŘÍDA A RASA

Mainstream vynechal politickou verzi o nepokojích a jednoduše ji přebíral odmítnutím riotérů jako bezmyšlenkovitých kriminálních s tím, že se často zaměřil raději na rasové hledisko ve snaze zarámovat to, co se děje, do hodící se škatulky tzv. „rasových nepokojů“ - vražda černého muže (nepochoybě) bílým policistou, uvolnění místního napětí daného tím, jak je černá mládež obtěžována neustálými policejními kontrolami a tak dále.

Určitě existuje nějaká oprávněnost této analýzy: černá mládež má 26krát vyšší pravděpodobnost, že bude „náhodně“ zastavena a prohlédána policií, než její bílí vrstevníci, a má nepoměrně větší šanci, že bude policií zraněna nebo zabita.

Ve Velké Británii, stejně jako kdekoli jinde, je chudoba silně souvztažná s příslušností k etnické menšině. Podle Oxfam „69 % Bangladéšanů a Pákistánců žije ve Velké Británii v chudobě, ve srovnání s 20 % bílé populace.“ A i když to znamená, že většina těch, co ve Velké Británii žijí v chudobě, jsou bílí, ve vnitřním Londýně, kde nepokoje začaly, pochází 70 % chudých z etnických menšin. To není shoda okolností, ale spíše příznak systému, který užívá rasismus jako zbraň k rozdělení pracujících tříd, aby se zachovala privilegia (převážně bílé) třídy privilegovaných.

Otázky, jako jsou policejní brutalita a buzerace, nezaměstnanost a chudoba, se netýkají výlučně etnických minorit. Jsou to třídní problémy, které se týkají nejchudších a nejvíce opomíjených částí dělnické třídy všech ras a odrážejí pohrdání, s nímž policie přistupuje k příslušníkům této třídy. To se odráží ve smíšeném etnickém složení výtržníků.

Průzkum *Guardianu* provedený po nepokojích ukázal, že pouze 1 % populace vnímalo rasové napětí jako příčinu a 5 % řeklo, že onou příčinou byla smrt Marka Duggana. Drtivá většina vybrala reakční vysvětlení „kriminalitou“ (45 % bohatých lidí mnohem pravděpodobněji zvolí toto vysvětlení), nebo „nedostatkem respektu v rámci rodiny a komunity“ (28 %). Řada poněkud progresivnějších výkladů toho, co zapříčinilo nepokoje, tvořila pouze 21%. „Jen 8 % si myslí, že hlavním důvodem je nedostatek pracovních míst pro mladé lidi. Dalších 5 % tvrdí, že střelba policie na Marka Duggana, která vedla k prvnímu zmatku v Tottenhamu, byla hlavní příčinou, zatímco 4 % dává vinu koalici vládě, 2 % policii a 2 % stavu ekonomiky.“

Zatímco od nepokojů roku 1980 může britský úřednický aparát na rétorické úrovni uznávat problémy institucionálního rasismu a vzít za svůj multikulturalismus, bylo učiněno jen málo pro smysluplné řešení strukturálního rasismu, který prostupuje britskou společností; speciální kurzy a další podobné iniciativy přispívají jen málo ke změně policejního rasismu, který je charakteristickou přímo zkušeností městských černochů. Nicméně tento povrchní náhled, který pohlíží na rasu bez vztahu k třídnímu útlaku, má malou vypovídací schopnost pro ony čtyři noci výtržností.

Proč je to tak? Jednoduchým vysvětlením je, že policie nebere rasismus ve svých řadách dostatečně vážně. Uspokojivější odpověď připouští neúměrné procento menšin, které se nacházejí v nejchudší a nej-

pomíjenější části dělnické třídy, a uznává, že ústřední role policie při prosazování zákonů, které umožňují fungování kapitalismu, spočívá v tom, že se zaměřuje právě na tuto část, která má nejméně co ztratit a může jen získat při porušování těchto zákonů.

JAK SE PROTÍNAJÍ RASISMUS A CHUDOBA

Alex Carver, který byl svědkem nepokojů, v rozhovoru²⁾ pro wsm.ie argumentuje: „Policii je neustále znovu a znovu otloukán o hlavu rasismus, který vzhledem k číslům, týkajícím se náhodného zadržení a prohledávání na ulici a struktury vězeňské populace, musí být ve sboru skutečně vsudypřítomný - ale pokud by s ním oni sami mohli něco udělat, tak už to podle mě dávno udělají. Myslím si, že požadovat jen to, aby se změnily statistiky zlepšily, by znamenalo pouze podílet se na hře, kterou hrají politici, aby znejasnili očividné otázky související s třídou a chudobou - to, že geografické oblasti, odkud pravidelně pocházejí obyvatelé věznic a děcka obtěžovaná policií na ulici, jsou chudinské čtvrti ignorované politickou třídou, jejichž požadavky ekonomika prostě nesplní.“

Pokud je tato analýza správná, pak je strukturální rasismus nevyhnutelným důsledkem kapitalistického systému, který drží v pasti velký díl etnických menšin žijících v chudobě a sociálním vyloučení. Je výmluvné, že protiargumentem, co je znovu a znovu přinášen, když jsou chudoba a sociální vyloučení předkládány jako příčiny nepokojů, je příklad jedince, kterému se podařilo uniknout z pasti. V této fázi kapitalismu, kdy má krize za následek oklešťování sociálních služeb, je jediným obhajovaným „řešením“ individuální unik a stále pronikavější volání po z vnějšku utužované disciplíně. To nemůže být argument proti zápolení s institucionálním rasismem, avšak mělo by být jasné, že zejména v období krize to není boj, který lze vyhrát, a že tyto podmínky ustavičně obnovují onen rasismus.

Spojené státy poskytují užitečný důkaz toho, kdy po vítězstvích hnutí za občanská práva města s velkým počtem černochů (nebo hispánců) dopěla k tomu, že mají černochy (nebo hispánce) v městských radách a policejních sborech. Ale ve městech, kde tomu tak je, jako jsou Atlanta, Detroit, El Paso, Miami a Washington, i nadále pocházejí oběti policejního násilí zcela neúměrně z černošské a hispánské populace. Výzkumník Ronald Weitzer poznamenává v článku „Může být policie reformována?“, že zatímco americké studie ukazují, že „u černých policistů je pravděpodobnější než u jejich bílých protějšků nalézt přesvědčení, že policie jedná s menšinami a chudými hůř než s bělochy a příslušníky střední třídy (...), většina výzkumů ukazuje, že černí a bílí policisté se příliš neliší v tom, jak ve skutečnosti přistupují k občanům. Pokud jde o chování, jsou policisté především „modří“, nikoli černí, hnědí nebo bílí.“

KDO SE VLASTNĚ BOUŘIL?

Nejúčinnějším argumentem proti představě, že hlavním nebo dokonce jediným tahounem nepokojů byl rasismus, je, že mnoho z těch, kteří se jich účastnili, byli bílí. Toto by samo o sobě nic nedokazovalo - při tzv. rasových nepokojích v 80. letech se mnoho bílých rozhodlo z politické solidarity bojovat s policií spolu s etnickými menšinami, které byly přímým terčem rasismu ze strany policie. Ale rabování obchodů s elektronikou není ani tak o solidaritě jako společném zájmu. Mnoho fotografií lidí, co rabovali, stejně jako očita svědectví těch, kteří se zúčastnili, jasně ukazují, že šlo o multietnický dav.

Například podle zpravodajství *Telegraphu* potvrdila první soudní státní, že z těch, kteří skončili u soudu, „jen menšina nemá žádný záznam. Mnozí se zdáli být kriminálníky z povolání. Většinou šlo o teenagery nebo lidi po dvacítce, ale překvapující bylo množství starších. Nejzajímavější bylo, že šlo převážně o bílé, z nichž mnozí měli práci.“ Uvedená zaměstnání zahrnují mimo jiné lešenáře či listonoše, někdo zas

pracoval ve škole za 1.000 liber měsíčně - i když je pravda, že „To-rygraph“ přehlíží ona uboze placená a často nejistá povolání, aby mohl bez dechu uvést zprávu, že jedena z mnoha rabujících, sedící před zvláštním soudem, byla „Laura Johnson, 19letá dcera úspěšného ředitele společnosti.“

První lidé uvězněni v Manchesteru pracovali jako zaměstnanec call centra a dělník v továrně na sušenky. Mezi dalšími byli nezaměstnaný kuchař a kadeřnický učeň. Bezdomovec, který byl obviněn z krádeže potravin, byl vzat do vazby, muž, který „nadával a zápasil s policisty, kteří ho podezírali, že raboval, protože měl na sobě tmavé oblečení s kapucí a jel na kole,“ dostal 10 týdnů. Mezitím v Londýně vyfasoval jeden student šest měsíců za krádež láhve s vodou.

Celkově lze říci, že obrázky zadržených, které se objevily, ukazují, že to, co mají společné, je, že jsou buď na sociálních dávkách či dělají na málo placených postech, nebo - v případě teenagerů - jsou z rodin, které se v takové situaci nacházejí. Policejní fotografie nikomu nepřidávají, ale i tak tváře mnohých z těch, kteří se objevili v novinách, vyprávějí své vlastní příběhy - o strádání, chudobě a vyloučení. A opravdu výše zmiňovaný bezdomovec, který byl zadržen za údajné ukradení jídla, nebyl jediným, 17letá dívka se také přiznala k sebrání kupy jídla z pekárny. Vysoké procento je obviněno pouze z krádeží alkoholu a/nebo cigaret.

Existují samozřejmě výjimky, jako je výše uvedená Laura, ale obecnou skutečností je, že ti, co byli uvězněni v důsledku nepokojů, jsou chudí a ze všech etnických skupin - ale s převahou menšin, pravděpodobně kvůli kombinaci složení oněch oblastí, kde došlo k nepokojům, nadměrného zastoupení menšin v nejchudších 10 % populace a bez pochyb také špetky „starého dobrého“ policejního rasismu.

NAPĚTÍ UVNITŘ KOMUNIT, OBRÁNCI OBCHODŮ A OBRANNÉ ODDÍLY

V rámci diskuse o tom, jak se barva kůže promítla do nepokojů, byl znepokojujícím rysem potenciál pro konflikt mezi výtržníky a různými etnickými skupinami, které tvořily obranné oddíly. V Birminghamu to vedlo k tragédii a smrti tří členů jedné takové neformální brigády. Pokud riotéři byli v mnoha případech multietnickí, tyto oddíly byly často monoetnické a pod vedením místních podnikatelů.

Policejní strategie v Londýně během nepokojů byla, jak se zdá, dočasně opustit zbídačené oblasti s cílem potlačit výtržnost a ochránit City a West End, kde se mohlo nalézat skutečné bohatství. Směřování do West Endu je tradičním aspektem většiny politických riotů ve vnitřním Londýně. Ačkoli se riotéři v Birminghamu zaměřovali na drahé obchody v centru města, v Londýně se nepokoje téměř kompletně objevovaly v chudých oblastech, kde výtržníci žijí.

London Daily News citoval „předního člena „jednotky“ z Green Lanes“, jak prohlásil: „Nemáme žádnou důvěru v místní policii, naše obchody jsou další na seznamu cílů lupičů, kteří vyplenili Tottenham, budeme chránit náš majetek.“

Guardian také mluvil s jedním z poškozených, majitelem kavárny Karagozem Yilmazem, který řekl: „Bylo jich tam spousta. Vyšli jsme z našich obchodů, ale policie nás požádala, abychom nic nedělali. Jenže policie také nic neudělala, jak se přiblížili, rozeznali jsme je sami.“ Personál z místní kebab restaurace se rozběhl na útočníky s noží v rukou. „Nemyslím si, že se vrátí.“

Z části je to odraz třídního napětí, které - stejně jako při nepokojích v L.A.³⁾ - vidí tvrdě pracující, ale relativně chudí střední třída vzešlá z jedné etnické skupiny vlastníci obchodů v komunitě, kde většina patří k jiné etnické skupině. Jestli je toto výraz třídního napětí, není to nicméně to jediné, co se z anarchistické perspektivy hodí na všechno. Místní boje mezi chudou dělnickou třídou a chudou střední třídou slouží pouze k posílení a ochraně vlády těch se skutečným bohatstvím a vedou k tomu, aby pracující z těchto etnických skupin stáli na straně svých šéfů. Stejná zpráva jasně ukazuje, jak turečtí a kurdští zaměstnanci stáli spolu se svými šéfy při obraně maloobchodních prodejen, kde pracovali. Karagoz shrnul svůj postoj, když řekl: „Máme obchody a tvrdě v nich pracujeme. Jako rodiče chceme, aby naše děti pracovaly, vydělávaly peníze a měly možnost koupit si, co chtějí, ne to neukrást. Naši mladí vědí, že by nás zahanbili, kdyby to udělali.“ Je to shodné s tím, co prosazují konzervativci.

Nicméně tento pohled není bezproblémový. Aktivisté turecké a kurdské komunity na Green Lanes vydali 10. srpna jménem „devíti různých charitativních organizací, které podporují členy turecké a kurdské komunity“ tiskové prohlášení, kde odsoudili policii a převážnou část médií. Zejména se zaměřili na Ihaní BBC ústy Darcuse Howea. Obvinili policii, že se snaží o vyvolání etnického násilí mezi tureckou a kurdskou komunitou a „černou mládeží, která povstala, aby se postavila policii.“

Situace v Southallu byla podobná, když BBC citovala Satjindera Singha z UK Sikhs, jak říká: „Začali jsme dostávat zprávy, že se rabující

s velkou pravděpodobností pokusí zaútočit na Southall kvůli vysokému počtu obchodů se šperky, které se tu nacházejí, a kvůli blízkosti oněch klenotnictví k sikhskému chrámu a dalším duchovním místům sikhů, pro nás bylo důležité tato místa ochránit.“ V televizním interview říká člen organizačního výboru, že chrání všechny v Southallu, včetně muslimů, křesťanů a hinduistů.

Mezitřídní složení obranných oddílů, kde se spojili pracující se zaměstnavateli na komunálních základech, by mohlo odmlčet ty nalevo, kteří mají tendenci je nekriticky brát za své ve snaze distancovat se od nepokojů. Odbory maloobchodních zaměstnanců USDAW vydaly prohlášení připomínající svým členům, že „by se nikdy neměli vystavovat fyzickému nebezpečí, aby zabránili krádežím, rabování a škodám na majetku.“ Ale stejně jako u rioterů je chyba zjednodušené hledat kategoricky dobré nebo špatné ekonomické a politické fenomény. V obou případech jde o produkty určité ekonomické a politické situace, které obsahují prvky, jenž mohou být vyzdvíženy, ale také prvky, které je potřeba, aby byly zpochybněny.

KRAJNĚ PRÁVICOVÉ FANTASY

Všechno to jsou příklady, které pohlíží na jednu menšinovou etnickou skupinu konfrontovanou s riotery při v obraně svých provozoven. To může i nemusí vést k dlouhodobému napětí, ale co je mnohem více znepokojující, je, že rasistická English Defence League (EDL), jak se zdá, využívá šíření strachu k mobilizaci skupin, které tvoří pouze bílí. Guardian citoval jednoho muže z Elthamu: „Toto je území bílé dělnické třídy a my jsme tu, bychom ochránili naši komunitu.“ Nicméně schopnost EDL nebo British National Party (BNP) přesvědčit významnější části veřejnosti, že tam jsou, aby je chránili, je velmi omezená - zvláště když přicházejí potom, co v Norsku na EDL napojený Anders Breivik zavraždil tolik bezbranných dětí.

A i když bude krajní pravice fantazírovat o tom, že to je začátek rasové války, o které již dlouho sní, realita je taková, že rioteri se zdají být docela integrovaní a sjednocení chudobou a vyloučením spíše než rasou. Kromě toho jsou obě krajně pravicové skupiny chyceny v pasti toho, jak v posledních letech říkali, že „černí Britové jsou v OK, nenávidíme jen britské muslimy.“ Vzhledem k tomu, že britští muslimové stáli v přední linii místních obranných brigád čelících nepokojům a že rioty začaly protestem proti zabití černého Brita, musí být pěšáci krajní pravice ještě zmatenější.

Co je daleko více znepokojující, je tragická smrt tří britských Asiátů v Birminghamském Winston Green poté, co byli zřejmě přejeti autem, v němž se nacházeli afro-karibští Britové a které bylo údajně součástí skupiny čtyř aut, která byla podezřelá z úmyslu rabovat a proti níž, jak se povídá, se zmobilizovalo asi 80 Asiátů. Ti na místě sdělili Guardianu, že jim policie před tím řekla, aby chránili vlastní podniky, protože „oni byli příliš zaneprázdněni starostí o všechna ta velká místa v centru a celonočním pronásledováním davů místo podniknutí rázných opatření.“

Pravděpodobně jen apely pozůstalých ke klidu zabránily v oblasti vypuknutí bojů mezi komunitami. To a rozhodnutí o svolání komunitního shromáždění, kde se podle Guardianu „sešlo na 300 muslimů a sikhů, aby se pobavili, jak by měli na onu tragédii reagovat.“

STINNÁ STRÁNKA SPONTÁNNOSTI

Spontánní povaha nepokojů a jejich zjevný nedostatek neformální - a už vůbec formální - politické organizace jsou odpovědné za náhodný kontraproduktivní charakter velké části rabování a zhárství. A aby toho nebylo málo - čtyři lidé byli údajně zabití výtržníky při pokusu chránit místní veřejná zařízení a podniky.

Ledaže je tu nějaká souvislost, které si nejsme vědomi, ale vyrabování a vypálení místní pekárny nebo rabování v rodinném květinářství nedává žádný smysl, leda jako vybití adrenalinu, které způsobí, že cílem může být cokoliv. V tomto ohledu vypadají londýnské rioty více jako nepokoje v L.A. v roce 1992, než nepokoje z 80. let, nebo studentské nepokoje z loňského roku, kdy útoky na budovy byly opravdu cílené. Samozřejmě že mediální zpravodajství inklinovalo k tomu, zdůrazňovat právě takové nesmyslné útoky. Vypálení provozovny 81letého holiče je mnohem přesvědčivější lidský příběh než rabování Curry's nebo Footlocker. Soudní zprávy k dnešnímu dni, stejně jako tvrzení očitých svědků, však uvádí, že rabování provozoven obchodních řetězců bylo mnohem běžnější.

Není neobvyklé, že se při riotech nechají jednotlivci i skupiny unést, ztratí hlavu a zaměří se na kdeco. Ale při akcích s politickým pozadím by bylo takové jednání obvykle velmi rychle zastaveno ostatními riotery. Není tak nijak výjimečné, když na konci takových nepokojů vidíte řadu provozoven, jako jsou McDonald's, Starbucks či luxusní autosalony, totálně rozmlácené, zatímco trafika a kavárna jsou téměř nedotčené.

V některých oblastech se právě toto zdá být ten případ. Anarchisté z Brixtonu hlásili, že „až na jednu výjimku, portugalskou kavárnu, byly

všechny cíle v Brixtonu filiálky významnějších korporací.“ Sami jsme se dotazovali Alexe, který byl svědkem výtržnosti v Hackney, a ten nám řekl, že když s přítelem šel do obchodu, aby uhasili oheň, „nikdo nám nebránil, mnozí z davu přiběhli a pomohli.“

Slyšíme komentáře: „Měli by dostat práci místo toho, aby zkoušeli sebrat nové tenisky z Footlocker nebo plazmové televize z výlohy“. Jiní říkají věci jako „Pochopil bych, kdyby ukradli pytel rýže, ale oni kradou jen notebooky.“ Nepokoje ale takhle nefungují. Stvoříte-li společnost, která je z velké části založena na spotřebě, neměli byste být překvapeni, když se 14letí chopí příležitosti, aby získali nové tenisky. To, na co se potřebujete podívat, není povaha nepokojů, ale to, proč k nim došlo.

V roce 2009 byla publikována kniha Richarda G. Wilkinsona a Kate Pickett *The Spirit Level: Why More Equal Societies Almost Always Do Better* (Spojené národy: Proč jsou rovnější společnosti téměř vždy lepší). Autoři v této práci tvrdí (a dokládají to pomocí statistik), že ve společnostech s velkými nerovnostmi dochází k erozi důvěry, zvýšené úzkosti a nemocnosti, zatímco je nutné podporována nadměrná spotřeba. Jedenáct oblastí, na které se práce zaměřuje, vykazuje výrazně horší výsledky ve fyzickém zdraví, duševním zdraví, zneužívání drog, vzdělávání, věznění, obezité, sociální mobilitě, důvěře a komunitním životě, násilí, těhotenství nezletilých a péče o děti v nerovnějších společnostech. Výmluvný podtitul „Proč větší rovnost posiluje společnost“ shrnuje argumenty, k nimž došli.

POLITIKA STRACHU

Zprávy, které máme o anarchistické účasti na nepokojích, jsou spíše o anarchitech, kteří se snaží zabránit zničení místních obchodů. Popisy, které jsme obdrželi, jsou ale také v rozporu s obrazem, který malují mainstreamová média - o divoké lůze, co útočí na všechny a všechno v dohledu. Místo toho jsme byli upozorněni, že kolemjdoucí a diváci jsou zpravidla ignorováni. Najdou se samozřejmě výjimky, ale vzhledem k tomu, že do nepokojů a rabování byly zapojeny desítky tisíc lidí, se zdá, že tyto incidenty jsou spíše výjimkou než pravidlem - ale výjimkou, která je užívána k šíření strachu a paniky.

Nemáme žádné námitky proti rabování filiálek řetězců, jako jsou Curry's nebo Footlocker, ke kterému došlo v průběhu nepokojů, ale jsme také daleci tomu vydávat to za něco úžasného. Co však budí větší pozornost, je rozšířený soubor požárů. To může vést velmi snadno k nechtěné tragédii, kdyby se v zapálených budovách nacházeli lidé, nebo kdyby se oheň rozšířil na sousední budovy. Minulý rok v Řecku takovým způsobem zahynuli tři zaměstnanci banky a nemluvě o tragédii spojené s jejich smrtí to mělo obrovský demobilizační účinek na hnutí.⁴⁾

Alex, s kterým jsme dělali rozhovor, byl svědkem nepokojů v obleku, který nosí do práce. Hodně ze senzacechtivého mediálního pokrytí by vás vedlo k přesvědčení, že budete nevyhnutelně přepadeni a okradeni, kdežto Alex připouští, že to nebylo všude stejné, a říká: „Děčka rabovala v obchodech, protože to je místo, kde je zboží. Útočili na policisty, protože ti by je jinak zastavili. Probíhalo to současně, nešlo o dvě skupiny lidí, jednu se svaly proti policii a další s hbitými prsty - byla to jediná skupina převážně mladých lidí. Nenapadali se navzájem, neokrádali lidi, nepřepadali nikoho - mohl jsem mezi nimi volně chodit v košili a kalhotách, tak jak jsem vyšel rovnou z práce; spousta lidí, kteří se zjevně nijak neúčastnili nepokojů, šla za denního světla s davem - mnozí říkali, že se nálada změnila až později, ale přitom já jsem tu zůstal s kamarádem, který se sem oblečením vůbec nehodil, až přes půlnoc.“

Je to velmi odlišný obrázek od toho, jaký vykreslila média či panické spekulace, které během nepokojů ovládaly Twitter. V obou případech šlo o obraz, jenž představoval dav toulající se ulicemi a napadající všechno a všechny na potkáni. Tyto strachuplné spekulace byly orámovány termíny jako „spodina“, „havět“ či „krysy“ za účelem dehumanizace rioterů a odůvodnění požadavku represe vůči nim.

JAK NA „SPODINU“?

„Zdivočelý dav“ je standardní mediální příběh produkovaný, kdykoli dojde k rozsáhlému selhání práva a pořádku. Je tu třeba odpovědnosti při rozhodování, zda akceptovat a reprodukovat takové příběhy, protože strach, který vyvolávají, vytváří atmosféru, v níž může policie užívat extrémní represe. V důsledku hurikánu Katrina byly řečeny a široce přijaty děsivé historky o davovém násilí v New Orleans, příběhy, které vytvořily klima, v němž policie střelila do černochů, kteří se snažili utéct z města - nejodpornější případ se udál na mostě Danziger Bridge, kde bylo střeleno pět členů rodiny, která se ho snažila přejít, jeden smrtelně, stejně jako 40letý muž s mentálními problémy. Později se ukázalo, že tyto historky byly většinou falešné, tři úmrtí nebyly vraždy, a 11. září 2005 připustilo vedení policie z New Orleans, že „nebyly žádné potvrzené zprávy o jakémkoli druhu sexuálního napadení.“

Média, mediální poradci a mluvčí jsou zaneprázdněni předkládáním představ, že lidé, kteří se vzbouřili, jsou pouhými zloději a kriminálníky, aby se je tak pokusili odlišit. To je nebezpečný fenomén: jakmile byli rioteré úspěšně před veřejným míněním prohlášeni za podlidi, otevřela se příležitost pro nové úrovně represe.

Dopad tohoto procesu můžeme vidět ve výsledcích průzkumu provedeného pro Sun. Bylo zjištěno, že 33 % si myslí, že „policie by měla používat střelné zbraně/ostře náboje“ a podpora pro „méně smrtící“ varianty byla mnohem vyšší: „9 z 10 dotázaných (90%) si myslí, že by policie měla mít možnost používat při zásazích vodní děla. Možné užití dalších taktik také ukázalo jako velmi preferované nasazení jízdní policie (84 %), zákaz vycházení (82 %), slzný plyn (78 %), tasery (72 %) a plastové projektily (65 %)“.

Toto idiotství je o to pozoruhodnější, když si vzpomene, že spouštěcím mechanismem těchto nepokojů bylo zabití Marka Duggana policií. Zřejmě řešením vražedného policejního násilí má být ještě vražednější policejní násilí. „Řešením“, které bude mít samozřejmě za následek jen další kola nepokojů, stejně jako tomu bylo za vlády Thatcherové v 80. letech.

Tato dehumanizace má i jiné důsledky. Se zatím 15 sty zatčenými je nyní jasné, že obrovské množství z nich bude kriminalizováno a uvězněno státem, jenž se zoufale snaží potvrdit svou autoritu. První soudní případy, o nichž jsme slyšeli, jasně ukazují, že soudci berou svou ústřední roli ochránců kapitalismu a státu velmi vážně. Jsou ukládány nesmyslně kruté tresty, jako když má 22letá žena strávit ve vězení šest měsíců za to, že byla přistižena s 10 balíčky žvýkaček.⁵⁾

V souvislosti s tím, jak policie získává další pravomoci, lze očekávat, že se urychlí pokusy o ovládnutí veřejného prostoru. Hovoří se o vystěhování těch, co budou usvědčeni, (spolu s jejich rodinou) z obecních bytů a zastavení jakýchkoliv příspěvků, na které mají nárok. V Claphamu již bylo vystaveno první nařízení k vystěhování na nájemníka, jehož syn byl obviněn z účasti na nepokojích. Dokonce i z pravicového hlediska jde o naprosto šílenství. Jak asi očekávají, že by mohl žít bývalý vězeň bez domova a bez příjmů? Jak moc vyděděna ze zbytku společnosti by se měla taková osoba cítit? Co se stane, když za pár měsíců budou stovky z nich propuštěny bez domova, kam by se mohli vrátit, bez podpory a navíc bez možnosti najít práci? Stát očekává, že mu to projde, protože se k dehumanizaci rioterů přidala tak velká část obyvatelstva. Konečným výsledkem bude nevyhnutelně ještě hlubší vyloučení a zášť, a to s takovou odezvou, že příště dojde k ještě bezcílnějšímu řádění.

NEPOKOJE JSOU ČASTO ROZPORUPLNÉ

Každý má nějaký názor na nepokoje a je zarážející, jak mnozí z těch, kteří vítají rioty a dokonce i povstání v dávné i méně dávné minulosti, se mohou snažit o dehumanizaci těch, kteří dnes dělají rioty v Británii. Jak jsme viděli, máme tu velmi vážné problémy s chováním některých výtržníků. Ale i když tyto problémy mohou být horší než nepokoje v Británii z nedávnějších dob, nejsou nové. Povahy spontánních masových nepokojů je taková, že vždy obsahují mnoho prvků. Londýnské rioteré v sobě zahrnovali i některé gangy a asociální oportunisty využívající nepokoje jako clonu k útoku na bezbranné. Toto je častý rys nepokojů a je slabostí formálně či neformálně organizované politické prezentace, když umožní, aby jim to prošlo.

Realita je taková, že rioty jsou často nezacilené projevy hněvu. Lidé jsou dost chytrí na to, aby věděli, že nemají žádný podíl na společnosti, tak jak je v současné době nastavena. Jsou svědky mezigenerační chudoby a nedostatku příležitosti. To, co se stalo jejich předkům, děje

se i jim. Sociální mobilita je mýtus, za kterým se nikdo nepožene, protože je to kapitalistický ekvivalent hrnce zlata na konci duhy. Hra je zmanipulována a oni vždy skončí jako prohrávající. Politický systém neřeší, nepečuje a neposlouchá lidi, kteří se účastní riotů. Nikdo je neposlouchá, nikdo se za ně nepřimlouvá a určitě nikdo nemá v plánu investovat do jejich budoucnosti. Pokud nevidíte budoucnost pro sebe, a když ani nevidíte naplněnou budoucnost svých rodičů nebo prarodičů, pak zapalování budov či rabování obchodů je křikem, abyste byli slyšet, voláním o přežití.

V březnu 1968 držel Martin Luther King na americké střední škole k nepřátelskému publiku následující řeč, v níž hovořil o násilných nepokojích, které otřásl americkými městy během onoho neklidného léta, nepokojích, které měly vyvrcholit v orgii ničení následující po jeho vlastním zavraždění o nedlouhou chvíli později. Byl pacifistou, ale stále prohlašoval, že „...není to pro mě snadné stát dnes večer před vámi a odsuzovat nepokoje. Bylo by to ode mě morálně nezodpovědné, kdybych to udělal, aniž bych zároveň neodsoudil nesnesitelné poměry, které existují v naší společnosti. Tyto podmínky jsou činiteli, které způsobují, že jednotlivci cítí, že nemají jinou alternativu než se zapojit do násilných rebelií, aby si získali pozornost. A musím dnes večer říci, že nepokoje jsou jazykem neslyšených.“

Hackney Unites vydala 9. srpna „Zprávu mládeži z Hackney“, kde rezonovalo toto varování: „účast na výtržnostech se může jevit jako akt rebelie a odpověď na celou řadu problémů: zatopit pro jednu policii a přijmout stereotypy nezodpovědnosti, kriminality a brutality, kterými jste tak často onálepkováni. Avšak nepokoje ničí to málo, co máme, pokud jde prostředky naší komunity, a také vystavují výtržníky, stejně jako kolemstojící, obrovskému riziku.“ A pokračuje: „v Americe, po atentátu na Martina Luthera Kinga, přišla erupce černošských ghett. Jenže tam, kde se organizovala Black Panther Party, nejmilitantnější černošská radikální organizace, nevyzývala komunity k riotům, ale k tomu, aby se organizovaly za spravedlnost. Žádáme vás, abyste udělali to samé.“

Nepokoje z roku 1967, o nichž mluvil King, byly mnohem ošklivější a rozporuplnější než cokoli z toho, co se stalo v Londýně. Ale Kingův přístup nespočíval v tom, že by vyzýval lidi, aby se vrátili domů a akceptovali svůj úděl, ale spíše se ptal, jestli neexistuje lepší způsob, jak organizovat svůj odpor: „Dlouho jsem hledal nějakou alternativu k nepokojům na jedné straně a nesmělým prosbám o spravedlnost na straně druhé a myslím, že alternativa se nachází v militantním masivním nenásilí.“

Na rozdíl od Kinga si nemyslíme, že by ti, kteří se brání, měli omezit svůj odpor jen na nenásilí; rioty jsou jedním z mnoha nástrojů, které by mohly být použity, když k tomu jsou vhodné okolnosti, a které budou v každém případě spontánně vybuchovat, jestliže to okolnosti zapříčiní tak, jak tomu bylo tentokrát. Ale Kingova slova jsou užitečnou připomínkou pro levičáky a liberály, jejichž reakce na rioty byla omezena jen na odsouzení všech zúčastněných - a příliš často doprovázena výzvou k represí, která by obnovila normalitu. Pokud se nechcete dívat na chaotické a destruktivní výsledky nepokojů, není zapotřebí kázat těm, kteří mají alespoň odvahu vzdorovat, nýbrž organizovat alternativní a efektivnější způsob vzdoru.

Pokud stát skutečně uvězní stovky lidí (a jak se zdá, má to opravdu v úmyslu), můžeme se dočkat vězeňských nepokojů⁶⁾, stejně jako ná-

sledovaly vězeňské nepokoje po masovém věznění ve spojení s „Great Poll Tax Riot“ z roku 1990, který v té době provázelo stejné mediální šílenství o chuligánech, kriminálnících a spodině, ale který je dnes široce populární jako konec éry Thatcherové. Navíc obraz riotu na Trafalgarském náměstí dodnes visí v Londýnském muzeu.

CO SE ZMĚNÍ?

Penny Red napal na svém blogu o tom, jak poslouchal zprávy NBC, kde byl v Tottenhamu dotazován mladý muž, jestli nepokoje opravdu něčeho dosáhly: „Ano,“ řekl mladík. „Nemluvili byste teď se mnou, pokud by k nim nedošlo, že? Před dvěma měsíci jsme pochodovali ke Scotland Yardu, bylo nás víc jak dva tisíce, sami černoši, a bylo to mirumilovné a klidné a víte co? V novinách ani tuk. Minulou noc trocha riotů a rabování a rozhlédněte se kolem sebe.“

Nepokoje určitě přitáhly pozornost médií a podnítily v tisku větší diskusi o rasismu, chudobě a vyloučení, než bylo možné vidět v předchozím roce. Ale i když je to lepší než být ignorováni, mediální zájem sám o sobě ještě nic neznamená, pozitivní pokrytí musí vyvážit úspěšnou kampaň dehumanizace a probíhající kriminalizace, stejně jako pět mrtvých, 1500 zatčených a neurčený počet zraněných. Stejně jako u předchozích nepokojů, jakmile panika pomine, veřejně mínění se pravděpodobně začne posouvat od extrémních postojů „pověsit je co nejvyšší“, které právě sledujeme, ale i tak je jasné, že nepokoje budou záminkou k represivnějším zákonům a dokonce i větší marginalizaci a kriminalizaci nejchudších vrstev dělnické třídy.

Naneštěstí v té krátké době, co můžeme sledovat, dochází k masivnímu stupňování policejní represe ve snaze zajistit, že těmito událostmi nebude poznamenáno dobré jméno Londýna před nadcházející Olympiádou. To, čeho se nedočkáme, že by z toho vzešlo, je společnost nebo politický systém, kde by lidé dostali možnost mluvit a podílet se na své budoucnosti. Takový systém by nemohl hrát podle pravidel kapitalismu. To není možné tolerovat, protože vyššími místy je takový způsob myšlení považován za protistátní.

Základní příčiny nepokojů nejsou něco, co je napravitelné klasickým liberálním řešením, kdy otevřeme klub pro mládež a přidáme pár kulečnických stolů. Může to být vyřešeno jedine, když se zaměříte na majetkové nerovnosti. A politici, kteří nechali bankéře slíznout smetanu v podobě 14 miliard liber na bonusech v letošním roce, tu od toho opravdu nejsou. Podnikatelé, kteří mají hodně investováno, aby získali zakázky v souvislosti s Olympiádou, to také dělat nebudou. Obrovské náklady v jménu olympijských her se kvůli tomu také neodsou na druhou kolej. To, co uvidíte, bude větší úroveň policejní represe a omezování. Lidé budou přísně potrestáni za „vypálení svých komunit“, aby se pro příště zamezilo tomu, že by zamířili do Chelsea či West Endu.

Politici hrají nebezpečnou hru. Chtějí zatočit s nepokoji, jako by nešlo o nic jiného než o „hloupé“ vandalství. Ale lidé sledují, že se v posledním půlroce stávají ulice různých měst platformou pro změnu, od Tunisu po Káhiru, od Damašku po Madrid. Naši vládcí rozhodně nechťejí vidět, jak se tyto nepokoje proměňují v něco podobného – masovou ukázkou veřejného vzdoru a lidového odporu proti stávajícímu systému. Systému, kde jsou nerovnost a nespravedlnost na denním pořádku a kde existuje zoufalá potřeba změny. Je proto naší povinností coby světoobčanů přetavit tyto projevy hněvu do cíleného politického boje za změnu.

Kapitalistický systém nenabízí žádná řešení příčin nepokojů. Může odpovídat pouze větším násilím a policejní represí vůči těmto komunitám a možná pár nic neřešícími pokusy o vyjednávání nebo méně prav-

děpodobným zmírněním nejhorších důsledků chudoby ve snaze, aby problém dočasně zmizel z očí veřejnosti. Chudoba, odcizení, nerovnoprávnost a násilí jsou nevyhnutelné v systému, který se opírá o rozdělení na vládců a ovládané, bohaté a chudé, šéfy a zaměstnance, a tyto projevy dosahují svých nejhorších excesů v periodických krizích kapitalismu. Jediným řešením je vytvořit společnost, na níž má každý skutečný zájem a ve které mají všichni významnou kontrolu nad vlastními životy, pracovišti a komunitami. Takový typ systému nehraje podle pravidel kapitalismu, což dokazuje selhání jak sociální demokracie, tak neoliberálních projektů při řešení skutečných potřeb a zájmů obyčejných lidí. Může ho být dosaženo pouze využitím takového typu hněvu, jenž byl vidět v současné době v britských ulicích, proti kapitalismu skrze masovou organizaci dělnické třídy.

Nepokoje nakreslily značku, kolem níž si každý vybírá stranu. Chcete „bezpečnost“ od všemocného státu Velkého Bratra, díky němuž mohou bohatí v klidu spát ve své posteli, zatímco chudí jsou doslova hozeni na ulici nebo v případě, že vzdorují, do vězení? Státu, který může zajistit, že ti, kteří si nemohou dovolit pěkné cetky, budou drženi v dostatečné vzdálenosti, schování za zrcadlovými skly nebo sloužící těm, kdož si mohou dovolit platit? Možná že s dostatkem vodních děl, obušků a CCTV kamer může být status quo zachován. Nebo se svět začne blížit k obzorům vašich tužeb?

Svět je polarizovaný a strany musí být zvoleny. Nepolekali jsme se kritizovaných nedostatků, slepé tuposti a občasných krutostí těchto nepokojů. Ale nabízí nám něco návrat k jejich statusu quo, do prázdné iluze bezpečí? Vrátime-li se ke Kingovi, jestliže nepokoje nejsou odpovědí, tak co tedy? S jistotou můžeme říci, že to rozhodně není to, co tu máme. Chceme-li svobodu, musíme se organizovat v boji za svobodu a přesvědčit ostatní, aby bojovali po našem boku. Společně máme tu moc. Otázkou je, zda se budeme organizovat, abychom ji použili?

DOSLOV: PROČ ČLÁNEK Z IRSKA

Mohlo by se zdát poněkud zvláštní, že si anarchistická skupina z Irsku dává tolik námahy s pochopením nepokojů v Anglii. To by ale nemělo (nehledě na skutečnost, že Londýn i nadále vládne severovýchodu Irsku – kde neexistují žádné výčitky kvůli používání vodních děl, obušků či dokonce ohně proti riotérům), máme totiž mnoho společného. To nám také dává perspektivu ne vždy vidět nepokoje jako dobrou věc a být obezřetní před nebezpečím mono-etnických obranných oddílů. Sever viděl mnoho reakčních nepokojů a eskader smrti vystrojených jako obranné oddíly.

Dva z autorů tohoto textu patří mezi ty, kteří doslova budovali Londýn během doby, co tam žili a pracovali. Stále ještě tam pravidelně jezdíme a udržujeme kontakt s přáteli, kteří tu žijí, pracují a protloukají se. Účastnili jsme tu protestů a riotů, squatovali v Hackney, a obecně, stejně jako stovky tisíc navrátilivších se migrujících dělníků, máme nějaký vztah k tomu městu.

Jsou tu i nevýhody. Neviděli jsme na vlastní oči události, kterými se v tomto článku zabýváme – a i kdybychom mohli, možná bychom pak nebyli schopni psát tak volně. Museli jsme proto diskutovat s tamními kamarády, probrat se hromadou příspěvků z médií a blogů a shlédnout desítky videí na Youtube. To vše vypráví příběh, ale nemůžeme s jistotou tvrdit, že je to skutečné příběhy o tom, co se doopravdy stalo.

Workers Solidarity Movement (13. 8. 2011)

Zdroj:

<http://www.wsm.ie/c/london-riots-causes-consequences-anarchist>

Poznámky překladatele:

- 1) Pro nepokoje, často doprovázené srážkami s policií a ničením majetku, se v angličtině používá pojem „riot“. Ten se pomalu a jistě stává i součástí českého „aktivistického slovníku“, takže někdy ho v textu nechávám v původní podobě.
- 2) Český překlad celého rozhovoru naleznete na blogu *jaime.cz*.
- 3) Rozsáhlé nepokoje proběhly v Los Angeles v dubnu 1992 poté, co soud osvobodil policisty, kteří brutálně zmlátili Rodneyho Kinga. Trvaly čtyři dny a vyžádaly si na pět desítek mrtvých.
- 4) K tragédii došlo 5. května 2010 v athénské bance Marfin během demonstrace spojené s generální stávkou. O této nešťastné události jsme podrobně psali v *Existenci* č. 3/2010.
- 5) Dalšími drastickými rozsudky jsou např. čtyřleté tresty pro dva mladíky, kteří na Facebook umístili výzvy k nepokojům, k nimž ani nedošlo, nebo pět měsíců vězení pro matku dvou dětí, které někdo na ulici dal šortky ukradené v centru města. U soudu se objevilo 1700 lidí, z nichž 65 % bylo před tím ve vazbě.
- 6) Podle zprávy kanálu Chanel 4 News z půlky září již propukli nepokoje ve věznicích v Portlandu, Felthamu a Brixtonu. Došlo totiž k bezprecedentnímu přeplnění věznic.

Přeložil -jk-

UZNÁNÍ PALESTINY?

ALI ABUNIMAH

Snahy Palestinské samosprávy o prosazení státnosti nejsou nic víc, než pečlivě propracovaná fraška, tvrdí autor následujícího textu, Ali Abunimah, spoluzakladatel online magazínu *Electronic Intifada*.

Co uděláte, když vaše desetiletí trvající kampaň za ustanovení nezávislého Palestinského státu na těch zlomcích rozlohy historické Palestiny, známých jako Západní břeh a pásmo Gazy, vyústí v totální selhání? Zdá se, že pokud jste západem sponzorovaná Palestinská samospráva (PS) v Izraelu okupovaném Ramalláhu, odpovědí je předstírat, že palestinský stát již máte a přesvědčit co nejvíce zemí, aby se k vám v této šarádě přidali.

Toto se jeví jako jádro strategie PS zaměřené na přijetí „Státu Palestina“ mezi členské státy OSN v září tohoto roku. PS vehementně lobuje u ostatních zemí, aby její krok podpořily, a v posledních několika měsících poskytla celá řada států, zejména z Latinské Ameriky, plné diplomatické uznání vládě z Ramalláhu. *New York Times* citovaly několik diplomatů, kteří říkají, že pokud bude Valné shromáždění OSN skutečně hlasovat, je pravděpodobné, že bude tento požadavek schválen.

„STÁT“ VE SVĚTĚ FANTAZIÍ

Úsilí PS o uznání Palestinského státu představuje diplomatický protějšek tolik vychvalovaných snah o „budování institucí“ a o dosažení „ekonomického rozvoje“, které mají vytvořit infrastrukturu budoucího státu.

Ale program budování institucí není ničím jiným než přeludem, vydvíhovaným prostřednictvím triků PR kampaní a médií.

Ve skutečnosti jsou hlavními „institucemi“, které PS vybuďovala, policejní stát a miliční aparát, používané na potlačení politické opozice vůči PS a jakékoliv formy odporu vůči izraelské okupaci. Mezitím zůstává ekonomika na Západním břehu a samotná PS, zcela závislá na zahraniční pomoci

Uznání imaginárního Palestinského státu ze strany OSN není o nic smysluplnější než toto imaginární „budování institucí“ a může posunout Palestince ještě dále od skutečného osvobození a sebeurčení.

Údaje v Ramalláhu sídlící PS ospravedlňují její strategii na uznání v OSN jako způsobu, jak na Izrael uvalit mezinárodní nátlak.

„Takové uznání by vedlo k politickému a právnímu tlaku na Izrael, aby stáhl své jednotky z území jiného státu, který je uznán v rámci hranic příměří z roku 1967“, řekl novinářům v lednu „ministr zahraničí“ vlády v Ramalláhu Riyan al-Maliki.

Nabil Shaath, vysoce postavený představitel Fatahu, vysvětlil v podobném duchu pro *New York Times*, že pokud by byl Palestinský stát uznán OSN: „Izrael by se pak ocitnul v situaci, kdy by na denním pořádku porušoval práva jiného členského státu, z čehož by mohly být vyvozeny takové diplomatické a právní důsledky, které by pro Izrael byly velmi nepříjemné.“

Ale může kdokoliv, kdo viděl, jak „mezinárodní společenství“ funguje, pokud jde o Izrael, věřit takovým klamným očekáváním?

Libanon je členským státem Organizace spojených národů již od roku 1945, ale tento fakt nezabránil Izraeli v tom, aby od roku 1978 do roku 2000 okupoval jeho jižní část. Izraelská okupace Libanonu skončila díky mezinárodnímu nátlaku, ale jen následkem toho, že libanonský odpor donutil Izrael a s ním kolaborující milice se z tohoto území stáhnout.

Od masivního bombardování Libanonu v roce 2006 Izrael mnohokrát narušil libanonskou suverenitu - podle samotného OSN. Ale jeho konstantní přelety v libanonském vzdušném prostoru a únosy libanonských občanů, jež představují jedny z mnoha případů porušení suverenity Libanonu, nikdy nepodnítily „diplomatické a právní důsledky“, které by přivedly Izrael k odpovědnosti.

Podobně Izrael již od roku 1967 okupuje Golanské výšiny, které patří Sýrii (ta je rovněž členským státem OSN od roku 1945). V oblasti Golanských výšin nedocházelo prakticky k žádnému ozbrojenému odporu, stejně jako mezinárodní společenství nevyvíjelo na Izrael žádný nátlak, aby se z tohoto území stáhl a umožnil syrským uprchlíkům návrat do svých domovů.

Dokonce i poté, co Izrael toto území v roce 1981 nelegálně anektoval - tento krok byl odsouzen Radou bezpečnosti OSN - umožnilo mlčení mezinárodního společenství, aby ve své kolonizaci Golanských výšin nerušeně pokračoval.

Proč by situace v „Palestinském státě“ měla být jiná?

VÍTĚZSTVÍ „NA PAPIŘE“

Snaha o zajištění diplomatického uznání pro imaginární palestinský stát, který se bude rozkládat na zlomku území historické Palestiny, je zoufalou strategií palestinského vedení, které vyčerpalo všechny možnosti, ztratilo legitimitu a stalo se pro Palestince závažnou překážkou na cestě za znovuzískáním svých práv. Přílišné spolehnání se na diplomatickou fóru a dobrou vůli „mezinárodní komunity“ již bylo v minulosti vyzkoušeno a nepřineslo žádné výsledky. Připomeňme, že v roce 2004 PS vynaložila nemalé úsilí k získání poradního rozhodnutí Mezinárodního soudního dvora (MSD) v Haagu, které potvrdilo, že je apartheidní zed' na Západním břehu Jordánu nelegální a musí být stržena.

Ale kromě získání tohoto rozhodnutí neměla PS absolutně žádnou strategii k mobilizaci Palestinců a jejich spojenců, aby vyvíjeli nátlak na mezinárodní komunitu a požadovali jeho implementaci. Bylo to vítězství na papíře, které nepřineslo žádnou reálnou změnu. Ve skutečnosti existují závažné důkazy o tom, že zatímco byli diplomatický sbor a vyjednávači PS zaneprázdněni v Haagu, snažilo se palestinské vedení potlačit snahy organizací palestinské občanské společnosti na Západním břehu a ve Východním Jeruzalémě o pořádání aktivit zaměřených na zvýšení povědomí o rozhodnutí MSD, téměř jistě na základě tlaku ze strany Izraele a Spojených států.

Byla by vláda „nezávislé Palestiny“, která by byla nadále pod izraelskou okupací a závislá na finanční podpoře ze strany USA a EU, v budoucnu schopna se postavit podobnému nátlaku? Historie PS nenabízí žádný důvod k optimismu. I přes tyto snahy mělo rozhodnutí MSD jeden důležitý dopad. Nebyla to ale PS ani OOP, kdo začal mobilizovat. Byla to palestinská občanská společnost, která nezávisle na nich, pod dojmem nečinnosti světových vlád a jejich neschopnosti prosadit rozhodnutí MSD, vydala palestinskou Výzvu k bojkotu, stažení investic a uvalování sankcí na Izrael (BDS).

Cílem této kampaně je pomocí občanských bojkotů, podobných těm, které pomohly ukončit apartheid v Jižní Africe, izolovat Izrael a tlačit na něj, aby začal respektovat práva Palestinců a mezinárodní úmluvy. Namísto fetišizace „státnosti“ se kampaň BDS zaměřuje na práva a skutečnosti: volá po ukončení izraelské okupace a kolonizace veškerých arabských území dobytých v roce 1967, úplné rovnosti palestinských občanů Izraele a uznání a implementaci práv palestinských uprchlíků. Tyto požadavky jsou plně v souladu s Všeobecnou deklarací lidských práv a mezinárodním právem. PS tuto kampaň nikdy oficiálně nepodpořila a ve skutečnosti se snažila od ní odvést pozornost a podkopat její cíle tím, že vyzývala k polovičatému bojkotu zboží pocházejícího z izraelských osad, zatímco aktivně podporovala obchod s Izraelem, v rozporu s výzvou BDS.

STÁT NEBO BANTUSTÁN?

Mnozí správně přirovnali palestinský „stát“ v podobě, v jaké si jej představují PS a její sponzoři, k „bantustánům“ apartheidní Jižní Afriky. Bantustány byly formálně nezávislé státy, ustavené apartheidním režimem. Cílem bylo udělení „občanství“ černošským obyvatelům. Pro apartheidní vládu však představovaly pouze způsob, jak odvrátit jejich požadavky na skutečnou rovnost. Světové vlády se nenechaly tímto trikem zmást a odmítly bantustány uzнат. Rozuměly totiž tomu, že diplomatické uznání těchto celků by ve skutečnosti zvrátilo úsilí o ukončení jihoafrického apartheidu.

Jedinou zemí, která udržovala rozsáhlé vztahy s bantustány - umožnila jim otevřít diplomatické mise na svém území a často přijímala oficiální návštěvy jejich představitelů - byl, nikoliv náhodou, Izrael. Ten na bantustány nahlížel jako na model, podle kterého bude jednoho dne ovládat Palestinu.

Uznání palestinského „státu“, který bude nadále pod izraelskou okupací, by jistě zpevnilo a udrželo privilegia a pozice nezvolených představitelů PS, nemělo by však žádný dopad na změnu podmínek nebo obnovení práv miliónů Palestinců, nejen na územích okupovaných během války v červnu 1967, ale i v samotném Izraeli a v diaspoře.

Namísto zvýšení mezinárodního tlaku na Izrael může uznání palestinského státu v OSN dokonce umožnit zemím, které zcela selhaly v jejich povinnosti přimět Izrael k dodržování mezinárodního práva, aby si mohly nad otázkou Palestiny umýt ruce a využívat k tomu mantru „uznali jsme Palestinu, co více po nás požadujete?“ jako své alibi.

Palestinci a jejich spojenci by se neměli tímto absurdním mezinárodním divadlem nechat rozptýlit a měli by se nadále soustředit na budování širšího a hlubšího hnutí BDS s cílem ukončit izraelský apartheid všude tam, kde je přítomen, a to jednou provždy.

TAM, KDE JSOU ANARCHISTÉ VIDĚT

ROZHOVOR O ZKUŠENOSTECH S HNUTÍM V ŘECKU

Již dlouhodobě sledujeme bouřlivé dění v Řecku, kde došlo koncem roku 2008 k dlouhotrvajícím nepokojům v souvislosti s policejní vraždou mladého anarchisty Alexise Grigoropoule a následně k mnoha generálním stávkám a demonstracím, které vyjadřují odpor k neoliberálním reformám, které v této zemi zavádí současná „socialistická“ vláda. Nemohli jsme tedy využit příležitost, abychom položili pár otázek naší kamarádce, která se nedávno po tři čtvrtě roku vrátila z Řecka.

Pověz nám, v jakém období si pobývala v Řecku a kde konkrétně?

Byla jsem tam od podzimu minulého roku do začátku tohoto léta a pobývala jsem převážně na Krétě.

Jinak na začátek celého rozhovoru bych chtěla říct, že to, co tu píšou, je pouze můj pohled, který může být zkreslený neporozuměním a nedostatkem informací.

Navázala jsi nějaké přímé kontakty s místními anarchisty? Jak to šlo?

Dostat se přímo do hnutí není moc lehké. Hodně jsem zde cítila určité elitářství ve smyslu, buď seš stoprocentní aktivistka, nebo nás nezajímáš. Na začátku jsem chtěla chodit na schůze místních aktivistů, ale zjistila jsem, že nemám šanci ničemu rozumět a zúčastnění neměli ani moc času ani ochoty k překládání. Na jednu stranu tomu rozumím, protože debaty byly dost živé a na překládání tam nebyl prostor. Seznámila jsem se tedy s rozsáhlou skupinou „sympatizantů“ (kteří jsou zde však mnohem aktivnější než mnozí ti, kdož se u nás za anarchisty označují) a později jsem se seznámila i s některými aktivisty a aktivistkami. Přesto však můj pocit elitářství v tomto hnutí přetrvával až do konce mého pobytu. Naštěstí nás tam bylo více v podobné situaci. Hodně jsem cítila bariery v jazyce. Přesto, že jsem se později řecky trochu mluvit naučila, rozhodně to nestačilo, abych byla schopná účastnit se debat a často ani na to pochopit, co se kdy opravdu děje.

Jaké vidíš největší rozdíly mezi řeckými anarchisty, jak jsi je poznala ty, v porovnání s těmi v Česku - at' už ve způsobu organizace, aktivit či osobním přístupu?

Hlavní rozdíl vidím v aktivitě a celkovému přístupu. Přišlo mi, že velká část aktivistů v Řecku to myslí mnohem víc vážně. Cítí, že problémy, kterými se zabývají, se jich osobně dotýkají a pro jejich řešení jsou schopni obětovat mnohem více, než je tomu u nás, kde mi přijde, že spousta lidí sice problémy chce řešit, ale ne s takovou vervou, jako by šlo opravdu o jejich krk. S tím také souvisí to, že jsem se u nich tolik nesešla se strachem z případných následků (vězení, zbití...). Mezi aktivisty v Řecku jsou lidé, kteří se často na fungování systému nechťejí podílet žádným způsobem. Často nechťejí mít oficiální práci, ze které by platili daně, a proto žijí z minima, které získávají alternativními způsoby, žijí na

squatech a většinu času věnují svým aktivitám. Oproti tomu mi přijde, že u nás si většina aktivistů snaží udržet určitý vlastní životní standard a své aktivity dává až na druhé místo.

Zaujala mě i pohotovost, která v hnutí a mezi sympatizanty panuje. Když dojde na nějakou důležitou událost, jsou schopni během velice krátkého času dát do kupy nečekaně velký počet lidí. Tak to funguje i s finanční podporou. V posledních měsících bylo v Hrakleiu zatčeno několik aktivistů a bylo nutné sehnat prostředky na jejich kauci, která byla ve výši 46.000 euro (na koruny okolo milionu). A jim se tato neuvěřitelná částka podařila sehnat do limitu dvou měsíců. U nás si něco takového neumím představit.

Aktivisté v Řecku se často organizují prostřednictvím squatů, kde principy anarchismu uvádějí do praxe. Myslím si, že i díky tomu jsou jejich aktivity, názory a celkový životní styl více viditelné zvenčí a mají tak větší možnost ovlivnit myšlení lidí.

Další, co mě zaujalo, je obsazování veřejných budov. Jako reakci na aktuální dění aktivisté často obsazovali místní televizní stanici nebo rádio, kde zastavili živé vysílání, aby přečetli své prohlášení. To vše probíhalo bez nutné přítomnosti příliš velkého počtu lidí, jak by se dalo předpokládat. Docházelo také k obsazování radnice, dalších budov vládnoucí strany, škol nebo centra pracujících.

Překvapila mě i aktivita velmi mladých lidí. Asi je to tím, že děti vidí aktivity dospělých od malička a později jim přijde přirozené snažit se ovlivnit věci, které se jich týkají. Na demonstracích je tak možné vidět i velmi malé děti, které se často zapojují i do riotů. Během

demonstrací proti reformám ve školství jsem byla překvapena obrovským davem dětí ze středních škol, které s přehledem obsadily radnice, vyvěsily transparenty a přednesly své prohlášení, bez jakékoli pomoci dospělých.

Pozitivně vidím i práci s imigranty. V Athénách i dalších městech probíhají kurzy řečtiny a další aktivity, které imigrantům velice pomáhají. Naopak si myslím, že u nás jsou mnohem lépe než v Řecku podchycené antifašistické aktivity.

Řecko je u nás známé především po té vizuální stránce znázorňující rioty. Jistě na tuto otázku nebude ani mezi řeckými anarchisty jednoznačný názor. Jak je tam tedy k riotům přistupováno?

O přístupu k riotům se mi bude těžko povídat, protože jsem jich moc nezažila a situace, kterou jsem zažila, pro mě byla dost chaotická, protože jsem vždycky zjistila, co se opravdu děje, až o chvíli déle, než jsem to potřebovala vědět. Každopádně z mého pohledu je Řecko zemí, kde rozhodnutí vlády jdou naproti proti názorům většiny obyvatel, kde policejní represe je tak brutální, že nemá žádný respekt ani k lidskému životu, a v takovémto případě si myslím, že je násilný odpor opravdu na místě a těm, kterým to nedochází na začátku, to často dojde ve chvíli, kdy policejní zásah zažijí na vlastní kůži. Slyšela jsem, že v souvislosti s blokádami náměstí Syntagma často docházelo ke sporům mezi přívrženci nenásilného odporu, kteří se snažili policisty odhánět tleskáním a podobnými pacifistickými metodami, a anarchisty, kteří zvolili násilný odpor. Když však začala policie zaplavovat náměstí slzným plynem, mlátit kohokoli, kdo byl na blízku, bez ohledu na to, zda jde o ženu, dítě nebo turistu, házet dýmovnice do záchraného stanu a blokovat příjezdy a odjezdy sanitek, většina z pacifistů prý změnila na násilný odpor názor. Při takovýchto velkých akcích často funguje anti-panic tým, kdy jsou účastníci shromáždění z megafonu uklidňováni a informováni o místech střetů. Také se tu pohybují lidé s maloxem na vypláchnutí očí po zasažení chemikáliemi.

Měla jsi možnost poznat, jak přistupují ostatní lidé k anarchistickým aktivitám či zda se k nim přidávají?

Myslím si, že v Řecku je anarchistické hnutí vnímáno mnohem lépe než u nás. Celkový společenský život se tam mnohem více odehrává venku, než za stěnami domů a proto jsou i anarchisté a jejich aktivity více na očích. Například venku rozdávají jídlo nebo oblečení, lidé si je zapamatují, a když je vidí v nějaké další situaci, vnímají je jako ty hodné, kteří se starají o chudé. V posledních měsících měli v Hrakleiu anarchisté až několik akcí týdně. Demonstrovali nebo rozdávali letáky na náměstí a byli jedni z hlavních aktérů podporujících a organizujících politické debaty na obsazeném náměstí, kde trávili téměř každý den. Tím, že neustále mluví s lidmi ve svém okolí a jejich práce je vidět, lidé začínají chápat, že jejich myšlenky se tolik neliší. K tomu ale přispívá i fakt, že v Řecku je mnohem víc běžné, že se lidé zajímají o to, co se kolem nich děje, panuje

většinový nesouhlas vůči vládním reformám a hromadná nenávisť k policii. Není to však zas tak ideální situace, protože v Řecku je spousta lidí angažovaných v různých politických stranách a hnutích a vše, co jde mimo jejich stranu, nemá šanci.

V posledních letech je Řecko poměrně bouřlivé, zaznamenala jsi něco jako „revoluční turistiku“? Co bys doporučila těm, kteří se tam s takovou motivací chtějí vydat?

Já jsem to vnímala tak, že jsou Řeci z tzv. revolučního turismu spíš zoufalí, než že by ho vnímali jako podporu. Spousta squatů už i z tohoto důvodu změnila pravidla pro přijímání hostů. Často je nutné ozvat se jim i dva měsíce před plánovanou návštěvou a i tak je obtížné se tam dostat. Poslední dobou byly totiž všechny squaty přeplněné záplavami cizinců, kteří aniž by si to uvědomovali, působili více problémů než užitku. Velkou bariérou je neznalost jazyka, která je problémem hlavně v krizových situacích, kdy je nutné jednat a není čas na to, aby se někomu něco překládalo a vysvětlovalo. Turisté také neznají aktuální situaci, domluvenou taktiku atd. a svým spontánním jednáním mohou vytvořit problém. V neposlední řadě neustálé znovuvysvětlování zdržuje aktivisty od jejich aktivit a to, že musí turisty v akcích hlídat, jim přiděluje práci. Rozhodně nechci odrazovat nikoho, kdo by chtěl přijet do Řecka aktivně pomoci, ale těm, kteří mají takové plány, doporučuji, aby byli před odjezdem v kontaktu s nějakou aktivní skupinou, dohodli se s nimi na formě

participace a respektovali jejich rady a doporučení.

Narazila jsi na nějaké samosprávné projekty, které v Řecku fungují, jak v rámci antiautoritářského hnutí, tak třeba jako důsledek finanční krize, jak to známe například z Argentiny?

S žádným projektem ve smyslu samosprávného podniku či fabriky jsem se nesetkala, ale to samozřejmě neznamená, že takové projekty v Řecku nejsou. Možná to je i proto, že Řeci včetně anarchistů mají z mého pohledu mnohem blíže k zemědělství než k průmyslu a tam i víc směřuje jejich podpora. Slyšela jsem o projektech ve stylu vytvoření skupiny/komunity, která společně obsadí kousek půdy, kterou začne obdělávat a pěstovat zde různé suroviny, které pak používají k vlastní obživě nebo je prodávají na trzích.

Myslím si, že se zde dá zmínit i časté vznikání politických i „nepolitických“ squatů. Nepolitických ve smyslu, že zde žije komunita nejrozličnějších lidí (studentů, imigrantů, nezaměstnaných, zaměstnaných s nízkými příjmy, důchodců...), kteří si vzájemně pomáhají a společně shánějí prostředky, ale navenek nevyvíjejí výraznější politickou aktivitu.

Čím by mohla být řecká zkušenost pro nás přínosná a inspirující? Je něco, co bychom mohli úspěšně napodobit či převzít?

Nejvíc se mi v Řecku líbilo, že se lidé všeobecně víc zajímají o to, v čem budou žít,

a leccos si nenechají líbit. Ať už jde o studenty hromadně obsazující školy a univerzity jako reakci na reformu školství, obyvatelé vesnice bojující proti výstavbě skládky, nebo hromadná shromáždění a diskuse na náměstích. Ráda bych zde řekla, že bychom se od Řeků měli naučit lépe a aktivněji reagovat na aktuální dění, sociální problémy, jednání vlády, bank a všech institucí, které vládnou našim životům, ale uvědomuji si, že v našem prostředí, kde se velká část lidí o politiku vůbec nezajímá a ti, kteří se zajímají, často zůstanou pouze u nadávání před televizí, je dosažení tohoto cíle mnohem obtížnější. Přesto bychom se o to mohli alespoň pokusit.

V čem si myslím, že jsou Řeci opravdu dobří, je řečnění. U nás je pouze velice omezený počet aktivistů, kteří jsou schopni prezentovat a obhajovat své názory na veřejnosti. Tam jsem viděla často téměř ještě děti mluvit o politice takovým způsobem, že mi vyrazili dech. Myslím si, že bychom měli pořádat mnohem více diskusí a více se učit o svých názorech mluvit a dávat jim srozumitelný rámec. Dokud nebudeme umět mluvit k lidem, těžko jim budeme přibližovat své názory.

Inspiraci vidím i ve formě organizace prostřednictvím squatů. Měli bychom se více snažit vytvářet prostory pro aktivitu a setkávání lidí, které by fungovaly na jiných principech, než vnější společnost. Nejenže bychom získali zázemí, ale přímou zkušeností bychom měli možnost oslovit mnohem více lidí.

DALŠÍ ÚSPĚCH SEATTLE SOLIDARITY

KLIENT CHASE BANK DOSTAL ZPĚT SVÉ PENÍZE

JUST JENNIFER

V předešlých *Existencích* jsme dvakrát informovali o aktivitách sdružení lidí, kteří si říkají Seattle Solidarity Network (Seas) a zaměřují se na pomoc lidem, kterým hrozí například vyřazení z práce, vystěhování nebo jsou nuceni pracovat za špatných podmínek. Nyní přinášíme krátkou zprávu o jejich dalším úspěchu při solidární obraně práv neprivilegovaných.

Neftali, člen Seas, vyšel 1. září z pobočky Chase Bank v centru Seattlu se šekem na 1000 dolarů. Samo o sobě to není nic neobvyklého. Je přece klientem banky a mnoho klientů si z banky vybírá peníze. Nešlo však o ledajaký šek. Banka jej vydala jako nápravu chyby, které se dopustila před měsíci. A Neftali získal peníze díky tomu, že jednal společně se Seas.

Neftali si v bance vyměňoval 3000 amerických dolarů za kanadské dolary. Prokázal se platným dočasným průkazem spolu s fotoidentifikační kartou, které vypršela platnost. Pokladníkovi dokumenty k uskučtěné transakce postačovaly. Když bylo vše hotovo a Neftali si šel vyzvednout peníze, zástupkyně manažera ho začala obtěžovat ohledně dokladů a tvrdila mu, že potřebuje americký pas. Očividně tím naznačovala, že Neftali nemá legální statut imigranta. Neftali si stěžoval u manažera a nakonec mu povolili použít jeho kreditku a PIN jako formu dokladu, což je v Chase Bank standardní procedura. Pokladník otevřel obálku a dal mu 1785 dolarů, přestože měl dostat 2785 dolarů.

Neftali si znechucený celým incidentem při odchodu z banky nesrovnalosti nevšiml. Když se však vrátil z dovolené, při kontrole transakcí zjistil, že ho banka obrala o 1000 dolarů. Setkal se s asistentkou manažera a vysvětlil jí, že když mu dávali peníze, asi zapomněli na 10 stodolarových bankovek. Požádal ji, aby zkontrolovala kamerový záznam. Pracovnice však Neftalimu nevěřila a odmítla mu pustit záběry, na kterých pokladník vydává peníze. Přiznala však, že pokladník otevřením obálky porušil pravidla - obálku měl podat Neftalimu neotevřenou.

Když Neftali zjistil, že sám proti bance ničeho nedosáhne, obrátil se na Seas. Po diskusi a shromáždění všech potřebných informací se skupina rozhodla jednat. 31. května doručilo 30 členů Seas požadavky manažerovi pobočky banky, kde se incident odehrál. Požadavek byl jednodu-

chý - ukažte nám záběry transakce. Banka dostala dva týdny a v případě nevyhovění Seas slíbili, že se budou konat další akce.

Nikoho nepřekvapilo, že Chase Bank požadavkům nevyhověla. Seas tedy začali s přímými akcemi. Začali plakátování v okolí pobočky (nejprve vylepovali plakáty o konfliktu, později začali uvádět i jméno ředitele pobočky). Proběhlo také několik protestních shromáždění včetně dvou, během nichž se Seas přesunuli k jiným pobočkám banky v Seattlu. Protestující rozdávali letáky kolemjdoucím.

Díky neoblomnosti, vytrvalosti a použití taktiky přímých akcí zástupce banky nakonec kontaktoval Neftaliho. Chtěl se setkat a spor vyřešit. Ve čtvrtek 1. září šel Neftali s dvěma dalšími členy Seas do pobočky Chase Bank, kde od pokladníka dostal šek na tisíc dolarů.

KDO JSOU SEAS

Seattle Solidarity (Seas) je dobrovolná síť pracujících, kteří se nebojí postavit za svá práva. Náš cíl je podporovat pracující kamarády, jejich stávky a boje, budovat solidaritu, organizovat se a pomáhat při problémech na pracovištích, v otázce bydlení a při jiných problémech způsobených chamtivostí bohatých a mocných. Spolupracuji s nimi jen čtyři měsíce, ale oslovilo mě jejich odhodlání, výdrž a absolutní ochota pomoci i přes vyhlídky, které mají lidé, kteří by se jinak nepustili do oprávněného boje.

Z *dailykos.com* přeložil pro *priamaakcia.sk* Martin Sýkora

DEMOCRACIA REAL YA!

DRUHÉ KOLO SVĚTOVÉ REVOLTY A CO SE DĚJE V ČESKU

Hlavní téma minulé *Existence* bylo zaměřeno na protestní hnutí, které zasáhlo Evropu, především pak Španělsko, kde je známé jako *Democracia Real Ya!* či hnutí 15M. Také jsme informovali o odezvě, kterou 15M vyvolalo u nás. Nyní přinášíme příspěvek od jednoho z aktivistů iniciativy *Skutečná demokracie teď!*, která je inspirována právě tímto hnutím.

15. KVĚTEN

Ten den mohl být jako každý jiný. Ale nebyl. Skupina španělských aktivistů z hnutí *Democracia Real Ya!* (DRY) se inspirována egyptskými protesty na náměstí Tahrír utábořila na madridském náměstí Puerta del Sol. Po pěti měsících, kdy toto hnutí mobilizovalo obyvatelstvo, vychází aktivisté do ulic, aby řekli dost.

V krizi zmiňovaném Španělsku, tak jako jinde, mají dle mínění vládnoucí třídy zaplatit obyčejní lidé její vlastní problémy. Více než dvacet procent španělů pod úrovní chudoby, nekvalitní vzdělávací systém za stále větší peníze, přes dvacet procent nezaměstnaných, vystěhovávání lidí, kteří nejsou schopni díky krizi zaplatit hypotéky. To není to Španělsko, o kterém mluvili ekonomičtí „experti“ ještě před několika lety jako o nejperspektivnější ekonomice eurozóny. Není to ani země líných španělů, ležících někde na pláži a dotovaných státem, jak by nás ráda přesvědčila jistá média, stejně jako nás zásobovala lhaním o Řecku. Ale mladí aktivisté si řekli dost a jdou to říct i veřejně.

Založí stanový tábor. Odpovědi státu je, zcela očekávatelně, policejní represe. Pak se ale stane něco nepředvídaného. Něco, co někteří španělští aktivisté, konfrontovaní tak jako my dennodenně pasivitou lidí kolem sebe, nazývají „zázrakem“. Po letech pasivity se něco zlomí. V desítkách měst po celém Španělsku vyjdou lidé do ulic. Po celém Španělsku lidé náhle zakládají shromáždění, která jsou daleko demokratičtější, než celý parlamentní systém. Živelné hnutí dostává jméno 15M, Hnutí 15. května, na počest dne, kdy to všechno začalo.

To vše už jste asi četli. A ne jednou. Nečekané události překvapily lidi po celém světě a povědomí o nich se začalo šířit i přes cenzuru komerčních a „veřejnoprávních“ médií.

15M SE ŠÍŘÍ DO CELÉHO SVĚTA...

A protože krize státu a kapitalismu je světová, inspirace protesty přináší brzy plody. Napomůžou tomu i španělé žijící v zahraničí, kteří sami pořádají protesty a informují místní o významu španělského dění. Skupiny inspirované hnutím 15M vznikají po celém světě. Hned 21. května se poprvé sejdou lidé na náměstí Syntagma v Aténách, které se posléze stává dějištěm obrovských demonstrací takřka každý den. Lidové shromáždění ze Syntagmy dává hnutí nový rozměr. Prohlášení se radikalizují, stále více se blíží k podstatě věci. Útočí na politiky a bankéře a popírají celý systém parlamentní demokracie. Volají po demokracii přímé se slovy, že „*Všichni bankéři a politici musí jít.*“

...TEDY I DO ČESKA

Hnutí DRY ale najde odezvu i v České republice. Praha a Brno se posléze stávají dějištěm solidárních demonstrací místních španělů a rovněž sympatizantů z Česka. Španělé, převážně studenti z Erasmu (výměnný studijní program), se schází každý týden. Po vzoru větších akcí ve španělských městech se na konci každé demonstrace koná sněm. Akce vzbuzují pozornost a začínají se k nim přidávat i Češi, v Praze zejména místní anarchisté. Akce jsou velkou inspirací, zejména co do formy. Protest zakončený shromážděním přímo na ulici, které je otevřené nejen všem účastníkům, ale i případným kolemjdoucím, a ve kterém jsou si všichni rovni, to je pro české prostředí zkušenost nová.

Někdy v té době zaujalo hnutí i mne a konečně jsem se dostal na jeho pražskou demonstraci. Na jejím konci se utvořilo několik takzvaných „comission“, neboli pracovních skupin, které byly pověřeny různými úkoly ohledně rozvoje „pobočky“ 15M v ČR. V podstatě náhodou jsem se do jedné ze skupin dostal i já, do „skupiny pro česko-španělskou komunikaci“.

Mezitím se však začala blížit chvíle, kdy měli španělští „erasmáci“ odjždět zpátky domů. Na několika schůzkách naší skupiny pro česko-španělskou komunikaci jsme začali řešit otázku, zda založit obdobu DRY v Česku, a to nikoli již jen jako hnutí solidární s 15M, ale jako hnutí, které by mohlo přenést španělskou vzpouru do ulic českých měst. 19. června se ve Španělsku konal velký den akcí proti takzvanému Europaktu, a hnutí 15M spolu se sympatizanty svolalo také solidární demonstrace před španělskými ambasádami po celém světě. Jednu takovou akci jsme organizovali i v Praze a rozhodli jsme se, že ten den vyhlásíme vznik českého hnutí *Skutečná demokracie teď!* (SDT).

RODÍ SE SDT

Na akci se sešlo asi osmdesát lidí, tentokrát převážně Čechů, neboť mnoho španělských studentů již odjelo. Díky velké kreativitě dvou mladíků s megafony, kteří doslova roztančili dav, přilákala akce značně větší pozornost, než by odpovídalo počtu protestujících. Šli jsme od ambasády až na Můstek. Zde zahrála „skupina pro performance“ krátké němé divadlo, které představovalo brutální zásah policie proti nenásilným demonstrantům v Barceloně. Brzy začalo pršet. Demonstranti se schovali před deštěm do metra, kde se pak konal sněm. Na něm bylo založeno české hnutí. Rozdali jsme tehdy první číslo *Zpravodaje SDT*. Dohodli jsme se, že se budeme scházet každou neděli od šesti hodin na sněmu, který se bude konat na náměstí a bude zcela otevřený veřejnosti. Později se ustálilo i místo, Jiřího z Poděbrad.

Po vzoru španělského hnutí přicházejí lidé na sněm bez symbolů politických stran a hnutí, stejně jako odborových organizací.

V Praze se od té doby konal každý týden sněm, až doposud. Hnutí SDT se rozšířilo do dalších měst, akce se konaly ve Zlíně, Českých Budějovicích, v Ostravě a v Liberci. Byla kriticky podpořena manifestace zdravotnických

odborů, konalo se asi pět petičních akcí na podporu pouličních hudebníků na Andělu v Praze, nějaké petice byly organizovány rovněž v Ostravě. Hlavním smyslem těchto akcí (podle mého názoru) ale byla spíše přítomnost na ulici. V Praze jsme se setkali s převážně pozitivními reakcemi.

Jak už se ale o prázdninách stává, hnutí postupně ochablo. Ještě na konci července jsme se v Praze sešli v počtu zhruba dvaceti lidí. V srpnu se ze sněmů staly - slovy jednoho mého kamaráda - „diskusní kroužky“ o čtyřech lidech. V dalších městech hnutí zastavilo přes prázdniny v podstatě svou činnost.

Lze tedy hovořit o tom, že hnutí SDT je mrtvé? Nebo o tom, že další snahy o jeho rozvoj v místním prostředí nemají cenu? Domnívám se, že rozhodně ne.

Je totiž nutné si uvědomit, že hnutí SDT teprve teď opravdu začíná. Přes prázdniny začalo fungovat společné fórum, web a vycházel zpravodaj (nyní, když toto píšu, se chystá deváté číslo). Alespoň v Praze si sněmy zachovaly kontinuitu. A právě teď se chystá demonstrace na 15. října - jako součást celosvětového dne akcí za spravedlivější ekonomicko-politický systém. Právě následující týdny budou tedy rozhodovat, zda se SDT v Česku uchytí, nebo ne. Podle mě to záleží především na tom, zda hnutí dokáže proniknout i do dalších měst, než je Praha, a jestli si vybuduje stabilní základnu lidí, kteří, se budou scházet na sněmech alespoň ve dvaceti či třiceti. To bude dobrý základ pro následný růst.

ANARCHISMUS A SDT: LZE NAJÍT STYČNÉ BODY?

Otázku, kterou si člověk musí logicky položit, je, zdali má angažmá v SDT nějaký smysl pro to, o co usiluje. Já usiluji o nehierarchickou, beztržní, bezpečnější společnost, organizovanou skrze federaci rovnocenných skupin starajících se o naplnění poptávky a o koordinaci vzájemné spolupráce. Můžu se tedy zařadit k anarchistickému proudu. Tím pádem se potýkám s podobnými problémy, které anarchisté po celém světě v souvislosti se SDT často diskutují.

V této druhé části textu bych se tedy rád vyjádřil k několika námitkám, které lze vůči hnutí vznést z anarchistické perspektivy. Na závěr bych rád napsal pár slov k onomu skoro už příslovečnému tvrzení, že „s Čechy to stejně nemá cenu“ a vyslovil názor, že SDT je jedna z cest, jak se dostat z této krize pasivity. A to i pro anarchistické hnutí.

DEMOKRACIE

První námitka, která anarchistu asi napadne, je, co že má být ta „skutečná demokracie“. Posléze prohlásí, že demokracii si ani přece nepřaje. Nejspíše jen proto, že demokracii chápe pouze ve významu určeném systémovými médii, tedy jako demokracii kapitalistickou, zastupitelskou. A tak vznikají zvláštní internetové diskuze, jako ta mezi uživatelem s nickem Mírotvorce a nejmenovaným sympatizantem SDT. Stane se, že Mírotvorce tvrdí, že demokracie je nesmysl (tvrdí to právem, neboť uvažuje pouze o její současné podobě). Pokračuje a říká, že je třeba zajistit společnost, kde si lidé budou sami kontrolovat své

životy. A sympatizant SDT mu oponuje, namítá, že skutečná demokracie je přeci „vládou lidu“. A tak se oba v zásadě shodují (byť na naprosto obecné rovině), ale přesto se hádají.

Jsem toho názoru, že sympatizant SDT má pravdu. Pokud budeme slovo „demokracie“ chápat doslova, zjistíme, že anarchismus s ní není v rozporu. O co jiného totiž usilujeme, než o „vládu lidu“? O stav, kdy si lidé vládnou sami? A nebojme se nazvat to i „přímou demokracií“. Ne, nepředstavuju si přitom Švýcarsko. Ta přímá demokracie by nespočívala jen v občasných referendech, kterých i přesto máme ještě podstatně méně než Švýcaři, ale v radikální přestavbě společnosti tak, aby byl přímou demokracií řízen každodenní chod společnosti. A to v rovině ekonomické i politické. Beztak je toto rozdělení jen umělé vytvořený nástroj kapitalistické propagandy. Ale vždyť to vše víme. Tak proč ulpíváme na slovech? Svět se mění činy.

REFORMISMUS

Zádrhel samozřejmě nastává, když přijde na hlubší, konkrétnější formulování pojmu demokracie. A zvláště pak na formulování jakýchkoli požadavků. Ty budou pravděpodobně zpočátku reformistické. Tak se to stalo ve Španělsku, Izraeli i dalších zemích. Radikálnější směr nabralo pouze řecké hnutí.

Anarchisté mohou následně celé hnutí zahrnout. Budou se právem domnívat, že dílčí požadavky skutečnou, podstatnou změnu nepřinesou. Co si ale neuvědomí, je, že společnost musí k radikálním požadavkům dospět.

Každý anarchista jistě prošel osobním vývojem a skutečným, politickým anarchistou se stal postupně. Pokud má kdy dojít ke skutečné sociální revoluci, musí tu být lidé, kteří ji budou dělat. A tito lidé k tomu musí dospět, tak jako již přesvědčení anarchisté. Anarchisté si můžou myslet, že tito lidé spadnou z nebe, nebo že se všem v hlavě najednou rozsvítí, možná s příchodem roku 2012. Anebo mohou začít se skutečnými lidmi komunikovat. Můžou pomoci společnosti vyspět.

A právě SDT mohou využít k propagování myšlenek, které považují za správné. Mohou využít toho, že SDT je platforma, kde budou moci mluvit k lidem mimo hnutí, a kde budou muset rovněž čelit protiargumentům. Ano, nebude se jednat o „anarchistickou“ akci s černorudými vlajkami atd. Za to jsou však sněmy de facto postavené na anarchistických principech (absence rozdělení na organizátory a ty ostatní) a může zde být debatován mimo jiné skutečný OBSAH anarchismu.

PACIFISMUS

Někteří vyčítají hnutí SDT odmítnutí použití fyzické síly („nenásilí“). Říkají, že demonstranti španělského hnutí 15M i jinde jsou naivkové, kteří nepochopili, že stát nás k použití fyzické síly donutí. Já sice v podstatě souhlasím, ale v žádném případě si nemyslím, že by mělo být hnutí pro toto zavrženo. Jistě se shodneme na tom, že samo použití násilí je vždy dvousečné a že kdyby to šlo bez něj, bylo by to lepší. S tím, jak se budou případně radikalizovat akce hnutí (jedině tak si hnutí udrží svůj smysl), poroste i agrese moci. A lidé sami pochopí, že nenásilí nestačí.

MÍSTNÍ SPECIFIKA

Dosud jsem mluvil o námitkách, které proti hnutí SDT (nebo 15M, chcete-li) vznášejí anarchisté po celém světě. Na závěr textu se budu věnovat několika záležitostem kolem SDT z perspektivy našeho prostředí.

Spoustu lidí bohužel asi napadne, že v Česku podobné aktivity nemají cenu. Poměrně často se setkávám s názory, že Češi jsou „knedlíci“, že Češi do ulic nevyjdou vůbec, anebo až jako poslední. Mluví se o tom, že zde chybí kultura protestu, že Španělé / Řekové jsou horkokrevní, a že podobné demonstrace neodpovídají české mentalitě. Je velmi smutné slyšet takový defetismus od aktivistů, kteří by se měli snažit k protestům povzbuzovat. Ale toto mínění nespadlo z nebe. Dokonce se domnívám, že je některými úmyslně šířeno, aby posléze demobilizovalo jakékoli pokusy o vzpouru. Co je lepšího pro stát, než anarchista, který se vzdá jakékoli revoluční perspektivy a hodí flintu do žita s tím, že to přece nemá cenu? V kontextu toho vzpomeňme na vysmívavou reakci pana Klause na odborářskou demonstraci.

Zahraničí rovněž ukazuje, že nic jako výlučně české prokletí pasivitou neexistuje. V Řecku mají lidé skutečně jistou výhodu velmi vyspělé kultury protestu. Ale ve Španělsku (mimo některé oblasti, hlavně Katalánska a Barcelony) byli lidé velmi dlouho pasivní. Horkokrevní Španělé versus čeští peciválové a jiná podobná srovnávání, to vše je mýtus. Uvědomme si, že ve Španělsku je situace daleko horší. Soustředěný útok vlády trvá již více než dva roky a je tvrdší, než u nás. I přesto musela DRY mobilizovat lidi po pět měsíců, než se vydali skutečně masové protestovat. Izraelský příklad je ještě jasnější. Obrovský růst cen bytů i potravin. A stále nic. Společnost krmená všudypřítomnou válečnou propagandou je prostoupená strachem a agresí k náhradnímu nepříteli. Poté vyrazila skupinka mladých lidí se stany do centra Tel Avivu. O dva měsíce později již demonstruje v izraelských ulicích na půl milionu lidí. Aktivisté nevěří svým očím, a hovoří o „zázraku léta roku 2011“.

Je sice pravda, že SDT ve své počáteční fázi nedosáhlo zatím v žádné zemi revolučního potenciálu (možná ale, že v Řecku se mu kvapem blíží). Ale zato (zvláště ve Španělsku a Izraeli) změnilo politickou kulturu země. Prolomilo strach, který lidi svazoval, prolomilo odcizení, které mezi nimi panovalo, vrátilo jim sebedůvěru a sílu doufat. To je pro jakékoli povstání, natož revoluční změnu, zásadní. A zvláště v Česku to potřebujeme jako sůl. Nu a právě takové probuzení by mohla umožnit SDT. Po počáteční fázi informačního boje s mainstreamovými médii, který dle situace potrvá rok či dva, my sami můžeme svolat protestní tábory na náměstí. A pak může dojít i u nás k zlomu.

Opakuji, že se nedomnívám, že by takový zlom sám o sobě už znamenal revoluci, je k ní však prvním krokem.

S tím, jak bude vláda nadále ignorovat požadavky lidí, byť zpočátku reformistické, anebo je zavádět tak, aby nefungovaly, budou se lidé dále radikalizovat. A v tomto procesu je právě místo pro nás. V příštích letech pravděpodobně padne eurozóna a bude následovat finanční kolaps. Na vysokých postech to vědí, jen veřejně se o tom mlčí, aby nevypukla panika. Lze očekávat, že další fáze krize

zasáhne ČR velmi tvrdě. Podmínky se budou zhoršovat neskutečně rychle. Do dvou let na tom budeme nejspíše o dost hůře, než Španělé nyní.

Je nasnadě, že by v takové situaci anarchistické hnutí mělo mobilizovat své síly. Paradoxně, jak poznamenává Jan Hanuš ve svém excelentním článku *Pár poznámek k resuscitaci anarchistického hnutí*, je tomu přesně naopak. Já sice nejsem žádný aktivistický veterán a ve výslovně anarchistických iniciativách jsem stačil být pouze pozorovatelem. Nemůžu tedy podat historický rozbor úpadku místního hnutí (v jeho lepších dobách jsem byl bez tak ještě dítětem) ani osobních problémů mezi aktivisty. Jedno se mi však jeví naprosto jasně. Anarchistická komunita je velmi uzavřená. Z ulic se stáhla na internet. A pokud zásadně nezmění svůj introvertní přístup ke společnosti, z marginální pozice nevybědne. Můžeme napsat stovky sebekritických textů, ale podle mne zázračné recepty neexistují. Jediná odpověď je tvrdě pracovat, a to zejména na neustálé osvětě, na šíření informací důležitých z naší perspektivy a na komunikaci s „normálními“ lidmi. Pro takový účel může být i SDT vhodnou příležitostí.

Běžní lidé vlastně vůbec nevědí, co je anarchismus. Dokonce i na sněmech, kde se zatím schází především poměrně dost názorově vyhranění lidé (převážně antikapitalisté), dochází k úsměvným situacím. Jedna nově příchodí se mi například svěřila, že bychom měli vyzvat lidi z aktivistického prostředí, aby se přidali. „*Asi ne teda anarchisty*“ dodala. S úsměvem jsem namítl, že já a další dva lidé přímo na sněmu jsou anarchisté. Ona následně prohlásila něco v tom smyslu, že o anarchismu zas tolik neví, a že to možná nebude jen ten chaos a nepořádek. Jindy se zase debatovalo na hodně obecné úrovni a v diskuzi začali padat vyloučené anarchokomunistické myšlenky. Lidé, kteří by se do té doby anarchokomunisty nikdy nenazvali, je začali sami hájit. Když jsem pak prohlásil, že přesně tento druh myšlení (bezpečnější společenské, společné rozhodování v komunitách) je podstatou anarchokomunismu, začali se někteří trochu rozpačitě smát. A já cítil, že jsem zase prorazil jakousi neviditelnou bariéru zakázaných slov.

V naší společnosti existuje nevyužitý potenciál. Pramení z hněvu a zklamání nad nefunkčností kapitalismu, který si zde lidé před dvaceti lety nechtěně vybojovali, zatímco snili o něčem jiném. Tento hněv bude růst spolu s krizí a s tímto hněvem poroste i zmíněný potenciál. Buď budeme s lidmi komunikovat a pomůžeme jim najít vlastní sebevědomí a vůli k radikální akci, anebo zůstaneme jako anarchisté nadále sektou a necháme fašisty, aby situace zneužili. K oslovení lidí můžeme využít příležitost, kterou dávají svobodná diskusní fóra typu SDT, anebo provozovat jiné, výhradně anarchistické aktivity. Každý nápad je dobrý! Ale musíme být vidět opravdu často. Mlčet již nesmíme. Nedávné události na severu Čech jsou posledním varováním.

Více informací o SDT naleznete na www.skutecnademocracie.cz

NAŠTVANOST. A CO DÁL?

PÁR POZNÁMEK NEJEN K DOPRAVNÍ STÁVCE Z 16. ČERVNA

Protesty proti vládnímu útoku na životní podmínky pracujících, jakkoli jsou v odborovém rámci a jakkoli se ničeho nedomohly, jako by naznačovaly, že něco může být ve vzduchu. Přesto se, tak jako vždy, vyplatí přísná analýza než levičácké nadšenectví. Nabízíme několik postřehů k dopravní stávce.

VLÁDA NEUSTOUPILA. NIKOHO BY TO NEMĚLO PŘEKVAPIT

1. Pokud jde o bezprostřední cíle, stávka se ničeho nedomohla. Občas sice bylo těžké z odborových prohlášení, projevů odborových bossů a jejich rozhovorů pro média vyluštit, jaké jsou přesné požadavky stávky, nejčastěji se ale zmiňovalo, že jejím cílem je, aby vláda stáhla dvě své reformy, sociální a zdravotní.

Ani jednu z nich vláda nestáhla, pět dnů po stávce je poslala obě do senátu, bez jediné změny, kterou by si stávka vymohla.

2. Není se čemu divit. V situaci, kdy byly obě reformy již ve třetím čtení, by byla potřeba mnohem masivnější stávka a ofenzivnější protesty, aby se vláda k jejich stažení donutila. Jindy by byla komplet stojící železnice a pražské metro a ochromená nadzemní doprava v Praze silná karta, na stažení obou reforem na poslední chvíli z parlamentu ale stačit nemohla. Možná by nestačilo ani to, kdyby pracující v dopravě úspěšně zabarikádováni všechny vozovny, zabránili stávkokazům v provozu autobusů a tramvají a kdyby lidé blokovali dopravní tepny. Ony dvě reformy, které již pluly parlamentem, byly velké sousto.

ODBORY POZADU. OPĚT

3. Proč nechaly odbory zajít věci až tak daleko, proč se stávkou čekaly, dokud nebudou reformy na konci poslanecké cesty? Právě tak by mohla znít otázka.

Právě tak zněla otázka už loni při protestech proti škrtům ve veřejné sféře, kdy si vláda testovala, jak daleko až může zajít, a jako první si vzala pod sekeru zaměstnance veřejného sektoru. Odbory tehdy uspořádaly koncem září demonstraci, která překvapila jak tím, že na ni přišlo kolem 40 tisíc lidí, včetně pracujících z Prahy, tak tím, že si mnozí přinesli vlastní transparenty a že se akce nepodobala standardním, uondaným odborovým manifestacím. Hned po ní ale tehdy odbory na škrtu přistoupily a počátkem prosince upustily ventil bezzubou¹⁾ a téměř nepostřehnutelnou stávkou... která přišla až poté, co vláda schválila vše, co chtěla.

Loňský scénář se v bleděmodrém vydání zopakoval i letos. Na květnovou demonstraci v Praze přišlo znovu přes 40 tisíc lidí, a to ze soukromého i veřejného sektoru. Podobně jako v září 2010 to bylo víc, než odbory čekaly, lidé si opět přinesli řadu vlastních transparentů, i tentokrát atmosféra jen málo připomínala ospalé odborové demonstrace posledních 20 let. A i tentokrát si odbory s vyhlášením stávky počkaly až na dobu pěti minut po dvanácté.

A jsme-li u rekapitulace odborových „aktivit“, připomeňme, jak reagovaly na první útok na zaměstnance, který přišel v souvislosti s krizí hned na přelomu let 2008 a 2009. Zvláště průmyslové podniky tehdy masivně propouštěly, snižovaly mzdy krácením pracovního týdne a zhoršovaly pracovní podmínky. Odbory tehdy ani nehlesly a zdůrazňovaly, jak vycházejí šéfům vstříc. Vysvětlovaly to tehdy tím, že v době

krize je třeba přitáhnout šrouby - tedy, že za krizi mají platit pracující. Krize v průmyslu mezitím odezněla, opatřením, která se tehdy přijala, ale čelí lidé na pracovištích dodnes: mezi jiným nejistým formám zaměstnávání, jako je například agenturní práce.

VLÁDNÍ OFENZIVA ZŮSTALA BOHUŽEL NEZPOCHYBNĚNÁ

4. Se stejnou sebejistotou a přehledem, s jakým vláda prosadila podzimní škrt ve veřejné sféře, tak prosadila i sociální a zdravotní reformu. Svou sebejistotu ukázal stát i předběžným opatřením, kterým stávku původně ohlášenou na pondělí 13. června zakázal - a odbory svým akceptováním státního zákazu zase ukázaly, na co si „troufnou“. Tím, že stávku odložily, se přitom připravily o její účinek: stát se na ni mohl připravit a minimalizovat očekávané škody.²⁾ Nepříteli neříkej nikdy dopředu, co se chystáš udělat.

To neznamená, že se věci nemohou, díky aktivitě pracujících, obrátit lepším směrem, zatím jsou však pro vládu větším protivníkem než protesty její vlastní korupční skandály a vnitřní rozhádanost.

A aby nedošlo k mýlce: netvrdíme, že největším problémem jsou pro pracující třídu odbory. Jakkoli jsou hodné kritiky, největší výzvou je pro pracující jejich vlastní pasivita a to, že si neuvědomují svou vlastní potenciální sílu.

POSÍLALA STÁVKA LIDI NA PRACOVÍŠTÍCH?

5. Stávky samozřejmě nemůžeme hodnotit jen na základě splnění či nesplnění jejich bezprostředních materiálních požadavků. Vítězství může být i politické: Když se díky podstoupené zkušenosti kolektivního konfliktu prohloubí vědomí o tom, že naše zájmy jsou protichůdné se zájmy firem nebo státního rozpočtu. Když stávka otevře dveře diskusím a obecné kritice kapitálu. Když ukáže, že pracoviště nemusí být místem, kde jen ponížene posloucháme, když tak lidi povzbudí do dalších bitev, když se díky stávce vytvoří kontakty mezi militanty, když ... když po akci zůstane něco, o co se budeme moci opřít přístě.

Jak stávku hodnotit v tomhle ohledu? Podle toho, co víme, do ní například řada pražských tramvajáků investovala spoustu energie - přesvědčováním svých kolegů na vozovnách, organizováním věcí během stávky, občas snad i potřebnou snahou nedovolit, aby vyjeli tramvaje stávkokazů - a byli hrdí, že se jim tak významně podařilo provoz tramvají ochromit. Nemůžeme pominout, že se stávky účastnila řada neodborářů, ani to, že stávkovali řidiči metra, kteří se dosud drželi od všech bojů v pražském dopravním podniku stranou a měli renomé elitářů.

Pokud za sebou stávka nechala na pracovištích povzbuzení a podpořila kapacitu pracujících ke kolektivnímu odporu, je to dobře. Jistě, lidé se nevyhnou konfrontaci s tím, že bezprostřední výsledky stávky jsou nulové: snad ale nesklouznou do odevzdanosti a pasivity a využijí zkušenosti k debatám o tom, co dělat příště lépe, i o roli, kterou dosud v protestech hrála instituce odborů, a o tom, jak vzít věci do vlastních rukou.

NAŠTVANOST. A CO DÁL?

6. Během stávky se znovu ukázalo, že vládní kroky namířené proti životní úrovni pracujících (zatímco vláda sama, stejně jako řada radnic, prochází od jednoho korupčního skandálu k druhému) ve společnosti rezonují. Naštvanost lidí je skoro hmatatelná, většina pracujících ví, jaký k reformám zaujmout postoj - to je v Česku docela novinka. Dopravní stávka měla slušnou podporu ze strany jiných sektorů pracujících.

Jenže: Naštvanost je dobrý start, ale jen o málo víc. Důležité je: po vede k praktické akci, nebo skončí jen u vyjadřování pasivní, symbolické podpory těm pracujícím, kteří se do akce pustí a jimž budou ostatní jen držet palce, aby boj vybojovali i za ně? To je teď ta nejdůležitější otázka, na níž budou muset odpovědět následující týdny a měsíce. Koneckonců, na tuhle otázku museli dát odpověď již sektory pracujících už během stávky z 16. června. Nejen lokální dopravci si bohužel vybrali pasivní podporu.

Generální stávka, kterou vytahuje jako recept z rukávu „radikální“ levice, je na naši otázku špatnou odpovědí. Tváří se jako všelék, jako jakási automatická „radikální“ alternativa... k čemu? K situaci, kdy se dělnická aktivita na většině pracovištích stále ještě naneštěstí blíží pořádku? Generální stávka se nedá nadekretovat, ani odborovými strukturami, ani „radikální“ či občanskou levicí, která chce radit odborovým bossům: musí vyrůst z aktuálního poměru sil mezi proletariátem

a firmami/státem. Aby mohl být boj generální, musí být pevně zakotven v konkrétní aktivitě především v místě našeho vykořisťování. V takové situaci nejsme. Dělnická třída nevykazuje příliš ochoty jít s kůží na trh a bojovat.

JEŠTĚ POŘÁD MŮŽEME PENÍZE VYTAHAT Z KAPES FIREM

7. Plný dopad reforem na svých peněženkách stále ještě necítíme - to přijde hlavně až od roku 2012, kdy jich má začít většina platit. Pokud se reformy odrazí nepodaří, pak přijde chvíle na to, vzít si to, o co jsme kvůli nim přišli, z kapes firem. Boj za vyšší mzdy pak může být jediným terénem, kde si ztráty budeme moci nahradit. Ostatně, sami zaměstnavatelé si jsou tohohle nebezpečí vědomi a otevřeně o něm hovoří - a touhle šancí bychom se měli vážně zabývat i my, zejména nepovede-li se zastavit vládní ofenzívu. Klíčové bude, zda se jí chopí pracující v autoprůmyslu a dalších významných sektorech a zda se dělníkům podaří prorazit dosavadní limity odborových kolektivních vyjednávání a vzít boj za vyšší mzdy do vlastních rukou.

Takový boj by se samozřejmě odehrával na pokročilejším politickém terénu. Vychází totiž z uvědomění si, že nečelíme jen našemu konkrétnímu zaměstnavateli, ale kapitálu jako celku, ať jeho části spravuje stát, „můj“ šéf či „tvoje“ zaměstnavatelka. Když stávkujeme proti vládě, musíme konfrontovat „našeho“ zaměstnavatele tak, jak to udělali dopravci. A když reagujeme na to, jak nám kapitál zdrazí reprodukci naší schopnosti pracovat skrze reformy, je zcela na místě chtít peníze po firmě, již musíme svou pracovní sílu prodávat.

BACKGROUND

Motorem stávky byly odbory v dopravě. Ne snad že by řidiči byli v Česku bojovnější částí třídy - o významnějších stávkách a dělnických bojích totiž navíc v Česku už několik desetiletí nemůže být řeč. Pracující v dopravě ale požívají řady benefitů, o které je vládní reformy hrozí připravit. Například pracující v Dopravním podniku Praha by kvůli reformám přišli o roční jízdenku v hodnotě 4 750 Kč, příspěvek na stravenky v hodnotě 10 080 Kč, flexi pass za 1 200 Kč, příspěvek na penzijní připojištění za 6 000 Kč a další benefity, jak uvedly odbory strojvedoucích v pražském metru. Účast horníků při protestech (ale ne na stávce!) zase vyvolal zájem na zrušení dřívějšího odchodu do důchodu pro pracovníky z těžkých profesí. Ve čtvrtek 9. června se objevily informace o tom, že na nadcházející pondělí se připravuje stávka. Podle všech dostupných informací na vyhlášení tlačily právě odbory z Dopravního podniku Praha. Odborové špičky se ten den ke stávce vyjadřovaly jen opatrně, oficiálně nic nepotvrdily, naplno zastavení práce na pondělí 13. června oznámily až o den později, v pátek 10. června.

Vláda však nezaváhala. Hned následující den v sobotu pozvali politici odborové funkcionáře pod záminkou vyjednávání do vládního sídla, kde jim ale policie předala oznámení o soudním zákazu stávky. Odbory prý stávku neohlásily dostatečně dopředu, proto je nezákonná a vláda tak bude na odborech vymáhat náhradu způsobených škod. Odbory se zalekly. Přes tvrdá slova o „čáru papíru“ odvolaly pondělní stávku a přesunuly ji na čtvrtek 16. června. Přestože odbory v pražském dopravním podniku tvrdily, že stávku ohlásily už předcházející středu, a stávkovat tedy normálně budou, nakonec ustoupily také.

Když v roce 1997 stávkovali pět dní železničáři, soud vydal rovněž něco na způsob předběžného opatření, kterým jim pokračování ve stávce zakázal. Pracující spolu s odbory tehdy soudní papír hodili do koše a pokračovali v boji do vítězného konce. Je pravdou, že tehdejší soudní rozhodnutí přišlo až v době, kdy byla stávka v plném proudu. Přesto tento příběh vypovídá hodně i o aktuální situaci. Tím, co tehdy zaručilo vítězství, byl kromě jednoty železničářů také jejich nekompromisní postoje.

Jedna verze současného příběhu je, že řadu lidí zákaz současné stávky ještě víc naštal, takže se k náhradnímu termínu přidávali i ti, kteří původně stávkovat nechtěli. Pokud tomu tak skutečně bylo, potom odbory (ale především pracující!) promarnily jedinečnou příležitost. Během dvou dnů před stávkou se totiž polohlasně ustupovalo z jedné formy boje za druhou. Nejdřív odbory odvolaly blokády silnic, ve středu se na jednání s primátory Prahy a Brna dohodly na tom, že v provozu zůstanou páteřní linky a že stávkující nebudou blokovat ty, co pracovat chtějí. Radnice a vláda dostala odkladem stávky jedinečnou možnost se na ni lépe připravit.

Na dopravu ve městě je přitom možné nahlížet ze dvou úhlů pohledu. V médiích a ze strany politiků zazníval samozřejmě jen ten občanský: lidé se nedostanou do práce, do škol, na dovolenou. Tato strana vidí jen individuální, atomizované „cestující“ sledující své individuální přepravní zájmy - politici a média se snažili právě tuto strunu rozezvčet co nejvíc, protože atomizovaní cestující skýtají největší šanci, že budou na stávku naštváni.³⁾

Druhý úhel pohledu je ale mnohem významnější, protože ukazuje, proč je zastavení dopravy ve městě pro politiky a šéfy tak citlivou záležitostí. Veřejná doprava totiž nepřevládá jen atomizované občany, „cestující“, ale hlavně zaměstnance, pracovníky, dělníky. Když se nedostanou včas na pracovní místo, nastává kapitálový problém, protože nikdo jiný než zaměstnanci ho v chodu udržovat nedokáže. Jako taková je doprava velice významnou součástí společenské výroby, protože zajišťuje přítomnost proletářů na pracovištích. To samé ostatně ve městě zabezpečují i klíčové komunikace typu magistrál. Lidé samozřejmě využívají dopravu také za jinými účely, jejich podíl je ale na celkovém počtu cestujících zvláště ve všední dny jen zanedbatelný.

PRŮBĚH STÁVKY

Odbory chtěly stávku původně spolu s horníky z Ostravska doprovodit blokádami klíčových dopravních tepen, od kterých ale pod tlakem a pohrůzkami policejní represí ustoupili do blíže nespecifikovaných „bloků papalášů“, ze kterých se nakonec vyklubala obyčejná demonstrace. Jediným výsledkem bylo, že Klaus zrušil na Hradě oslavu svých 70. narozenin. Před vypuknutím stávky měla akce nejmasovější podporu v Praze a Brně. Například v Ostravě, kde řidiči dopravního podniku v první půlce června stávkovali několik dní za vyšší mzdy, původně přerušit práci nechtěli. Do stávky se nehrnuli ani řidiči MHD v Ústí nad Labem, ale po zákazu stávky v původním termínu v pondělí 13. června ústečtí řidiči oznámili, že se ke stávce připojují. Podobné informace se objevovaly i z dalších míst včetně Ostravy. Nakonec se ale ukázalo, že v řadě měst se pracující zapojili do stávky jen symbolicky, dokonce v Praze a Brně zůstala v provozu spousta klíčových tramvajových a autobusových linek. V Brně se odbory s vedením města dohodly, že zajistí převoz lidí v ranních špičkách do práce a z práce.

Nejbojovnější byli během stávky na první pohled pracující na železnici a v pražském metru. Železnice stála v celé zemi, stávkovali nejen strojvedoucí, ale také dispečeri nebo lidé v pokladnách. V metru poprvé za jeho historii nevyjel za celý den jediný vlak. Jiná situace byla ale v povrchové dopravě ve městech. V Praze jezdila asi třetina tramvají a čtvrtina autobusů.

Provoz metra a na železnici je technologicky a bezpečnostně náročnější než řízení tramvají a autobusů. Proto je možné do povrchové dopravy mnohem snadněji nasadit stávkokaze. Podle jednoho ze stávkujících řidičů část tramvají vyjela především proto, že byli nasazeni manažeři a administrativní pracovníci, kteří mají řidičský průkaz na tramvaj, ale běžně nejedí. Někteří řidiči tramvají v Praze během stávky říkali, že jsou ochotni stávkovat i neomezeně. Zůstalo ale jen u proklamací. Podobně jako o pár týdnů dřív při stávce řidičů v Ostravě bylo největší slabinou boje, že se stávkujícím nepodařilo zcela zablokovat dopravu a stávkovými hlídkami znemožnit práci těm, kteří stávkovat nechtěli. Na chvíli se pokusili zastavit stávkokazecké tramvaje v Praze-Vokovicích a Strašnicích, blokády ale měly jepičí život. (Odbory navíc vehementně popřely, že by se něco takového uskutečnilo s uvažským návrhem, že případné „viníky“ si přece může Dopravní podnik Praha lehce dohledat z kamer...) V dalších městech jako například v Brně nebo Olomouci byla doprava sice oslabená, ale přesto fungovala.

V Olomouci do stávky zapojilo zhruba 70 procent ze 415 zaměstnanců. Z regionálních měst měla stávka největší podporu v Havířově, do stávky se tam zapojilo 153 ze 190 řidičů ČSAD Havířov. Vedení firmy alespoň zajistilo spoje pro zaměstnance automobilky Hyundai, Arcelor-Mittal Ostrava nebo dolů. Na Bruntálsku a Krnovsku se do stávky zapojila většina řidičů společnosti Veolia Transport Morava, stávkovalo jich 120. V Brně byla podpora stávky velká, odbory ale ve špičkách zabezpečovaly provoz páteřních linek. Zdá se, že ve většině měst nebylo problémem to, že by pracující z jiných sektorů byli proti stávce. Hodně z nich si jednoduše vzalo na čtvrtek volno s tím, že je lepší mít jeden den placené dovolené než jeden den sice omluvené, ale přesto neplacené absence kvůli stávce.

Kolektivně proti kapitálu

Poznámky:

- 1) Oficiální metodickým pokynem tehdy dokonce ČMKOS vyzvala odboráře, aby za stávku na pracovištích neagitovali. Viz *Třídní kniha* KPK číslo 3.
- 2) Když odbory tleskaly tomu, že Dopravnímu podniku Praha stávka v metru nakonec, aspoň podle jeho tvrzení, vynesla tři miliony korun (za ušetřenou elektrickou energii a platy stávkujících), ukázaly jen to, že nerozumějí smyslu stávky: stávka má přece ublížit, způsobit škodu, aby se protivník dotlačil k přijetí požadavků stávkujících.
- 3) Paradoxně se tato občanská strana byla schopná projevit i kolektivní aktivitou - především mladí lidé protestující proti stávce v noci před stávkou obsadili na pár hodin stanici metra Dejvická...

Převzato z *protikapitalu.org*

ALTERNATIVNÍ KLUBY

MÍSTA, CO NEJSOU JEN O ZÁBAVĚ

Kluby, čajovny, infoshopy apod. nemusí být vždy jen místy, která jsou určena ke konzumaci a zábavě. Mohou být také příjemným prostředím pro stejně naladěné lidi a prostorem, kde se dá provádět i mnoho činností, které mají nějaký přesah, např. besedy, promítání apod. Často tu můžete narazit i na anarchistické tiskoviny. Následuje malý exkurz po několika takových podnicích, které vám vlastními slovy představí jejich provozovatele.

PELECH (BRNO)

Co vás přivedlo k myšlence brněnského infoshopu?

Hledali jsme způsoby, jak nabídnout lidem prostor, kde by nemuseli konzumovat, objednávat, platit... cítit se divně, když si objednájí jen vodu z kohoutku. A taky, kde by se mohli něco dozvědět, něco si zahrát, něco vidět, diskutovat. Osobně mi takové místo chybí. Žijeme zavření v baráku, kde tohle všechno je možné, ale chceme, aby mohli přijít i další lidi. Aby to nebylo „naše“ území a oni ani nebyli „návštěva“. Viděla jsem pár podobných prostorů jinde a už nějakou dobu jsem si říkala, jestli by to fungovalo i tady v Brně. Taky pro mě byla dost zásadní návštěva Infoladenu v Lucemburku před dvěma lety. V celý týžemi je maximálně 20 aktivistů a přesto mají fungující centrum, vydávají časáky, organizují protesty. Viděla jsem na nich tu chuť...

V Brně byly už dříve nějaké pokusy o provoz alternativního prostoru?

Před pár roky tu vznikl Flek. V areálu Zbrojovky byl docela velký prostor a ze začátku byli všichni nadšení. Sešlo se tam dost lidí, pár věcí se tam začalo dělat, špinavá práce, úklid... Každý jsme si o tom prostoru něco vysnili. A pak se dlouho diskutovalo a schůzovalo, až celý projekt spadnul. Chtěla jsem to teď zkusit opačně. Sehnat místo, zařídit, aby bylo alespoň v polních podmínkách provozuschopné, a pak teprve oslovit lidi. Je tady prostor, pojďte ho s námi rozdýchat.

Jak jste sháněli prostor a z čeho ho budete financovat?

O prostor se dělíme ještě s lidmi s hacker-space-u, přijde nám zajímavá ta možnost spolupráce. No a hlavně nám dost usnadnili počáteční rozhodování, hledání místa a podobné věci. Nabídl nám totiž prostor, který už měli v nájmu. Stojí pakatel, je v centru a i když je to malá místnost, pro nás bylo důležité mít alespoň to. Taky neříkám, že to je napořád. Uvidíme, jak to bude fungovat.

Pro nás je to celý pokus. Chceme vidět, jestli přijdou lidi, jestli dokážeme společně dát do kupy nějaký program, jestli nakonec nestačí těch pár hospod kolem.

No a financovat to budeme z benefičních akcí, ze svých peněz, z prodeje „upomínkových předmětů“, z dobrovolných příspěvků.

Co konkrétního plánujete dělat?

Program a aktivity se dost odvíjí od našich možností a dovedností. Budeme mít pravidelná promítání, čtenářský kroužek, bude v provozu

čajovnička, večery se stolními hrami, workshopy. Uvidíme, s čím přijdou ostatní. Prostor nedovoluje dělat tam koncerty, větší akce nebo přednášky pro padesát lidí. A já osobně jsem ani nechtěla nějaký další bar nebo přednáškový sál. Pro mě je to takový otevřený pokojík pro lidi, co si chtějí popovídat, něco sdílet, o něčem se bavit. Koncerty a kalba se dá obstarat na tolika místech kolem.

Chceš říct něco o lidech, kteří za vznikem infoshopu stojí?

Myslím, že není důležité, kdo jsme. Jasně, rádi bychom vydali nějaké prohlášení. A pozvali lidi na schůzku, aby nás viděli. Jenže to není to hlavní. Prohlašovat a schůzovat. Pro mě je důležité odemknout ty dveře a říct, pojďme to dělat společně a diskutovat o pravidlech a názorech. Ale jako kolektiv, který má teď jen pár členů, jsme lidi, kteří mají rádi svobodu, nemají rádi nácky, hrabou se v popelnicích a někdy je musíš kopat do zadku, aby se zvedli a začali něco dělat. Ale víš co, máme sny, které chceme zkoušet uskutečňovat.

★ *Bližší info na webu www.pelech.info nebo na e-mailu info@pelech.info*

AZYL (LIBEREC)

Brány Azylu se poprvé otevřely v létě 2009 po velké společné přestavbě v duchu DIY, na které se podílela spousta lidí především ze scény. Původně se totiž jednalo o naprosto zdevastované prostory, kde se muselo začít úplně od piky, od bourání zdí, dělání elektřiny, sociálek, atd.

Klub „od punks pro punks“ leží zhruba 5 minut chůzí ze samotného centra Liberce a schází se zde převážně alternativní mládež, i když pochopitelně i sem zavítá několik místních „normálů“, kterým vyhovuje, že se zde můžou příjemně a bez zábran pobavit a pokalit, aniž by je někdo vyhazoval třeba za hlučnost nebo za chvilkový „odpočinek na stole“. Ono i to označení „klub“ je takové zavádějící. Oficiálně se prostor jmenuje „Pivní bar Azyl“, ale funguje jako hospoda i jako klub, kde se konají koncerty.

Hrála zde už spousta domácích i zahraničních kapel. Občas se zde pořádají i nějaké ty výstavy (třeba za práva zvířat), promítání (zejména politických dokumentů + letní film fest, plánoval se i „festival“ bečkových hororů, ale to zatím bohužel jaksi neklaplo), ale i řada dalších jiných akcí. Mezi nejoblíbenější patří týdny vegeobžerství (každý den jiné vege žrádlo, velké porce za dost slušný ceny), turnaje v ping pongu, maškarní (+ tombola s desítkami cen), oldies party nebo třeba pivní závody. Za zmínku taky stojí letní graffiti jam nebo vege den, kdy každý, kdo chtěl, něco uvařil nebo upekla a všichni se tam solidně přežrali, hehe.

Samotný prostor je dělený na několik částí, hlavní je místnost se stolama a barem, dál se zde nachází další prostor s gaučema, křesla, ping pongem (v létě venku) a fotbalkem, místnost na spaní pro kapely a zadní prostorá teras, kde si můžete na grilu zpracovat nějaký to papáníčko, vychutnat pohodličky letního večera u ohně, jsou zde i stojany pro bikepunch (resp. na kola), atd. Klub je také nezvyklý

v tom, že v něm mimo jiné máte každý den na výběr z několika druhů různých točených i lahových piv z malých pivovarů. Vedle toho je v nabídce i slušné množství všech možných druhů limonád, takže i nepiják si přijde na své. Co se týče jídla, vše je zde vegan, takže na zahrádce ugrilovanou ani v lednici za barem žádnou mrtvolku najít nemůžete.

Takový prostor v Liberci chyběl a měli bychom se snažit, aby se udržel a dál. Doufejme, že v tom budeme úspěšní. V srpnu 2011 byl slavnostně otevřen další prostor, který slouží pro koncerty. Tenhle krok Azylu rozhodně prospěl ke všeobecné spokojenosti a posunul ho zas o level dál.

★ *Adresa: Široká 302, Liberec. Bližší info na webu www.azyl-pivnibar.cz.*

FUTRA (ORLOVÁ)

Klub funguje v podstatě už od roku 1997 a spravuje ho stejnojmenné občanské sdružení. Již v té době se tu pořádaly koncerty. Pak se po této stránce klubu načas odmlčel a byla zde „jen“ čajovna. Po pár letech se sdružení dozvědělo, že prostor údajně neodpovídá hygienickým předpisům. Začala tak rekonstrukce, která trvala poměrně dlouhou dobu. Každopádně se potom klub znova rozjel, avšak skupinka, která tam do té doby fungovala, už neměla čas, sílu anebo zájem (u každého něco jiného) se v prostoru nadále angažovat. V těch časech se dost změnilo složení občanského sdružení a od té doby se na jeho aktivitách podílí více méně ten samý okruh lidí co dnes.

Poslední velká změna nastala v prosinci 2010, kdy jsme se stěhovali do nových prostor. Jedná se o větší prostory, což nabízí víc možností. Taky to ale pozastavilo naši činnost až do dubna 2011. V prostorách funguje od úterý do pátku od 14:00 - 19:00 stejnojmenné Nizkoprahové zařízení pro děti a mládež (15 - 26 let), které spadá pod o.s. Futra. Jinak je v prostorách od soboty do středy čajovna a v pátek normálně otevřený klub.

Aktivity klubu jsou dost široké. Pořádáme nejruznější koncerty, benefiční akce, přednášky, divadla a diskuze. V prostorách je možno vystavovat svá díla. Každou třetí sobotu v měsíci jsou „poetické večery“ s autorským čtením. Svého času jsme chodili taky uklízet místní lesopark a dělali FNB a freeshopy. K úklidu lesoparku se porůznu vracíme, i když už bohužel ne tak často jako dřív. Bylo to někdy dost „vtipné“, protože lidi v parku si většinou mysleli, že to asi máme jako práci a nebo veřejně prospěšné práce. Ukazovali nám, co jsme kde zapomněli sebrat a tak. No prostě mazec. S FNB zatím nepočítáme pro mizivou účast, freeshop průběžně probíhá, ale spíš v rámci NZDM a návštěvníků klubu (ze stejných důvodů jako FNB to již není oficiální aktivita). V klubu funguje také alternativní knihovna se spoustou knih, zínů, časopisů, atd. Je zde možné si zakoupit Fair Trade výrobky a zaplatit si kafe a do budoucna i nějakou tu vegetariánskou mňamku.

★ *Adresa: Masarykova třída 1000, Orlová - Lutyně (Futra se nachází v podzemních prostorách Doubravanu). Bližší info na webu www.futra.cz.*

Připravil -lks-

CHRONOLOGIE OPAKOVANÉHO NEŠTĚSTÍ

SOUČASNÉ MAĎARSKO A JEHO FAŠISTICKÁ HISTORIE

Přemýšleli jste někdy nad tím, jak by za současných poměrů mohl vypadat nástup fašismu k moci? Co třeba realizace otevřené rasové separace, pracovní tábory pro nepohodlné, převzetí absolutní kontroly nad policií, armádou, tajnými službami, justicí, školstvím, kulturou a médií? Dále extrémní omezením práva na stávku, přesun prostředků od chudých k mladé bílé střední třídě a potlačování antifašismu?

V Maďarsku takové zákony úspěšně prosazuje od voleb v roce 2010 konzervativní a křesťansko-demokratická partaj Fidesz. Její předseda Viktor Orbán se sice liší od svých evropských kolegů (Kalousek, Swarzenberg / TOP09, nebo Svoboda, Bělobrádek / KDU-ČSL) sdružených do Evropské lidové strany (European People's Party). Liší se však pouze v jediném: má moc, kterou oni nemají. Jediné, co bylo Orbánovi jeho stranickými kumpány na evropské půdě vytýkáno, byl kontroverzní mediální zákon, který nakonec musel změnit. Další zásahy do maďarské legislativy prošly bez povšimnutí. Dnes si notují pouze v oklešťování sociální pomoci, legislativním „léčení“ invalidů a ignorování odborových práv. Po získání většího vlivu však může být všechno jinak. Lídři konzervativních partají jsou sice schopni rázně zakročit proti otevřeným neonacistickým tendencím, po uchopení moci však sami oparášují polofašistickou agendu. Následuje překlad analýzy maďarské situace, která vyšla v magazínu *Abolishing the Borders From Below* (č. 36).

CHRONOLOGIE OPAKOVANÉHO NEŠTĚSTÍ

V Maďarsku se opozice vůči neoliberální globalizaci chopili hlavně nacionalističtí politici. Pro vládu více či méně demokratické země je nezbytné, aby národu vysvětlila, proč se odvážíla odepřít nouzové zdroje těm, kteří je potřebují. Maďarská vláda převádí kritický ekonomický stav do kriminální a rasové roviny - když tvrdí, že všichni lidé, kteří potřebují sociální asistenci, jsou rasově odlišní (rasově podradní v případě Romů). Říká o nich, že nic neudělají pořádně, jsou líní, závislí příživníci nebo „bílý odpad“. Vláda tak zahájila výstavbu dalších nových věznic, posiluje policejní řady a udržuje proletariát, neprivilegované a dekla-

sované v jejich druhořadých rolích. Je opravdu zarážející, jak mnoho obecných reakcí na krizi, prudký rozklad sociálního řádu a nárůst chudoby směřuje proti sociálně slabším. Jsme svědky otevřené zášti proti důchodcům, nezaměstnaným a žadatelům o sociální dávky, která je namíchána s nenávistí vůči „zahraničnickému“ kapitálu, který vládne zemi. Západní liberální kritici východoevropského rasismu, xenofobie a neofašismu jsou obviňováni z toho, že chtějí podmanit „národní“ odpor potulnému kosmopolitnímu finančnímu kapitálu a život ničící „politické korektnosti“. Síla maďarské pravice nevězí pouze v oprašování polofašistické rétoriky, ale také v odpovědi na sociální kolaps a desintegraci. Pravice slibuje pořádek - pro mladé bělochy, občany nežidovského původu a křesťansky založené rodiny.

Proč se něco, o čem jsme si mysleli, že je dávno mrtvé a pohřbené, znovu vrátilo do popředí politické scény?

Tento článek se pokouší o stručnou analýzu velmi alarmující situace, která v posledních letech postihla Maďarsko. Mnoho evropských médií signalizuje, že od roku 2007 nastává obrát směřem k politice „maďarského státu“. Nikdo už dále nemůže tvrdit, že se jedná o levičáckou propagandu či paranoii. Není pochyb o tom, že na maďarské politické scéně hraje ultrapravice významnou roli. Jsme svědky toho, jak fašisté zasedají do křesel v parlamentu. Jsme svědky útoků proti minoritám a velmi silného antisemitského a protiromského diskurzu. V posledních letech došlo k 18 útokům na romské domy, při nichž bylo zavražděno 6 lidí. Podezření padají na Maďarskou gardu, nacionalistickou paramilitaristickou organizaci, ale doteď je tento problém přehlížen. Se všemi mediálními skandály a zahraniční kritikou nabývá ultrapravice na síle. Zdá se, že tento vývoj nachází opěrnou zeď ve společnosti. Roztrpčení a frustrace způsobená Trianonskou smlouvou se znovu stávají předmětem diskuse.

Pokud víme, tak mezi Maďary se neobjevila žádná výrazná reakce na nárůst fašismu v jejich zemi. Rozhodně nemáme v úmyslu poskytnout kategorickou odpověď na situaci, které čelíme, v našich silách není ani přinést vysvětlení tohoto vývoje a poskytnout jeho dostatečný přehled. Můžeme se pouze pohybovat v rámci analýzy, kterou jsme učinili a společně s vámi se pokusit porozumět, proč se něco, o čem jsme si mysleli, že je dávno mrtvé a pohřbené, znovu vrátilo do popředí politické scény...

Vycházíme z toho, že současný vzestup maďarského fašismu má své kořeny v uplynulých šedesáti letech. Před šedesáti lety zde byl vyhlášen Maďarský fašistický stát, spojenec Hitlerova Německa a Mussoliniho Itálie. Právě teď tu naštěstí tato možnost nehrozí, přesto budoucí vývoj pokládáme za kritický.

Věříme, že za fašisty stojí politické síly, jejichž zájmem je udržení fašistické rétoriky v politickém popředí z důvodu odvrácení pozornosti od skutečných problémů. Velmi pohodlnou variantou je slyšet, že za ekonomickou katastrofou stojí romští kriminálníci, mystické židovské organizace a emancipační tendence přicházející ze západu. Zdá se, že rétorika fašistů má silnou odezvu ve společ-

nosti. Upadají neprivilegovaní Maďaři do velmi hlubokého spánku? Není tu žádná sebereflexe. Co může způsobovat tak mocnou ignoraci a masovou zášť? Může někdo vysvětlit, proč po temné historii fašismu v 2. světové válce, kde padlo 10% maďarské populace, jsou lidé stále ochotní důvěřovat fašistům?

VYSNĚNÝ VELKÝ MAĎARSKÝ STÁT

V roce 1919 si Maďarsko zažilo traumatickou zkušenost občanské války a krátkodobého komunistického režimu Bala Kuhna, následovaného jednou z fází bílého teroru. Trianonská smlouva redukovala staré maďarské království na téměř čtvrtinu bývalé rozlohy, dramaticky položila hranice mezi maďarskou populací a vytěsnila 30% maďarské populace do sousedních zemí. Kořeny maďarského fašismu jsou pevně ukotveny v rozpadu rakousko-uherské monarchie, se svými vojenskými jednotkami zbavenými iluzí, a kontrarevoluci. Tato vojenská třída - do níž spadali jak profesionální vojáci, tak příslušníci aristokratických rodin - si dala za cíl obrodu maďarské velkoleposti a rasové čistoty. Již v roce 1919 bylo založeno několik rasistických a antisemitských asociací. Mezi nejvýznamnější patřily: MOVE (Magyar Országos Védő Egyesülete; Maďarská asociace národní obrany), Probuzení Maďaři (Ebredő Magyarok), Iredentistická asociace, Asociace územní obrany, Maďarská společnost za obranu rasové čistoty a tajná skupina Křesťanské národní asociace zvaná „Vzkříšení“. Maďarská mládež nacházela své uplatnění v paramilitaristické skupině Levante, jejímž účelem bylo trénovat maďarskou mládež ve vojenských dovednostech.

První Národně socialistická strana (Nemzeti Szocialista Part) byla založena roku 1928. Roku 1933 se spojila s Národně socialistickou stranou dělníků a rolníků. Na počátku třicátých let dvacátého století už bylo v Maďarsku několik fašistických stran opěvujících ideologii národního socialismu: Národně socialistická strana dělníků a rolníků, Národně socialistická dělnická strana vedená Zoltánem Böszörménym a Národně socialistická strana vedená hrabětem Sándorem Festeticsem. Po setkání s Hitlerem roku 1931 publikoval Böszörmény propagandu vychalující ctnost národního socialismu. Mezi jeho přední plány patřilo

navrácení maďarských hranic do stavu před rokem 1918, zformování zdravé maďarské střední třídy, omezení vlastnictví velostatků na maximálně 500 hektarů, přejmenování občanů na „spoluobčany“ a omezení statutu občanství pouze na obyvatele árijského původu. Díky své propagandě byl Bösörmény označován za maďarského Hitlera. Programy fašistických stran byly úzce spojené s programem Hitlerovým - rasismus, antisemitismus a militarizace kombinované extrémní formou maďarského nacionalismu s příměsí křesťanského fundamentalismu. Ve volbách v roce 1935 nebyla žádná z těchto stran schopna získat křesla v parlamentu. Byly ale úspěšné v přípravě živné půdy pro nástup Ference Szálásyho, jediného fašistického vůdce s vizí dominance maďarského národa nad celým světem... Už v roce 1933 publikoval svůj *Plán na budování maďarského státu*, ideologický program o dva roky později doplněný textem *Cíle a požadavky*. Szálásy plánoval kompletní přestavbu Maďarského státu během tří let, která měla být následována systematicky plánovanou ekonomikou. V *Cílech a požadavcích* prosazoval odsun všech Židů z Maďarska a vytvoření Spojených zemí maďarských, volný svazek všech maďarských území z doby před rokem 1918. V roce 1935 založil Szálásy spolu s fašistou Sándorem Csíou Stranu národní vůle (Nemzeti Akaratnak Pártja). V roce 1936 Szálásy rozjel své Hungaristické hnutí založené na nacionalismu, árijské mystice, turaniánském rasismu kombinovaném s antisemitismem a křesťanským fundamentalismem a voláním po vládě pevné ruky. Je jasné, že byl skutečně posedlý postavením Maďarska ve světě... To neznamená Maďarska ve stavu, v jakém se nacházelo, ale

posedlost snem o velkém Maďarském státu s Maďary jako dominantní rasou ovládající svět.

OD ZTRACENÝCH VOLEB K ZOSNOVÁNÍ TOTÁLNÍ VÁLKY A HOLOKAUSTU

V roce 1932 byl dosazen na post premiéra konzervativce a extrémní nacionalista Gyula Gömbösa (zakladatel MOVE). Se Szálásym nebyli zrovna velcí přátelé. Szálásy Gömbösovi nevěřil a rozhodl se nevyužít jeho pomoci při získání parlamentních křesel v roce 1935. O rok později v krajských volbách byli všichni fašističtí vůdci poraženi. (1936 *umírá Gömbös a na jeho místo je jmenován konzervativce Kálmán Darányi; poznámka překladatele*) Nová vláda zahájila částečně úspěšný hon na extrémní pravici, jejíž hlavní hnutí byla všechna rozpuštěna. Žádný z vůdců však nebyl uvězněn. S koncem roku 1939 se objevili ještě extrémnější aspiranti na vůdcovské pozice: Laslo Endre a Kalamán Hubány. Spolu se Szálásym zakládají Národní socialistickou stranu. Jejich sloganem bylo: Bůh, Vlast, Národ a Maďarství. Endre zvítězil v pečlivě připravené kampani a v roce 1938 získal místo zástupce hejtmana oblasti Pešť. V této době se velká část německé menšiny žijící v Maďarsku přidala k Szálásyho hnutí: její vůdce Ferenc Rothen se stal Szálásyho poradcem pro zahraniční záležitosti. Po zákazu Národně socialistické strany došlo ke zformování Strany šípových křížů - Hungaristické hnutí (Nyilaskeresztes Párt - Hungarista Mozgalom), podporované menší, ale o to extrémnější Národní frontou.

Szálásy prohlašoval, že jeho hungaristické ideály nebyly antisemitské ale asemitské: jednoduše se neměly zabývat židovskou otázkou.

Jeho vizí bylo, že Maďarsko a Maďaři měli speciální předpoklady k tomu stát se vůdčí rasou celého světa. V rámci dosažení tohoto cíle měly být všechny koloniální a imperialistické mocnosti - „židovské plutokracie“ Anglie, Francie, USA a Sovětský svaz - rozpuštěny. Latinským, germánským, islamičtým a hungaristickým národům mělo být umožněno budovat vlastní „Lebensraum“ (životní prostor). Koncem třicátých let fašisté otevřeně pořádali manifestace, publikovali letáky a noviny. Na začátku roku 1939 plánovali vyhodit do vzduchu synagogu v budapeštské ulici Dohay. Militarizace Maďarska probíhala ruku v ruce s posilováním protizidovských nálad. 2. dubna Darányiho vláda představila Gyorský program - pět let přestavby vojenské výzbroje a infrastruktury - ve stejný den vešel v platnost protizidovský zákon. Koncem roku 1938 proběhla první veřejná hungaristická manifestace, při které pochodovalo na deset tisíc stoupenců hnutí ulicemi Budapeště. Pod tímto tlakem byla nucena v té době už vláda Pála Tlekiho legalizovat Šípové kříže. Během parlamentních voleb v květnu 1939 získaly národně socialistické strany včetně Šípových křížů 48 křesel v parlamentu. To znamená, že 900 000 Maďarů z celé země volilo fašisty. V samotných krajích Budapešť a Pešť se víc než 40% voličů vyslovilo pro Šípové kříže a další fašistické kandidáty. Na konci roku 1940 se vůdci různých fašistických frakcí shodli na začlenění do Strany šípových křížů, která od té doby měla reprezentovat maďarský národní socialismus. Jenomže vláda Béla Imrédyho, která se sice posunula směrem k pro-nacistické politice, v rámci boje rivalů vytvořila silnou pozici proti Šípovým křížům tím, že marginalizovala jejich

vedení. Mnoho z nich bylo uvězněno, další byli nuceni uprchnout do Německa.

Nicméně Szálásy a jeho nejvěrnější ze scény nezmizeli: v roce 1943 plánoval vojenský puč. Na konci roku bylo nejvyšší německé vojenské velení přesvědčeno, že v té době konzervativní vláda Miklóse Kállayho, jmenovaná regentem Horthym, která nebyla nacismu nakloněná, je nekompetentní a že je vojenská okupace země nevyhnutelná. Jenomže již během léta 1941 bylo deportováno téměř 16 000 Židů a zmasakrováno v zakarpatském městečku Kamenec Podolský. To byl první masakr židů posvěcený maďarskou vládou. Následoval druhý masakr, který se odehrál v lednu 1942 v regionu Delvidek, okupovaném maďarskou armádou a policií. Zde bylo popraveno 3 500 lidí, převážně Židů a Romů.

19. března 1944 začala okupace Maďarska nacistickým Německem. Všichni nacionálně socialističtí vůdci, kteří museli v minulosti opustit zemi, se vrátili a aktivně se zapojili do zosnování totální války. V Německem dosazené loutkové vládě Dömeho Sztójaye nefigurovali žádní členové Šipových křížů. Edmund Veessenmayer, říšský protektor Maďarska a SS-Brigadeführer se poprvé setkal se Szálásy až v dubnu 1944. Veessenmayer přesvědčil Horthyho, aby se v květnu setkal se Szálásy. Toto setkání zpečetilo osud Maďarska v nadcházejících tragických měsících. Všechny fašistické a paramilitaristické skupiny se sjednotily do MOVE, včetně polotajných spolků, jako byly Asociace bojovníků východní fronty (KABAZ) a Turanijská asociace bojovníků. Když 15. října 1944 Horthy vyzval ke složení zbraní, jednotky Šipových křížů, vyzbrojené Německem, úspěšně dokonaly státní převrat. Už na konci října tohoto roku Szálásy oznámil svůj program „Rekonstrukce národa“. Na jaře a začátkem léta roku následujícího Eichmann a jeho Sonderkommando deportovali maďarské Židy a Romy do Osvětimi. Deportace téměř půlmilionů lidí proběhla za aktivní účasti maďarských úředníků, policie a vojáků.

NAZI-SKINHEADS A NOVÁ AVANTGARDA „OBĚTÍ HISTORIE“

Po 2. světové válce a ustavení státního socialismu přetrvávala fašistická ideologie mezi maďarskými vojenskými a policejními oficiry v exilu po celém světě. Bylo publikováno několik knih a časopisů velebičích maďarskou rasovou čistotou a legitimizujících maďarskou roli v Holokaustu. Po pádu bolševismu v roce 1989 se v Maďarsku začaly vynořovat neonacistické a neofašistické ideologie - i když se neonacistické slogany odehrávaly už počátkem osmdesátých let v marginální nazi-skinheadské subkultuře. Po roce 1990 se objevili první lídři a hesla spolu s písněmi, nesoucími typické znaky těch z 2. světové války, byly zpátky. Nechyběla antisemitská, antiromská a extrémní nacionalistická rétorika, svastiky a útoky na židovské hřbitovy a synagogy po celé zemi. Albert Szabó, István Györkös a György Ekremál zformovali ultrapravicovou politickou stranu Asociace maďarského blahobytu, která byla později zakázána a její ideologové byli donuceni utíchnout nebo opustit zemi. Charakteristickým rysem devadesátých let se staly demonstrace nazi-skinheadské mládeže v Budapešti, které měly být připomínkou Szálásyho boje proti sovětským vojskům útočícím na Budapešť. Nazi-skinheadská subkultura o sobě dala znovu vědět po roce 2000 pořádáním White Power koncertů a demonstrací.

Po roce 2000 se do popředí agendy pravicových a ultrapravicových stran v Maďarsku opět

dostává Trianonská smlouva. Je skutečně symbolem maďarské tragédie? Na tuto otázku nedokážeme odpovědět, ale z projevu extrémní pravice můžeme usoudit, že se tohle téma stalo fetišem. Podstata nevězí ani tak v tom, zda byla smlouva nespravedlivá, ale v tom, že představuje instanci toho, proč je „maďarský lid“ obětí historie. Následkem toho je nenávislná politika, která podněcuje napětí mezi Maďary a sousedními národy, hlavně mezi Maďary a Slovany či Rumuny, a uvnitř Maďarska napětí mezi Maďary a minoritami. Větším problémem je však instance, díky které se Maďaři cítí oprávněni žádat rychlé řešení.

OPAKUJE SE HISTORIE?

V tomto smyslu dává ultrapravice se svou agendou navrácení státních hranic do podoby před 1. světovou válkou Maďarům pocit, že se mohou znovu stát jedním z národů, který dominuje Evropě. Jedná se o dost zvrácený požadavek, který může najít odezvu u všech, kteří nejsou připraveni na multikulturní společnost a kteří zrovna nevitají změny v posledních 20 letech z pozice ekonomického a morálního úpadku. Na druhou stranu je pravda, že přechod na tržní ekonomiku zkolaboval a po 20 letech se Maďarsko zmitá v chudobě a hledá svoji identitu, rozvrácenou nadnárodními korporacemi a korupcí.

Když začal kolabovat průmysl a zemědělství, dominantní politické síly prohlásily, že budoucnost leží v transformaci Maďarska na světové centrum finančních služeb. Po totálním kolapsu na začátku devadesátých let se objevili zahraniční investoři a levná pracovní síla stála v pozoru. Restrukturalizace probíhala ve všech sférách, ale většinou v duchu likvidace lokální konkurence a vyčištění trhu pro nadnárodní korporace. Jenomže s tím, jak pracující ztráceli zaměstnání a jistoty, konzumní trh stál na tenkém ledě. Dnes se nadnárodní korporace a zanechávají za sebou zpustošenou zemi. Ve finále to byl samotný stát, kdo systematicky realizoval to, že vzrůstající počet vyloučených lidí zůstane bez jakýchkoliv zdrojů. Maďarsko má mnohem méně pracujících v produktivním věku, než okolní země. Životní standardy prudce poklesly. Těm, co si udrželi zaměstnání, se prodloužil pracovní den a nezaměstnanost je vidět na každém rohu. Sociální podporu lze pobírat pouze šest měsíců. Mnoho lidí začíná na vlastní kůži pocítovat, co je to hlad, a nejsou na to zvyklí. V sedmdesátých a osmdesátých letech bylo Maďarsko v porovnání se sousedy prosperující zemí.

Politická třída je banda lotrů, která se stará jen o vlastní zájmy. Maďarsko je na prodej. To je důvod, proč program hnutí Jobbik nazvaný „Radikální změna“ (Radikális változás) zní v uších Maďarů jako jediné možné řešení (Jobbik alias Hnutí za lepší Maďarsko (Jobbik Magyarorszáért Mozgalom) je ultrapravicová strana, která má od května 2010 v parlamentu 17% zastoupení). Levicové politické spektrum

je od roku 2006 zkompromitované. Ferenc Gyurcsány, který byl premiérem za Maďarskou socialistickou stranu (Magyar Szocialista Párt) od roku 2004 do 2006, připustil, že jeho předchozí vláda lhalo o důležitých ekonomických faktech, aby si zajistila znovuzvolení. Z důvodu kolapsu přechodu na tržní ekonomiku a faktu, že přední levicoví politici neváhali v obrovském měřítku manipulovat veřejným míněním (což mělo pro zemi vážné dopady), ujali se křesla v parlamentu a europarlamentu konzervativci a ultrapravice.

Zdá se, že současná situace se velmi podobá éře dvacátých let dvacátého století, kdy konzervativci vydělávali fašistům cestu k moci. Křesťanskodemokratická maďarská občanská unie Fidesz ve spolupráci s ultrapravicovým Jobbik. Projev celé pravice je také totožný s jejím projevem ve dvacátých letech. Prezентuje Maďary jako oběti historie. Alarmujícím diskurzem v posledních letech se stal otevřený antisemitismus a antickanismus. Politický program hnutí Jobbik hovoří přímo o „cikánském problému způsobeném cikánskou kriminalitou“. Jobbik otevřeně používá stereotypy fašistů dvacátých let - Romové nepracují, protože nechtějí (a to se nesmí tolerovat...), jsou asociálními elementy, kteří se musí přizpůsobit požadavkům maďarského státu, protože nikdo nechce platit a udržovat jejich lenost a kriminalitu. Romové jsou vyobrazováni jako nebezpečné živly, které ohrožují klid a řád maďarské společnosti. Jobbik dále spojuje romskou kriminalitu s politickou kriminalitou a s židovsko-kapitalistickou konspirací.

V srpnu 2007 byla založena paramilitaristická organizace Maďarská garda. Mezi zakladateli nechyběla vůdčí postava hnutí Jobbik, Gábor Vorna. Mnoho kritiků je přesvědčeno, že tato organizace stojí za vzestupem útoků na romské rodiny v Maďarsku i v Transylvánii. Další říkají, že garda operuje pod ochranou policie. Pod politickým tlakem došlo o rok později k jejímu rozpuštění (2. července 2009 potvrzeno odvolacím soudem). Bojůvka byla ihned reorganizována do Nadace pro maďarskou gardu, oficiálně zapojené do kulturních aktivit a aktivit posilujících národní zájmy. Jedná se o další strategii, jak zůstat na popředí politické scény. Co od nich můžeme očekávat? Z Budapešti je město, kterým opět pochodují fašisté, bez omezení a s podporou státu a „spořádaných občanů“.

V Maďarsku jsme hledali skupiny odporu a lidi odhodlané bojovat proti ultrapravicí. Slabá odezva jen potvrzuje vážnost situace. Antifašistické skupiny v Budapešti jsou velmi malé a izolované. Snažili jsme se je kontaktovat, ale doposud se nám nikdo neozval. Situaci budeme nadále sledovat a jsme připraveni pomoci s budováním masivního hnutí odporu, protože situaci v Maďarsku hodnotíme jako velmi kritickou. Musíme jednat. Budeme pokračovat v práci na dalších materiálech a rozhovorech, stejně jako ve výrazech solidarity. Naštěstí mimo Maďarsko existuje mnoho lidí připravených se zapojit. Povzbudivým příkladem může být také budapešťská queer scéna. Jsme moc rádi, že nám její účastníci poskytli rozhovor, který můžeme otisknout v našem časopise. Jsme přesvědčeni, že jejich práce je skutečně neocenitelná, a měla by být podpořena dalšími skupinami a jednotlivci, kteří nechtějí zůstat pasivní v době, kdy je Maďarsko na cestě stát se znovu fašistickým státem.

Z *Abolishing the Borders From Below* (číslo 36) přeložil a úvodním komentářem opatřil Tonda Kováč

CRITICAL MASS

HROMADNÁ CYKLOJÍZDA COBY OTEVŘENÝ PROSTOR

Srážka cyklisty a automobilu není ničím výjimečným. Každý rok takovou srážku mnoho cyklistů nepřežije. Strach o vlastní bezpečnost je podle dotazníků nejvýznamnější činitel, který ovlivňuje volbu způsobu dopravy u potenciálních cyklistů. Ti, kteří usedají na svá kola, přestože ve městě nemají vybudovanou dostatečnou infrastrukturu, se pak krčí na kraji silnice nebo spoléhají na ohleduplnost řidičů. A právě protože nejsou všichni řidiči těmi ohleduplnými, představuje dopravní prostor bojiště s nerovnými podmínkami. Emancipace cyklistů v dopravním provozu je pravděpodobně hlavní faktor, který vedl ke vzniku mezinárodního cyklistického hnutí Critical Mass. Toto hnutí lze jak rétorikou a motivy, tak způsobem organizace přirovnat k emancipačním hnutím, jako bylo hnutí dělníků za osmihodinovou pracovní dobu, nebo k hnutím za všeobecné a také ženské volební právo.

Ač se různě po světě odehrály cyklojízdy již na konci 19. století a v 70. letech 20. století, je za počátek současného cyklistického hnutí považováno odstartování pravidelných měsíčních cyklojízdy v San Francisku. V září 1992 takto odstartovala první cyklojízda s názvem Commute Clot a měla okolo 50 účastníků. Následující jízda v příštím měsíci již nesla název Critical Mass. Tento název pochází z filmu *Return of the Scorchers* režiséra Teda Whita. Ve filmu jsou záběry ukazující běžnou dopravu v Číně s komentářem, že křižovatky jsou tam bez světelného značení a silnice jsou užívány velkým množstvím cyklistů společně s řidiči automobilů. Pro jednoho cyklistu se tak samotný přejezd křižovatkou stává nebezpečným. Proto se cyklisté shromažďují na kraji křižovatky a ve chvíli, kdy se jich shromáždí dostatečné množství - anglicky právě critical mass, vyjedou společně napříč křižovatkou.

Critical Mass nebyly nahlášený na úřadech, zašitý žádnou oficiální organizací, ani neměly žádného mluvčího pro kontakt s úřady - postrádaly tak formální hierarchii. Navíc ovšem postrádaly také stabilní hierarchii neformální, což znamená, že byly organizovány anarchicky „zdola“. Absence hierarchie vyžadovala neexistenci vyšší autority. To je také důvod, proč je datum konání cyklojízdy fixně vázáno na určitý den, kterým je zpravidla poslední pátek v měsíci. Critical Mass byly v San Francisku iniciovány v okruhu několika aktivistů, z nichž nejznámější je Chris Carlson, který se stal ikonou tohoto hnutí.

Během roku 1992 a 1993 se Critical Mass v San Francisku rozrostly na přibližně 500 účastníků a během pár let se zvětšily na události s více než tisícem účastníků každý měsíc. Již v roce 1993 začaly po vzoru San Franciska vznikat na stejném organizačním základě Critical Mass v dalších městech USA. Cyklojízdy, které existovaly již dříve, se často přejmenovaly na Critical Mass a změnilo se konání na poslední pátek v měsíci. Hnutí se

jen v USA takto rozšířilo do více než 130 měst. Ale šlo i mimo Spojené státy prakticky do celého světa. V dubnu 1994 se jela první Critical Mass v Londýně, v září 1995 v Sydney, ve stejném roce v Torontu, Montrealu a dalších kanadských městech.

Následovala další města v Indii, JAR, Japonsku, Izraeli, Číně, Filipínách, Jižní Koreji, Brazílii, Argentíně, Kolumbii, na Novém Zélandě a v dalších zemích v Evropě: např. Španělsko, Belgie, Francie, Rusko, Polsko, Maďarsko, Rakousko, Itálie, Rusko a Bělorusko. Během deseti let se Critical Mass rozšířila do 300 až 400 měst po celém světě. Toto grassroot hnutí tak dobylo minimálně 40 zemí na všech obydlených kontinentech. Na rozšíření Critical Mass se významně podílely alterglobalizační tendence ve společnosti druhé poloviny devadesátých let minulého století. Automobilová kultura se tehdy stala synonymem kapitalismu, proti kterému demonstrovalo i jiné tehdejší hnutí - Reclaim the Streets, které mělo s Critical Mass společné nejen nepřítelé, ale také cíle: osvobození veřejných prostor před automobilismem a komodifikací. Mnoho street parties, které byly formou projevu právě hnutí Reclaim the Streets, a jednalo se v podstatě o zábor veřejného prostoru velkým množstvím bavících se lidí, se konalo současně nebo ve spolupráci právě s Critical Mass, které v některých případech usnadňovaly tyto prostory obsadit lidmi.

Poté, co byl na začátku nového milénia v mediálním diskursu pojem ekonomická globalizace vystřídán pojmem terorismus, ustoupily alterglobalizační tendence do pozadí, ale Critical Mass přetrvávaly, a dále se rozšířily a vyvinuly. V jednotlivých zemích se cyklistická hnutí transformovala podle místního kulturně-politického kontextu. Dále vznikla a rozšířila se také další podobná cyklo-hnutí

jako například World Naked Bike Ride (nudistické cyklojízdy) nebo cyklojízdy k Mezinárodnímu dni bez aut. Mnohdy, jako například v České republice, je původní myšlenka Critical Mass úplně deformována a zůstává pouze forma aktivity - cyklojízda a nejasný odkaz k pojmenování Critical Mass. Nedopadlo tak cyklo-hnutí pouze v České republice, ale části postsovětských i západoevropských zemích, kde došlo k odklonu od nehierarchické struktury Critical Mass a zastřešení oficiálními cyklistickými advokačními organizacemi. Přesto se stále ve většině zemí termínem Critical Mass běžně označuje již samotná cyklojízda. Jaký je v nich vlastně rozdíl?

Ve většině anglofonních zemí, kde přetrvává anarchistický model cyklojízdy, používají k popsání těchto událostí pojem organizovaná coincidence. Jedná se o otevřený prostor složený z autonomních jednotlivců bez formálních nebo neformálních organizátorů. Každý takový jednotlivec se chová podle svých vlastních přesvědčení na vlastní zodpovědnost, snaží se také ovlivnit trasu nebo podobu cyklojízdy. V kontextu Critical Mass se používá pojmu xerokracie odkazující se na to, že dění na cyklojízdě může zásadním způsobem ovlivnit nebo zvrátit jakýkoliv jednotlivec nebo skupina cyklistů bez nějakého oficiálního pověření. Proto může být charakter každé jednotlivé cyklojízdy velmi odlišný, záleží na účastnících, kteří se sešli na tradičním místě v tradiční čas. Podobné události jsou označovány termínem dočasná autonomní zóna. Jedná se o strukturu, která vzniká bez hierarchických vztahů působením mnoha svobodných jednotlivců. Je to jakési zrození fungující společenské struktury z chaosu. Critical Mass postrádá prvoplán a jasný formulovaný účel. Celá událost tak může nabrat spontánního vývoje, ale také vzniká jakási roztržitost a pluralita názorů. Každý cyklista má vlastní motivace a důvody účasti na události, proto také nedokáže jasně formulovat cíle nebo účel cyklojízdy. Jediným účelem se stává událost sama o sobě a tvorba sociálního prostoru pro setkávání cyklistů, po kterých je vyžadována maximální míra participace.

V České republice mají cyklojízdy, zvláště ty pořádané sdružením Auto*mat, velmi odlišný organizační přístup. Jsou zpravidla oficiálně pořádané nějakou nevládní cyklistickou nebo environmentální organizací nebo sdružením, které za událost přebírá zodpovědnost a celou akci organizačně připravuje. Organizátoři svolají sraz cyklojízdy na určité místo a čas, plánují trasu a cíl cyklojízdy, odpovídají za akci před úřady a dopravní policií. Tento model vyžaduje více energie při přípravě, dělbou práce a hierarchii. Dochází k rozdělení rolí na organizátory a na pouhé účastníky, z nichž je každý zatížen jinou mírou zodpovědnosti za událost. Pražské sdružení Auto*mat pořádá velké a malé cyklojízdy, které se v organizaci významně liší mírou energie, kterou do nich investují. Velké cyklojízdy, které se konají vždy na jaře a na podzim, vyžadují významně větší organizační úsilí a dokážou zmobilizovat až tisíce účastníků. Přestože pražské cyklojízdy Auto*matu vznikly z myšlenky Critical Mass, vyvinuly se v události s formalizovanou hierarchií, která se vytvořila okolo nejaktivnějších účastníků a iniciátorů,

kterí nepojali cyklojízdy jako otevřený prostor bez vůdců, ale využili ho k prosazení vlastní environmentální agendy.

Tyto dva odlišné přístupy v organizační struktuře mají zásadní dopad na podobu samotné události. A rozdílností je celá řada. Z pohledu účastníka je zásadní rozdíl především v atmosféře. Při srovnání londýnských Critical Mass s maximálním počtem okolo tisíce účastníků v letním období a velkých cyklojízdy Auto-matu, které přilákaly až na pět tisíc účastníků, se zdají ty pražské poněkud strohé, kde chybí bezprostřední chování účastníků a napětí z neočekávatelných momentů. Tato sterilita je výsledkem propracovaného plánu organizátorů namísto volného průběhu akce.

Další podstatný rozdíl panuje ve vztahu k úřadům a policii. Při Critical Mass hraje policie restriktivní úlohu a snaží se prostor zabraný cyklisty smrsknout. Cyklojízdy sdružení Auto*mat jsou nahlášené akce ve spolupráci s policií. Organizační kolektiv dobrovolníků zastupuje roli, kterou běžně plní během Critical Mass policie například také tím, že zmenšují prostor města zabraný cyklojízdou například popoháněním cyklistů na chvostu. Přestože se občas stane, že se Critical Mass prožene nákupním centrem, jako například v říjnu 2010 v Londýně, nelze nazvat její účastníky za primárně konfrontační. Naopak si vytvořili jisté asertivní návyky, které pomáhají předejít konfrontacím s řidiči automobilů. Například cedulemi s nápisem: „Zatrub, pokud máš rád cyklisty“, které ukazují troubícím řidičům. Přesto došlo i na významné konfrontace s policií. Takovou událostí byla Critical Mass v červenci 1997 v San Francisku, která vyústila ve střet s policií. Této jízdy se zúčastnilo na 5 000 cyklistů, z nichž bylo asi sto zatčeno. Dalším příkladem je New York, kde Critical Mass čelila dlouhodobě perzekuci ze strany newyorské policie a úřadů. Problémy v New Yorku nastaly v srpnu 2004, kdy se událost překryla s národním shromážděním republikánů. Policie od té doby na každé Critical Mass zabavovala kola a zatýkala účastníky, kteří přišli na místo srazu. Navíc se úřady města snažily usvědčit environmentální aktivisty, které považovaly za organizátory.

Společenský dopad těchto paralelních hnutí je i ve schopnosti vytvářet agendu, které chtějí dosáhnout. Zatímco u Critical Mass je něco takového nemožné, protože fungují pouze jako sociální prostor pro cyklisty a formální sdružení a požadavky v něm vzniklé

jsou již nezávislé, Auto*mat má definované a odborně zpracované cíle, které dokáže velmi obratně prosazovat. Investují mnoho energie mimo cyklojízdy, které se stávají instrumentálním prvkem pro snadnější dosažení cílů.

Asi nejpodstatnější rozdíl v obou organizačních modelech cyklojízdy je míra participace jednotlivých účastníků. Zatímco Critical Mass vyžadují a umožňují maximální možnost angažovanosti všech jednotlivců, cyklojízdy Auto*matu toto nejenom nevyžadují, ale z velké části ani neumožňují.

Jako plus pro Auto*mat je nutno dodat, že na velkých cyklojízdech v Praze se oproti Critical Mass podílejí velkou měrou světeční cyklisté a události navíc zasahují širší sociální spektrum účastníků. Na pražských cyklojízdech běžně potkáte vedle politiků také squatterů a anarchistů. Naproti tomu ač jsou Critical Mass otevřené všem, potkáte na nich z velké části squatterskou, aktivistickou a cyklistickou komunitu.

Oba typy cyklojízdy nám demonstrují dichotomii mezi efektivitou, která představuje schopnost dosažení cílů, a mezi vnitřní demokracií, která je spojena s angažovaností jednotlivců. Zatímco Critical Mass jsou vysoce vnitřně rovnostářské a málo efektivní v prosazování cílů, sdružení Auto*mat je hierarchická organizace s velkou efektivitou. S rovnostářstvím v organizační struktuře je spojena rovněž vysoká míra aktivity a zapojení jednotlivců.

Pokud přeneseme celý problém na celé environmentálně-sociální hnutí, je zajímavé se zamyslet, proč se o post-sovětských zemích mluví jako o zemích s nízkou mírou zapojení jednotlivců do politického aktivismu. Nízká kolektivní angažovanost je pravděpodobně spojena s profesionalizovanými a institucionalizovanými organizacemi. A narážíme na otázku o vejci a slepici. Co je příčina a co je následek? Vznikají profesionální hierarchické organizace z nízké míry participace nebo nízká míra participace z profesionálních hierarchických organizací? Nebo jen částečně? Myslím, že nemůžeme s jistotou tvrdit, že kvůli nízké angažovanosti vznikl současný český model environmentálního aktivismu. Do jaké míry udržují současné environmentální organizace veřejnost v pasivitě? Lze očekávat něco jiného, pokud jsou po jednotlivcích žádány především podpisy nebo finance a nikoliv vlastní aktivita?

Navíc je hierarchická struktura spojena s tunelovitým viděním, protože jednotlivcům je nabízena jen specifická činnost, kde není nezbytně nutné kritické vědomí celku. Toto vědomí celku je přesouváno na vedoucí jednotlivce a nikoliv na každého člena. Na zákla-

dě takovéto dělby práce vzniká hierarchie zodpovědnosti, kde všichni členové nebo účastníci nejsou zatíženi stejnou mírou zodpovědnosti za celek. Jednotlivci pak podléhají tunelovitému vidění bez výrazné schopnosti sebereflexe. Aktivisté se v tomto modelu stávají jistým způsobem specialisty nebo odborníky na společenskou změnu.

Součástí geneze mnoha problémů, které řeší environmentální organizace, je právě extrémní dělba práce ve společnosti spojená s hierarchickým přístupem v zodpovědnosti. V takovémto modelu pak mají jednotlivci zodpovědnost pouze za určitý výsek aktivit společnosti. Ve filmu *Auto*mat* mluví jeho tvůrce o tomto problému jako o „roli, za kterou nevidíme“. Právě dělba práce a specializace vedou k snižování zodpovědnosti za celou společnost a k zvyšování zodpovědnosti jednotlivců pouze za svou roli. Takto vzniká ve společnosti diktát odborníků. Je na místě klást si otázku, zda je možné řešit problém způsobem, kterým se stáváme součástí tohoto problému.

V tomto zamyšlení nad současným hierarchickým typem politického aktivismu, který se rozšířil ve střední a východní Evropě, lze nalézt dvě rizika: 1) ztráta širší perspektivy úzkou specializací aktivismu a 2) malá vnitřní organizační průhlednost a rovnost členů. V západoevropských zemích, kde má politický aktivismus dlouhou kontinuální historii, funguje více způsobů sociální organizace, které podporují aktivitu jednotlivců v kolektivu. Pokoušejí se vytvářet struktury, které prosazují alternativu převládajícímu fungování společnosti nejen svou agendou, ale svým způsobem i fungováním.

Co lze vzkázat sdružení Auto*mat? Rozhodně nelze nic vyčítat jejich prospěšným aktivitám v boji za lepší život v Praze. Ovšem používáním názvu Critical Mass pro pražské cyklojízdy se dostávají na tenký led, protože tím vysílají signál, že se jedná o otevřený prostor, kde může kdokoliv participovat a nezávisle na současném mocenském centru měnit trasu, aniž by za to mohl být haněn. Nebylo by to poprvé, kdy by se něco podobného odehrálo. V březnu 1997 se části cyklistů podařilo strhnout Critical Mass v San Francisku z oficiálně vytyčené trasy směrem na vyhlídku na Hale Bobbovu kometu. Byla to reakce na dočasnou hierarchii. Podobně nedávno dopadla také oficiální cyklojízda v Polsku.

M. V.

Prevzato ze stránek GreenAction.cz

NO EXIT © Andy Singer

NO EXIT © Andy Singer

HLEDÁNÍ ANARCHISTICKÉ POLITIKY

DISKUSE O PRAKTICKÉM PROGRAMU A SMĚŘOVÁNÍ ČSAF

Když se loni v září konalo třídenní diskusní setkání u příležitosti patnácti let od vzniku Československé anarchistické federace (ČSAF), zaznělo zde při kritické reflexi uplynulých roků mimo jiné to, že anarchistickému hnutí chybí alespoň rámcově definovaná politika. Onou politikou je myšlen určitý praktický program a směřování v krátkodobém a střednědobém horizontu.

PROBÍHAJÍCÍ DISKUSE

V rámci interních diskusí probíhá ve federaci již nějakou dobu diskuse, jejímž cílem je právě definování toho, kam ČSAF chce směřovat a jaké jsou její cíle. Prvním komplexnějším příspěvkem do debaty byla přednáška „Anarchistické cíle“, která proběhla spolu s následnou diskusí na jednom ze sjezdů organizace a později vyšla také na našem webu a v anarchistické revui *Existence* (č. 1/2010). Rozebírá obecně návaznost cílů a s nimi spojených konkrétních aktivit v jejich v dlouhodobém, střednědobém a krátkodobém horizontu.

Dalším krokem, jenž následoval, bylo zhodnocení dosavadních zkušeností, jak těch organizačních, tak těch osvětových či akčních. Byly vyzdvíženy postupy, které se osvědčily, a zároveň bylo poukázáno na aspekty organizační práce, které nepřinesly očekávané výsledky nebo se ukázaly být mnohdy jako kontraproduktivní. Při workshopu nazvaném „Anarchistický management“, který se konal na dalším ze sjezdů ČSAF, byly tyto závěry diskutovány, stejně jako byla potvrzena například publikační strategie federace, která se odvíjí především od cílových skupin. O něco později bylo mnohé z toho veřejně předneseno při debatě „Reflexe 15 let anarchistické organizace“, která proběhla na výše zmíněném výročním setkání a s níž se můžete seznámit v *Existenci* č. 4/2010.

Jedním z hlavních závěrů tohoto setkání bylo, že anarchistické hnutí kulhá především v tom, že nedokáže samo pro sebe, natož pak pro širší okruh sympatizantů či veřejnosti, definovat nějaký aktuální program a zaměření činnosti, která by nebudila chaotický dojem, ale naopak byla koncepční a reálná. To byl také důvod, že se v jednotlivých místních skupinách ČSAF rozjely s větším či menším úspěchem tzv. ideové diskuse, které by měly nakonec ukázat, jak dál.

O CO SE OPŘÍT?

Smysluplnou a reálnou anarchistickou politiku můžeme stavět jediné na zemi stojící analýze dvou věcí - společnosti, jejíž fungování chceme změnit, a anarchistického hnutí, o které můžeme své aktivity opřít. Při takové analýze bychom si neměli plést dojmy s pojmy, přání s skutečností.

Začneme nejprve s anarchistickým hnutím. Jeho stav není v současnosti příliš uspokojivý. Po 22 letech od obnovení organizovaného anarchismu u nás jistě není nad čím jásat, i když je potřeba kvitovat, že se hnutí vyhrabalo ze své nejhorší krize, kterou zažilo v letech 2004 až 2006. Asi nejlépe organizovaná skupina antiautoritářského hnutí - Antifašistická akce - se sice svých anarchistických postojů nevzdala, i když revidovala některé z dřívějších projevů a pokusila se poměrně úspěšně najít modernější tvář, přesto však působí (vědoma si i negativních aspektů tohoto rozhodnutí), jako celkem uzavřená skupina. Tvář organizovanému anarchismu tudíž v posledních letech dává především ČSAF, tedy federace zastřešující některé lokální anarchistické skupiny. O jiné nadregionálně působící struktury se příliš opřít nedá.

Realita uvnitř federace byla a je taková, že se seskládá ze skupin aktivnějších a méně aktivních - a nebojme se přiznat, ve svých počtech je federace v poměru ke společnosti opravdu velmi marginální silou. Aktivity tedy můžeme stavět na nevelkém počtu členů roztroušených po celé zemi a pár stovkách neorganizovaných sympatizantů, kteří se občas připojují k některým akcím a projektům federace. Zde je také třeba brát rozdílnou míru zaujetí a možnosti (především časových) jednotlivých členů a členek - tzn. výskyt jak tahounů, tak svým způsobem pasivních členů. Nebylo by rozhodně dobré se snažit po bolševicku donutit všechny ke stejné míře zapojení, je spíš potřeba brát tuto skutečnost jako fakt, vyvodit z ní závěry z anarchistických pozic a snažit se ní počítat při organizační práci.

V takovém stavu by bezesporu byly výzvy k pořádání masových akcí či jakési anarchistické revoluci více než směšné a vypovídaly by spíše o neznalosti hnutí a naprostém odtržení od reality.

PODCHYTIT VZTEK

Asi nemá moc cenu opakovat, jaké jsou důsledky neoliberálního útoku, který zažíváme v posledních letech a jenž je prohlubován současnými sociálními reformami, které nejsou typické jen pro Českou republiku - precarizace práce, odbourávání sociálních práv, privatizace vzdělávání, zdravotnictví a ostatních veřejných služeb, stejně jako veřejného prostoru a dál bychom mohli pokračovat.

To vše vede u lidí k frustraci a podněcuje vztek. Otázkou však je, jakým směrem se takový vztek může obrátit. Tady přicházejí v potaz dva možné scénáře. Zaprvé je tu možnost, že se obrátí směrem dolů. To znamená proti těm, kteří jsou na to ještě hůř a nemohou se účinně bránit. Odtud je jen krůček k rasismu, nacionalismu, fašismu apod. Není ani divu, že poslední volby se nesly v duchu výzev vůči nepřizpůsobivým, nezaměstnaným, imigrantům, levici... Druhou možností je obrátit vztek směrem nahoru, tedy vůči těm lidem a vztahům, které jsou skutečnými viníky současné krize. A právě tady je velká příležitost pro vytvoření širokého a silného antiautoritářského hnutí.

Úlohou anarchistů a antiautoritářů by tedy v dnešní době mělo být směřování vzteku, který je v lidech a ve společnosti, tím druhým směrem - tedy nahoru - vůči ekonomickým a politickým elitám, především však proti nerovným vztahům, které vytváří kapitalismus.

Mimo jiné velmi zajímavou přednášku na toto téma s názvem „Vztek proti nadvládě peněz“ měl na letošním May Day festivalu John Holloway. Její přepis naleznete v *Existenci* č. 3/2011.

NA CO SE ZAMĚŘIT?

Vydíme-li z výše uvedených skutečností, můžeme se pokusit o definování praktické anarchistické politiky pro dnešní dny a blízkou budoucnost. V první řadě je potřeba dodat, že stanovení nějakého programu neznámého, že ostatní aktivity, které v něm nejsou přímo obsaženy, musíme nutně opustit. Činnost anarchistické organizace se především odvíjí od tužeb, představ a vůle jednotlivých členů a členek, a to by mělo být také vždy respektováno.

Navíc je potřeba si uvědomit, zaměříme-li se právě na ČSAF, že jde o federaci lokálních skupin. To znamená, že veškeré aktivity spočívající právě na těchto skupinách a federace je jen prostředkem pro vzájemnou komunikaci, koordinaci, výpomoc a řešení nadregionálních otázek.

V diskusích, které za poslední rok v rámci ČSAF proběhly v otázce jejího směřování, vykrystalizoval mimo jiné koncepční návrh, který definuje několik oblastí, na něž by se bylo dobré zaměřit a které jsou v možnostech současného anarchistického hnutí. Nejprve si je vyjmenujme a poté se podíváme na každou zvlášť: 1) Brání si zpět veřejného prostoru; 2) Budování hnutí solidarity; 3) Vstupování do aktuálních protestních hnutí; 4) Samosprávné projekty; 5) Rozvoj anarchistického hnutí. Body jsou řazeny náhodně, nikoliv podle stupně důležitosti.

BRÁNÍ SI ZPĚT VEŘEJNÉHO PROSTORU

Abychom mohli přinášet kritiku kapitalistického režimu a antiautoritářské myšlenky mezi lidi, je potřeba si k tomuto účelu začít brát zpět veřejný prostor. Ten je v současnosti z velké části zprivatizován a ovládnut logikou peněz. Buď se této logice podřídíte, zaplatíte a získáte tak část veřejného prostoru, ale pouze takovou a na tak dlouhou dobu, která odpovídá výši vaší investice; nebo se této logice postavíte a veřejný prostor si dle možností a de facto ilegálně začnete brát zpět.

Možností, jak si brát veřejný prostor zpět, vracet ho lidem a využívat ho k politické diskusi namísto komerční reklamy, je mnoho. Stejně tak by se našla nejedna subverzivní inspirace. Příkladem mohou být různé druhy street parties, guerillové zahradničení, street-art, veřejné promítání v ulicích, komunitní pikniky, ničení či pozměňování reklam apod.

Pro nás je asi nejdůležitější předat určité (v nejširším slova smyslu) politické sdělení. Pro tento účel jsou nevhodnější plakátovací akce, vylepování samolepek, vyvěšování transparentů, graffiti apod. Je však třeba si být při takové aktivitě vědomi potřeby masovosti a vytrvalosti. Stejně tak nesmí být opomíjena obsahová stránka. Mnohdy je totiž lepší položit otázku, na níž je kolemjdoucí nucen si sám odpovědět, než mu naservírovat nějakou ideologickou poučku. Jako inspirace by mohla sloužit například skupina Usvitu, které se dlouhou dobu dařilo

masivním plakátováním dát centru Plzně silný antikapitalistický nádech (viz prohlášení skupiny v *Existenci* č. 2/2011).

Vhodným doplněním antiautoritářské propagandy v ulicích se ukázaly být nástěnné noviny A3, které každý měsíc vydává ČSAF.

BUDOVÁNÍ HNUTÍ SOLIDARITY

Pro české antiautoritářské hnutí by mohly být velkou inspirací skupiny, které se věnují lokálním solidárním akcím. Takovou organizací je například Seattle Solidarity Network, o níž jsme informovali v *Existenci* č. 1/2011 a 2/2011. Zaměřuje se na pomoc lidem, kteří mají přijít o práci, jsou vystaveni nedůstojným pracovním či mzdovým podmínkám nebo jim hrozí vystěhování. Nejenže přímými akcemi tlačí na zaměstnavatele a pronajímatele, zároveň se snaží zapojovat dotčené lidi do solidárního hnutí tak, aby se naučili, že jednou pomůže někdo jim a podruhé oni pomohou někomu jinému.

Obdobná solidární síť vyrůstá ve španělských městech z Hnutí 15. května. To se původně soustředilo na okupaci centrálních náměstí velkých měst, aby po čase změnilo taktiku a „rozpuštělo“ se do jednotlivých čtvrtí. A právě v tomto terénu začali „rozhořčení“ projevovat solidaritu s těmi, jichž se krize dotýká nejvíce – lidmi, kterým hrozí exekuce a vyhazov na ulici – často jde o důchodce či rodiny s dětmi. Podobně se „rozhořčení“ staví ve čtvrtích proti policejní šikaně imigrantů.

Hnutí solidarity může nabývat i globálnějšího charakteru. Tady by jako inspirace mohla posloužit slovenská skupina Priama akcia, která se aktivně zapojuje do mezinárodních kampaní na podporu konkrétních zaměstnanců či proti konkrétním společnostem, ať již jde o koncerny či pracovní agentury. (viz priamaakcia.sk)

Podobné aktivity mohou lidem ukázat solidaritu jako účinnou zbraň a mimo jiné je přiblížit anarchistickým myšlenkám na základě aktivně prožitě zkušenosti. Mají potenciál vytvářet pevnější lokální struktury vzájemně se podporujících lidí, na nichž se dá později stavět při dalších, již mnohem širších, bojích.

PODÍL NA SOCIÁLNÍCH HNUTÍCH A INICIATIVÁCH

Anarchistické hnutí může nabýt širšího vlivu zapojováním se do aktuálních sociálních hnutí. Taková aktivita však může přinášet velká rizika pro anarchistické vize. Proto je nutné důsledně analyzovat skutečný potenciál, směřování a cíle každého hnutí mimo antiautoritářskou sféru. Zapojení do těchto hnutí neznamená, že by se jimi anarchisté měli nechat pohltnout a rezignovali na vlastní politiku a cíle, nebo naopak, že by se anarchisté snažili tato hnutí ovládnout a řídit tak, jak je tomu zejména u různých autoritářských marxistických spolků.

Širší sociální hnutí mají potenciál způsobit větší či menší celospolečenské změny. Úlohou anarchistů by mělo být tak, jak bylo již řečeno

výše, v těchto hnutích prosazovat antiautoritářské a nediskriminační principy. Jelikož jde o široká a otevřená hnutí, je jasné, že se do nich zapojí i různé autoritářské skupiny, které se je budou snažit zneužít pro své účely, především pro posílení své vlastní politické moci.

Pro anarchisty nastává bezesporu nelehké dilema: Zapojit se do hnutí, kde se angažují i nám odporné spolky, nebo na tuto aktivitu rezignovat. Rezignace může vést k přenechání vlivu autoritářům, politickým stranám a diskriminaci a vyřazení nás samotných z hnutí a procesu, který má potenciál něco změnit. Na druhou stranu aktivita v sociálním hnutí bez důkladné analýzy může vést k ještě větší ghetizaci, anebo v horším případě může znamenat konec nadějí na realizaci anarchistické myšlenky na další řadu let. Je evidentní, že nikdy nebude panovat mezi anarchisty shoda v tom, ke které variantě se přiklonit. Zastánci tradiční anarchistické pozice budou bezesporu proti jakémukoliv zapojení se do hnutí, kde se pohybují i všelijaké partičky s mocenskými ambicemi, jiní se naopak budou snažit šířit anarchistické ideály i do těchto společenských struktur.

V České republice je zatím jedinou silou, která je schopná výraznějšího projevu nespokojenosti, „hnutí práce“ reprezentované oficiálními odborovými svazy. Tento text je zaměřený na něco jiného, takže nebudeme rozepisovat anarchistickou kritiku odborů. Posoudíme-li ale, jaké jsou možnosti a současná realita, musíme chtít nechtět s odbory nějakým způsobem počítat a zaujmout k jejich aktivitám kritický, avšak aktivní postoj.

Velkou inspirací je nám v posledních měsících španělské Hnutí 15. května a na něj navazující projevy nespokojenosti v dalších zemích. I v přístupu k tomuto hnutí, ať již ve Španělsku nebo Řecku, měli anarchisté nejednoznačný postoj – od nadšeného přijetí až po odmítnutí. V Česku toto hnutí rezonovalo ve vznik iniciativy Skutečnou demokracii teď!, do níž se aktivně zapojili právě i někteří anarchisté.

Pozitivní je i zapojení anarchistů do různých specializovaných iniciativ – studentských, ekologických, antifašistických, protirasistických atd. I tady je potřeba klást důraz na antiautoritářské principy a přispívat antikapitalistickým a anarchistickým pohledem na danou problematiku. Podobné iniciativy jsou dobrou platformou pro ty anarchisty, kteří se chtějí zaměřovat primárně na konkrétní danou problematiku, což by jim například čistě anarchistická organizace v takové míře neumožňovala.

SAMOSPRÁVNÉ PROJEKTY

Rozvíjení samosprávných projektů má několik významů. Předně jsou prostorem pro experimentování a ověřování anarchistické teorie v praxi. Jako takové mohou být ukázkou praktického fungování na základě anarchistických principů. A v neposlední řadě kolem sebe soustřeďují samotné anarchistické hnutí.

Samosprávné projekty mohou být jednorázové nebo dlouhodobější. Příkladem velkého jednorázového samosprávného projektu je například May Day festival, který v několika posledních letech pořádala v Praze Antifašistická akce.

Dlouhodobější samosprávné projekty mohou být například různé druhy autonomních prostor (kluby, kavárny, knihovny, infoshopy...), družstevní projekty (výrobní, spotřební...) či vzdělávací projekty (lidové „univerzity“, filmové kluby...).

ROZVOJ ANARCHISTICKÉHO HNUTÍ

Přes všechny aktivity by se nemělo zapomínat na velmi důležitou věc – rozvíjení samotného anarchistického hnutí, především v jeho organizované podobě. Právě ono by mělo být základnou pro vše ostatní – propojenou síť skupin a jednotlivců, kteří tak mohou vzájemně koordinovat své aktivity, doplňovat se a podporovat.

Rozvoj hnutí by měl probíhat jak po stránce kvantitativní, tak té kvalitativní, která souvisí především s otázkou vnitřního vzdělávání a rozvíjení anarchistické teorie. Je proto třeba neopomíjet důležitost přednášek, diskusních setkání, práce s novými členy a sympatizanty, stejně jako mezinárodní spolupráci.

TRHLINY V KAPITALISMU

Vrátíme-li se k Johnu Hollowayovi, jehož jsme již zmínili, měly by naše snahy směřovat k vytváření trhlin ve zdi kapitalismu, jejich vzájemnému propojování a rozšiřování tak, aby se kapitalismus a vztahy, na nichž je založen, podařilo rozbit a na jeho troskách vybudovat svobodnou a zdola organizovanou společnost.

To vše je však závislé od našeho vlastního zápalu, nasazení, zodpovědnosti, sebezdokonalování, schopnosti dlouhodobé práce a kritické reflexe. Anarchistické hnutí bude vždy takové, jaké ho sami vytvoříme, a to především skutečnou prací, nikoli jen slovy, necht' již jsou sebevíc vzletná a revoluční. Stejně jako naplňování našich cílů bude jen odrazem naší vlastní vůle pro ně něco udělat.

SYSTÉM MOCI

SPOLEČNOST, KTERÁ SEBE SAMA OHROŽUJE

V globalizovaném světě lidského společenství stojíme dnes na pokraji katastrofy. Jako lidstvo se ocitáme ve slepé uličce problémů, jejichž řešení se nám zoufale nedostává. Stojíme před nejdramatičtějším vymíráním druhů, před zánikem největších ekosystémů planety, před nedostatkem zdrojů, nárůstem chudoby, nejistotou, váleky, hladomorů a úpadku lidského tvora v celé jeho šíři. Vstříc těmto problémům cítíme bezmocnost. Co však stojí za těmito problémy? Mají společného jmenovatele? Bezesporu se problém týká člověka. Co si, co člověk stvořil, zásadním způsobem nefunguje a ohrožuje tím jeho přežití.

Nejen člověk, ale každý živý tvor si přidržuje schopnosti a nástroje ke svému přežití. Tak živý organismus podle momentálních potřeb jedny vlastnosti ztrácí a jiné si osvojuje. Vždy v zájmu přežití. Proč tedy to, co člověk stvořil, lidstvo dnes zachovává, a to i přes zjevné ohrožení svého přežití? Domnívám se, že člověk ztrácí sílu upustit od nastoupené cesty vedoucí k jeho zániku. Je bezmocný tvář v tvář moci, které dal povstat. Příčinu nemožnosti člověka vyvarovat se tomuto nebezpečí hledáme v systému, který jej zbavuje schopnosti chovat se jako živý tvor a tedy dbát o své přežití a prospívání. Příčinu hledáme v moderní průmyslové civilizaci.

Pokud tedy platí, že vše, co život zachovává ke svému bezprostřednímu přežití a dále ke svému uskutečnění, je současný systém moderní průmyslové civilizace nejzřejmější překážkou a přímým ohrožením přežití člověka a zároveň značné části živé přírody na Zemi. Moderní průmyslová civilizace je důmyslným systémem vědeckotechnické vlády nad životem. Je systémem vlády člověka nad člověkem, je vládou člověka nad přírodou (je vládou systému nad člověkem). Nejmodernějším nástrojem k vládnutí je poznání ovládaného. Vědecké poznání a z něj vycházející technika ovládnutí poznání je systémem začleňována do svého celku. Ten je zaměřen ke své expanzi a stálému růstu. Vědomí nebezpečí povstává z porozumění toho, čím tento systém jest.

Je to systém, který podporuje růst a prospívání všeho živého a je tak zároveň harmonickým doplněním živé přírody, nebo se jedná o organizovaný růst rakovinného nádoru požírajícího sebe sama? Abychom porozuměli podstatě systému průmyslové civilizace, musíme hledat její základy, z nichž povstává.

Povahu průmyslové civilizace hledáme v základech kapitalismu. Kapitalismus, jak je známo, je ekonomický koncept zaměřený k tvorbě zisku. Jeho motivem je tvořit zisk a koncentrovat jej v rukou vlastníků. Zisk vzniká z krádeže. Zisk vzniká na úkor něčeho či někoho. Jeden člověk či skupina (vlastník) soukromě vlastní část živé přírody, tvořivou práci lidí či nerostné suroviny planety. Vlastník s těmito zdroji dovedně manipuluje prostřednictvím poznání a technických prostředků tak, že je vykořistí a dále přemění v zisk. V povaze zisku je stále růst. Spolu s tímto růstem narůstá také propast mezi úzkou skupinou bohatých (vlastníků zisku) a chudou většinou (lidí, co směřují svoji práci za peníze). Zisk je především moc a systém zaměřený k tvorbě zisku je systémem moci.

Například dělník pracující v továrně dostává nepatrný poměr z bohatství, které svoji tvořivou práci vyprodukuje. Toto bohatství, které vytvořil, si vlastník ponechá a užije k navýšení zisku. Vlastník si z bohatství vzatého dělníkovi pořídí například stroj, který dělníka v jeho práci zastoupí, a dělník je propuštěn. Dále jsou celé krajiny ničeny těžbou surovin. S koncem těžby nejsou krajiny navraceny do původního stavu. To způsobí narušení rovnováhy v přírodě, které se projeví na životě zdejších lidí, živočichů a rostlin. Navrátit krajinu do původního stavu by bylo nákladné a nedocházelo by tak efektivně k tvorbě zisku. V zájmu zisku jsou hubeny celé živočišné druhy. Jsou devastovány pralesy a oceány. Tak jsou přírodní zdroje kus po kuse, mnohé živočišné druhy a vzácné ekosystémy zničeny - vykradeny - aniž by byly kdy obnovovány. Kdyby byly tyto zdroje, přírodní prostředí, zdraví a tvořivá práce dělníků důsledně obnovovány, zisk by nikdy nevznikl. Pro kapitalismus je nutné v zájmu navýšování zisku přivlastnit si co nejvíce s co nejmenšími náklady. Vzniká tak výrazný mocenský nepoměr. Na jednu stranu vlastník odvádí mzdu dělníkovi, produkuje zboží a zajišťuje služby, avšak míra toho, co si přivlastní, je vždy vyšší. Honbou za ziskem je podrobováno stále více a více úzkou skupinou vlastníků, kteří bohatnou na úkor většiny lidského společenství a živé přírody. Příroda je rozvrácena a společnost stále chudne. Lidé pracují více za méně

peněz, jejich životní podmínky se zhoršují a příroda chřadne. Drastické zásahy do její rovnováhy ji usmrcují.

Vidíme, že systém průmyslové civilizace vyvstává především z motivu zisku. Tvořit zisk neustálým vykořisťováním. K tomuto cíli je celý systém zaměřen. Všechny stáje, doprava, organizace, státy, mnohé instituce a věda. To vše systém užívá, aby koncentroval obrovské bohatství a s tím i moc v rukou stále se zmenšující skupiny jedinců na úkor zubožované většiny, přírody a společnosti. Vědecké poznání a technická vyspělost mají zajistit stálou expanzi systému, jenž je ve své podstatě systémem, který život ohrožuje, místo aby jej zajišťoval. Vše co tento ničivý systém do sebe pojme, užije ke svému posílení. Posiluje tak svoji schopnost dále ovládat. Čím více systém sílí, tím více je existence planety a možnost našeho přežití méně pravděpodobná.

Pokud je tento systém přímým ohrožením přežití člověka a přírody, nestačí pak systém zreformovat, jednoduše jej pozměnit tak, aby toto nebezpečí odpadlo? Nikoliv. Tento systém je nereformovatelný. Vymkl se kontrole a dále již expanduje svoji destruktivní setrvačností. Představme si tento systém například jako stroj. Pokud naprogramujeme stroj tak, aby s co nejmenšími náklady tvořil co nejvíce zisku, zjistíme, že k uskutečnění předepsaného programu bude stroj stále růst a vše, co do sebe pojme, bude dále jen komponentou sloužící celku stroje/systému. Tento stroj však požaduje zvláštní schopnosti komponent. Nežádoucí vlastnosti záměrně potlačí. Vezmeme-li si za příklad morálku, cit a lásku, zjistíme, že tyto jsou vlastnosti pro systém neužitečné až nežádoucí. Záměrně působit utrpení živému tvoru je totiž v rovině morálky a empatie špatné. Každý člověk, který by tak konal, cítí výčitky svědomí a spolu s působením utrpení sám bude trpět. Morálka je v tomto systému něco, co musí být přísně regulováno! Pokud má systém sledovat svůj cíl (vykořisťování a tvorba zisku) nesmí hledět na utrpení živých tvorů. A jelikož systém tvoří lidi, je od nich v součinnosti s tímto strojem/systémem požadováno, aby se této vlastnosti zbavili. Systém je pohltit, nutí je zbavit se lidskosti a vnucuje jim svoji železnou logiku stroje. Lidé se tak stávají stroji, bez citu a vlastní svobodné vůle, nástroji k vykonávání vůle systému. Dokonalou komponentou poslušnosti a nejefektivnějším nástrojem moci. Pokud bychom v tomto prostředí chtěli hledat viníka, konkrétního jedince, nenajdeme jej. Odpovědnost za škody způsobené systémem je rozložena do všech pater jeho organizace.

Ztrácí-li člověk schopnost zbavit se systému ohrožujícího jeho přežití, je to tím, že systém, který ve své práci stvořil, jej ovládl a nutí ho jednat v rozporu s pudem sebezáchovy a zároveň mu vnucuje svoji strojovost. Proč strojovost? Není dokonalejší výkon moci sledující svůj cíl, než ten, který se uskutečňuje skrze strojovou poslušnost. Moc nikdy není dokonalá, dokud závisí na člověku. Člověk může vždy vypovědět svoji poslušnost, pokud je v rozporu s jeho zájmy, naopak stroj je dokonalým výkonem moci. Je v zájmu systému přetvořit lidskou bytost ve strojový konstrukt dokonalého výkonu poslušnosti.

Avšak co se stane, když člověka přetvoříme ve stroj? Každý živý tvor má především jakousi bezpečnostní pojistku sloužící k jeho přežití. Zvířata mají instinkt a pud. Člověk má navíc morálku (elementární a intuitivní poznání dobrého a zlého) a má také vědomí. To mu dovolu- je plánovat své budoucí jednání ve vztahu ke všemu živému tak, aby zajistil své přežití. Stroj toto nemá. Je čistým výkonem vůle programu. Pokud je program nastaven na navýšování zisku na úkor živého, činí tak bez ustání, stále a stále. Nezastaví se. Je hnán svou logikou bez citu a neúnavně. Každý člověk si je naopak intuitivně vědom, že závisí na světě kolem sebe - na živé přírodě a na druhých lidech. Jejich prospívání je zároveň jeho jistota na budoucí přežití. Pokud je člověk v rámci systému/stroje zbaven této morálky a je tedy nucen jednat v neprospěch tohoto intuitivního rozumu, je silou systému tlačěn, aby postupoval proti své budoucí vyhlídce na přežití, tvoří tak systém zbavený citu, který je zároveň strojem na sebezničení.

Systém zaměřený k tvorbě zisku - k expanzi své vlády - se stal systémem moci, který ovládl toho, jemuž měl moc původně distribuovat. Vymkl se kontrole a dále již jen slepě ovládá nehlédě na budoucí vyhlidku možného zániku. Jedná se především o problém moci, kdy moc zpochybňuje sebe sama, a to v celé šíři logiky systému, skrze nějž je možná. Je to paradoxní jev, jehož srovnání nacházíme pouze v problematice násilí. Stejně jako moc potřebuje systém, skrze nějž se uskutečňuje, potřebuje i násilí své prostředky. Násilí bylo po dlouhou dobu dějin politických nástrojem k dosahování cílů. Tisíce let rozvoje destruktivní síly zbrani vyvrcholily zkonstruováním atomové bomby. Tento moment však zpochybnil samotnou povahu násilí jakožto nástroje k dosahování politických cílů. Válka vedená za pomoci atomových bomb by byla natolik destruktivní, že cíl, jehož mělo být konfliktem dosaženo, zanikne ve víru jaderného holocaustu. Vznik atomové bomby, tedy toho nejdokonalejšího prostředku násilí, zpochybnil toto násilí v celé jeho šíři.

Dnes stojíme před podobným problémem. Po tisíce let, od dob, kdy se člověk vydělil z přírody, tvořil takový sociální systém organizace, který měl zajistit růst moci člověka nad člověkem a vládou nad přírodou. Člověk tvořil a rozvíjel systém moci (společnost), skrze nějž si podmaňoval přírodu a zároveň s ní i členy svého společenství. Systém průmyslové civilizace je v současné době vyvrcholením této dlouhodobé snahy o podmanění. Systém moci se dnes stal natolik dokonalým, až dosáhl

takových obudných rozměrů a takové síly, kdy moc tak, jak ji dnes známe, zpochybňuje sama sebe. Systém moci dnes ohrožuje přežití, stejně jako ohrožuje přežití všeho živého atomová bomba. Cíle moci zanikají s dokonalým rozvojem prostředku této moci a moc se tak stává absurdní, neboť ohrožuje vše, co ke svým cílům potřebuje. Je skutečným paradoxem, že moc i násilí, stanou-li se dokonalé, zpochybňují sami sebe a pokládají tím základy nenásilné a svobodné společnosti.

Člověk proto, aby do budoucna zajistil své přežití, je nucen změnit vztah sám k sobě, ke své sociální organizaci a především ke všemu živému. Život nadále nemůže být prostředkem ani něčím, co je třeba ovládnout. Příroda, která člověku dosud sloužila, musí se nyní stát centrem jeho zájmu. Výjimečnost člověka, která stála u zrodu domnělé služby přírody člověku, stane se základem, z něhož člověk začne svojí výjimečnost chápat jako poslání. Člověk, který dříve přírodu ovládal, stane se jejím pomocníkem a správcem. Člověk bude nucen pochopit, že příroda jej obdařila vědomím a rozumem, aby sama sebe šířila. Život expanduje a v budoucnosti dosáhne díky člověku hvězd a možná ještě dále. Zvrátíme-li vztah k přírodě takto, nutně tím položíme základy rovnostářské a svobodné společnosti. Neboť přiznáme-li všemu živému jeho výjimečnost a právo na sebe-uskutečnění, musíme tak učinit nejdříve sami u sebe.

-lk-

ANARCHISMUS NEZNAMENÁ „ANTIGLOBALISMUS“

ACTIVE CREW VAP

Těžko nás jako anarchisty bude někdo podezírat z nekritické podpory globalizace a všech jejích důsledků i projevů. Většinový postoj v anarchistickém hnutí je jasně vymezen proti „ekonomické globalizaci“ jako jednomu z jejích aspektů. Ovšem globalizace je celý proces, který vede k většiny propojenosti politických, sociálních, kulturních a samozřejmě ekonomických událostí na globální úrovni. Zjednodušené vidění za tento pojem dává rovnítko. Zaměňování „antiglobalismu“ s „alterglobalismem“ bylo a je jedním z nejčastějších nepochopení našeho postoje. Pro snazší porozumění podstaty se pokusme vše rozebrat postupně po nejdůležitějších součástech globalizace jako pojmu.

★ **Politické propojení** můžeme sledovat už od samé historie vzniku jednotlivých samostatných celků. Většinou odpovídá mocensko-ekonomickým zájmům vždy určitých zúčastněných států (či celků). Je lhostejné, jestli jsou propojeny v nějakém oficiálním paktu nebo ne. Nejedná se tu ovšem o žádný svazek autonomních subjektů. Většinou je zde jedna či dvě imperiální velmoci, které ve svém rozsahu vlivu nepřímou rozhodují i o vnitřní politice ostatních. Tento vliv je natolik značný, že ho krom přímého vytvoření společného státu už snad nic nemůže posílit. Zdánlivá nezávislost jednotlivých subjektů je pouze relativní, navíc jen v některých oblastech. Imperiální velmoci libovolně rozhodují o svých závislých vazalech pouze s ohledem na své vlastní zájmy.

★ **Sociální a kulturní vazby** by se v duchu internacionalismu měly posilovat co nejvíce. Multikulturalismus se sice pomalu rozlévá. Přesto jsou ovšem stále vytvořeny umělé bariéry, které brání lidem ve svobodě pohybu. Provázání kultur a etnik je sice dost pomalý proces. O to víc důležitý a nepostradatelný pro další vývoj společnosti. Pokud by globalizace, a to z jakéhokoliv důvodu, odstraňovala tyto

bariéry volného pohybu, můžeme jí to přičíst pouze k „dobru“. Není tím myšleno usnadňování dovozu levné pracovní síly, ale spontánní přirozený vývoj, uměle neregulovaný.

Směrování k internacionalismu je jednou z potenciálních cest k celospolečenské změně. Čím víc je společnost globálně jednotná, tím větší úspěch lze předpokládat při trvání dosažených změn. Roztříštěnost a nerovnoměrnost „sociálního uvědomění“ ubírá lokálním změnám jejich potenciál. Samozřejmě by bylo naivní čekat na celosvětovou jednotu v „sociálním uvědomění“. Ale čím větší rozsah tím lépe.

★ No a teď ta nejčastěji pojmenovávaná součást globalizace - **ekonomika**. Mnohokrát je naprosto chybně vykládána globalizace jako nová podoba neokolonialismu. Ten tu byl a stále je. Bezesporu je jeho součástí, ale sám o sobě není naprosto ničím novým. Částečně byly funkce imperiálních velmocí nahrazeny nadnárodními průmyslově ekonomickými zájmovými skupinami. Podstata však zůstala stejná. Toto bezostyšné drancování přírodního bohatství a lidské práce v převážně rozvojových oblastech nemá příliš daleko k novodobým otrokářským praktikám. K jak zásadnímu zhoršení by tedy ještě mohlo dojít? Mnohokrát slyšíme, jak díky globalizaci do našeho regionu vtrhly zahraniční firmy a teď zotročují svoje zaměstnance. To je ovšem chybné hodnocení. Nejedná se o důsledky globalizace, ale kapitalismu jako takového. Mnohokrát pracují zaměstnanci v malé firmě či u živnostníka v tak otřesných podmínkách, že i „matrxixy“ japonských automobilek jsou proti tomu procházka růžovým sadem.

Vše jako důsledek tržního hospodářství a podstaty kapitalismu jako takového. Globalizace je pouhý nástroj, jenž systém využívá k navýšení zisku. Honba za minimalizací nákladů a maximalizací výnosů je nerovnice, která by nám mohla být zdánlivě lhostejná. Je tu ovšem to pověstné ale. Zefektivňování technologií nemusí vždy znamenat jenom drancování deštných pralesů či zamořování

rozvojových zemí jedy z průmyslové výroby. Snižování materiální a energetické náročnosti, třeba i přesunem výroby ke zdroji surovin, může při dodržování ekologických a ostatních pravidel být i přínosné. I v jakémkoliv budoucí společnosti se neobejdeme bez globální spolupráce. Samozřejmě založené na naprosto odlišných základech. V zásadě je lhostejné, zda bude pro výrobu papíru na reklamní tiskoviny supermarketů docházet ke kácení deštného pralesa, nebo stromů kdekoli jinde. Jde o tu absurditu procesu samotného. Zbytečného barbarství pro zisk.

Z těchto trochu zjednodušujících nastínění, co globalizace je, nám vycházejí jednoznačné závěry. Globalizace je pouhý nástroj a záleží v jakých rukou a s jakým úmyslem je používán. Jedná se o logický důsledek určitého stupně technologické úrovně společnosti. Jeho pevné spojení s tržní ekonomikou je mýtus. Je ovšem pravda, že se jedná o velice nebezpečný nástroj, který dokáže napáchat nenapravitelné škody. Bohužel to dobré, co by nám globalizace mohla v současnosti přinést, je jaksí bokem. A proč by také ne. Pro kapitál hranice neexistují a ovce jsou vždy lepší v ohradě.

SVOBODNÝ ČLOVĚK MICHAEL KÁCHA

DAGMAR MAGINCOVÁ

Když jsem četla v letošním druhém čísle *Existence* působivý příběh italské spisovatelky a anarchistky Marie Occhipinti, uvědomila jsem si, že neméně inspirativní vzory máme i v naší historii. Jedním z nejpřesvědčivějších a nejúctyhodnějších je hlubočepský švec, vzdělanec-samouk, anarchista, dělnický novinář, ctitel literatury a nakladatel, noblesní, skromný a citlivý člověk, který se nikdy nezpronevřil svým zásadám, takže žil a zemřel svobodný - a chudý. Michael Kácha.

ŠVEC

Michael Kácha se narodil 6. ledna 1874 v osadě Zlíchov, která tehdy příslušela do pražských Hlubočep. Měl základní vzdělání, pak se stal dělníkem a později obuvnickým mistrem. Materiální podmínky mu neumožnily institucionální vzdělání, ale bytostnou potřebu vědění naplňoval houževnatým samostudiem, takže si postupně získal značný respekt jako vzdělanec-samouk, a to i mezi předními umělci ideově spřízněnými s básníkem a českým teoretikem anarchismu S. K. Neumannem či u mladší generace, patřící k meziválečné umělecké avantgardě. Od poloviny 90. let pracoval v různých dělnických a anarchistických spolcích a organizacích a ševcovskou živnost provozoval v Praze na Žižkově, kam se přestěhoval. Snaha poskytnout těm nejchudším vedle aktuálních informací také umění a literaturu, primárně směřované na majetné vrstvy společnosti, ho nicméně nakonec přivedla k novinářské a nakladatelské práci. Osvěta a povznášení ducha krásou umění pro vydědence kapitalistické společnosti dal přednost před skomírající živností (kteřou by stejně za pár let zruinovala Baťova firma). Michael Kácha nikdy neměl vůdcovské ambice, nestavěl se do čela hnutí jako jeho mluvčí, přestože by k tomu měl veškeré předpoklady díky svému přehledu, vzdělání i talentu. Nešlo mu o zaujetí přední pozice, o hřmání z řečnické tribuny. Toto místo vždy přenechal jiným, s nimiž se na klíčových anarchistických aktivitách obětavě podílel. Šlo mu o věc samotnou, o denní drobnou práci motivovanou společnou myšlenkou hnutí, za níž byl samozřejmě perzekvován úřady a policií. A tak jeho poctivá práce anarchisty, novináře a nakladatele zůstala téměř zapomenuta.

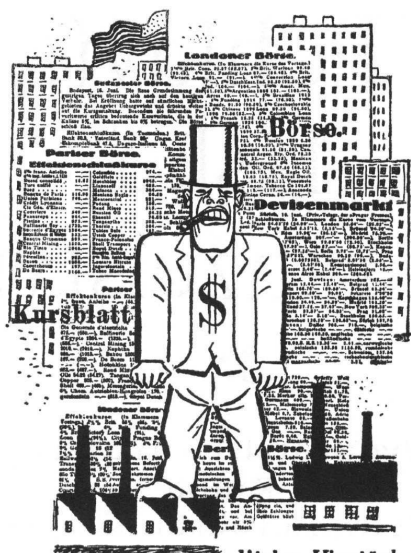
ANARCHISTA

Připomeňme, že události roku 1900 (světový anarchistický kongres v Paříži a generální hornická stávka v Rakousku a u nás na severu Čech) vedly ke spolupráci anarchistů s radikalizovanými horníky a dělníky. Prosazoval se syndikalismus a konkrétní ekonomický boj v široce koncipovaných dělnických sdruženích. Vedle významného centra severočeských horníků anarchistů nabylo na významu další anarchistické centrum v Praze s dvěma důležitými periodiky *Omladina* a *Nový kult*. Kolem nich se sdružovaly dvě skupiny aktivistů představující jak odlišné sociální skupiny, tak názory. Současně tu ale můžeme najít dvě osobnosti, které jako by tvořily svorník mezi oběma směry: Stanislava Kostku Neumanna a Michaela Kácha. Se jménem S. K. Neumann byl spojen *Nový kult*. Neumann akcentoval

teoretické pojetí anarchismu, podle něj neslučitelné s reformistickou a syndikalistickou praxí. V *Novém kultu* navíc vytvořil platformu pro novou generaci radikálně naladěných umělců, jejichž raná tvorba je s anarchismem nedílně spojena. Jejich jména ostatně dobře známe z čítek a učebnic už od základní školy: literáti Fráňa Šrámek, Jiří Mahen, Karel Toman, František Gellner, Rudolf Těsnohlídek, Antonín Sova, Viktor Dyk, Josef Mach, Leo Freimuth, Marie Majerová, výtvarníci František Kupka, V. H. Brunner, Josef Lada a další. Michael Kácha reprezentoval anarchosyndikalisty napojené na *Omladinu*, ovšem jako autodidakt s vynikajícím rozhledem a citem pro umění se těšil značnému respektu umělců přispívajících do *Nového kultu*. S S. K. Neumannem vlastně nepřestal spolupracovat po celý život, přátelství a společná redakční práce ho pojila s Fránou Šrámkem, jedinečné nakladatelské projekty realizoval za pomoci V. H. Brunnera. Výše uvedení umělci samozřejmě přispívali i do *Omladiny* a pozdějších anarchistických časopisů. *Omladina* vycházela nejprve jako časopis hornických anarchistů na Mostecku. Když bylo její vydávání znemožněno, týdeník stejného názvu obnovil v Praze

roku 1903 přední anarchosyndikalista Karel Vohryzek, vyučený cukrář, charismatický řečník a organizátor, nadaný novinář a překladatel z několika jazyků. V letech 1906-7 vycházel časopis dvakrát týdně pod názvem *Nová Omladina* a 1907-8 pod názvem *Komuna*. Vydávání a distribuce byly nesmírně obtížné. Vedle pochopitelných finančních potíží musela redakce čelit permanentnímu policejnímu pronásledování. Aby mohl časopis vůbec vycházet a být rozšiřován mezi čtenáře, stále se měnila místa jeho přípravy, ale i tiskárny. Odpovědní redaktori se museli střídát podle toho, kdo právě nebyl vězněn. Cenzurou zabavené čerstvé výtisky byly tištěny znovu, ale často opět zbytečně. Ke čtenářům se nedostaly, nebo jenom v torzech. Obsahovým těžištěm *Omladiny* byly zprávy o aktivitách anarchistů v Čechách i jinde v Evropě a články o sociálním a justičním bezpráví, o kterých masový tisk - stejně jako dnes - mlčel nebo dezinformoval. S redakcí *Omladiny* spolupracoval Michael Kácha spolu s dalšími funkcionáři anarchistických spolků a dělnickými předáky, jako byli Bedřich Kalina, Tomáš Kaše, Antonín Polívka, Antonín Ott, Ladislav Knotek a další.

Václav Hlaváček:

EVROPA V KONKURSU

S. K. Neumann se rovněž významně podílel na založení České anarchistické federace (ČAF) v roce 1904, a to právě za úzké spolupráce s Michaelem Káchou. A byl to opět Neumann, kdo Kácha přivedl na myšlenku šířit anarchistické ideje prostřednictvím umělecky jedinečně upravených tiskovin. Kácha se tehdy živil jako dělnický novinář, což obnášelo nejen psaní příspěvků a redigování, ale i expedování jednotlivých čísel anarchistických časopisů a jejich zvláštních příloh, a byl placen podle toho, jak se dařilo rozšiřovat a prodávat časopisy a brožury (často úředně zabavované či pozastavované) dělníkům, kteří na výtisky vybírali peníze na schůzích a ve spolcích z nepatrné mzdy. Zbýlý čas věnoval organizační práci pro hnutí, kterou vykonával nanejvýš zodpovědně (jako jeden z mála vedl například velmi přesně účetnictví).

Kácha byl ovšem výjimečný ještě jinak: měl elementární životní potřebu umění a krásy a rozhodl se ji zprostředkovat svým čtenářům, a to nejen dospělým, ale i dětem, které v chudých poměrech opravdu neměly takové péče nazbyt. Přiměl ke spolupráci stejně smýšlející literáty a výtvarníky a začal s vlastní vydavatelskou činností. Jejím výsledkem jsou dodnes vysoce ceněné tisky, na jejichž bibliofilskou hodnotu upozornil už rok po Káchově smrti jeho dlouholetý přítel, právník a sběratel krásných tisků Kamill Resler. Typickým paradoxem naší současnosti je fakt, že krásné a umělecky i obsahově jedinečné tisky připravené Káchou se staly vyhledávaným sběratelským artiklem (stejně jako např. knihy vydávané pro nemajetné proletáře meziválečnou avantgardou), který si dnes může dovézt koupit jen bohatý. Ten je zpravidla nechte, ale uchováva jako dobře směřitelný artefakt. Kácha ovšem svého času bez rozmyšlení poskytoval finance, když právě byly k dispozici, na desetitisícové náklady drobných brožur, které se pak zdarma rozdávaly na dělnických schůzích, v továrnách, ve vlacích nebo u škol, aby přispěly k šíření anarchistických myšlenek.

REDAKTOR A VYDAVATEL

Káchovo přátelství s Fráňou Šrámkem vedlo ke společné redakční práci pro čtrnáctideník *Práce* založený na Vánoce roku 1905 jako tiskový orgán ČAF. Krédem časopisu bylo „upravit účelně literární práci, zejména časopiseckou, a podepřít české anarchistické hnutí

úplnou anarchistickou literaturou vědeckou i agitační“.

Vedle básnických sbírek (např. Šrámkovy sbírky *Života bido*, přec tě nám rád s obálkou Františka Gellnera) vydával Kácha jako přílohy *Práce* každoroční zvláštní májová čísla *Máj revolucionářů* a literární přílohu *Kličení*. Ojedinelým Káchovým počinem byla zvláštní rubrika přílohy pro dětské čtenáře, která se pak rozrostla do samostatného stejnojmenného dětského časopisu. Za velmi obtížných podmínek (finančních a cenzurních) vyšlo celkem sedm čísel *Kličení* pro děti. V těchto jedinečně výtvarně pojatých sešitech byly vedle původních i překladových textů a řady originálních ilustrací otiskovány i příspěvky samotných dětí. Snad není dnes ještě tak těžké si představit, jak nádhernou satisfakci tato možnost pro nejpřehlíženější mezi chudými - pro proletářské děti - znamenala.

Když muselo být vydávání *Práce* i jejích příloh z finančních i cenzurních důvodů zastaveno (poslední číslo vyšlo v květnu 1908), redigoval Kácha od října 1909 (po jistou dobu společně s S. K. Neumannem) týdeník anarchistických socialistů *Záduha*. Zde připravil k vydání další májová zvláštní čísla a *Kalendáře anarchistických socialistů*.

Káchovy další životní osudy ovlivnily dvě události: jedna uvnitř anarchistické skupiny, druhá fatální pro celou Evropu - světová válka. Výše připomenutý ideový spor mezi anarchis-

mem a syndikalismem vyvrcholil v roce 1913 návrhem MUDr. Bohuslava Vrbenského na založení Strany českých anarchistů komunistů. Vrbenského návrh stranického programu představoval pro základní principy anarchismu vážný kompromis (a nikoli náhodou skončil Vrbenský po ustavení Československého státu postupně jako člen Revolučního národního shromáždění, poslanec Národního shromáždění a v letech 1918-1919 třikrát jako ministr). Jedinou skutečně promyšlenou a důkladnou kritiku Vrbenského návrhu přeložil Michael Kácha. Jeho argumenty jsou jasné a neoddiskutovatelné: „*Prohlašujeme předem, že nestavíme se proti založení nové české strany, neboť poměry snad toho vyžadují, ale naprosto se musíme postavit proti založení politické strany, která by nesla titul anarchie... Náš protest není snad sporem o slovíčka, nám jde o věci hlubší a jdoucí pod povrch na pohled nevinných návrhů, vidíme v nich zárodek, a to zřejmě - přístich kompromisů... I politickou činnost považujeme za pouhé obchodování a kompromis se stávajícími poměry. Rozznáme politiku: pozitivní, oportunisti, loajální, obstrukční; všechny tyto činnosti politické mají za cíl získávání moci ve státě, a tím jsou státotvorci. Politická taktika všech stran se neustále mění, dle potřeby, anebo utváří-li se jinak politické poměry ve státě... Naše činnost je zřejmě povahy protipolitické, protože máme taktiku přímé akce... Je zapotřebí, aby naše taktika byla opřena o zásadu, a ne aby*

FRANTIŠEK HALAS: ZA MICHAEM KÁCHOU

Už taky odešel! „Kamarádi svobody“ řidnou a roztroušené zbylé nad koncem toho, který je miloval, smířoval, formoval a chránil, mrazí. A nejen je, je nás plno mladších, kteří nepoznali jeho bouřlivá léta, a není nám přece méně smutno. Vzpomínám si, když jsem před lety odcházel do Prahy, dal mi Jiří Mahen „glejt“ ne na některého ze „slavných“, ne na žádného z potentátů, ale na Michala Káchu. Věděl jistě dobře proč a já to brzy pochopil také. Opryskanost žižkovského činžáku, bída světnice podivně kontrastovala s Káchovou knihovnou, už sice sem tam prodávávalou nouzi, ale bylo tam těch vzácností ještě tolik, že oči přecházely. Znal jsem časopisy, které vydával či organizoval, ať to byla „Práce“, „Záduha“, „Mladý průkopník“, „Chudás“, „Kličení“, i hromádku brožur, ale teprve Kácha-člověk osvětlil mně rázem, proč jeho verpánek měl takovou přitažlivou sílu pro básníky a buřičské hlavy jeho i naší generace. Kácha byl osobnost, osobnost, jejíž tvořivost se spíše uplatňovala v impulzech v organizaci práce, v pomoci jiným než na popsaných a potištených stránkách. Právě jeho případ utvrzuje mé přesvědčení, že tyto typy jsou často pro generační růst a kulturní setbu důležitější než jen a jen spisovatelé knížek. Kácha vydával, expedoval, kolportoval, sháněl krejcar, dělal zkrátka vše, na co mnozí vlasatí přátelé pro samé horování neměli často kdy. Kácha byl bojovný charakter. Nacházím v kterési jeho polemice větu: „Mám rád světlo, a mně z něho oči nerozbolí. Nekramařím, nekompromisuji a dovedu vždy nazvat věci a skutky pravým jménem.“

Ano, takový byl! Prostý, přímý, nepodplatný, nezáludný, za úšklebkem a prsknutím ukrývající vrozenou citlivost a gentlemanství. Nikdy jsme ho neslyšeli říci: „Já jsem to byl, který atd.“, a přece, kdo jen trochu zná politický a kulturní ruch jeho mladých let, dobře ví, v jaké míře Káchův přínos určoval jeho průběh a profil. Řada jmen, počínaje stálými spolupracovníky J. Mahenem, St. K. Neumannem, K. Tomanem, R. Těsnohlídkem, Fr. Gellnerem, až po jen sem tam hostujícího Opolského, Sovu, Dyka, Brunnera, to dosvědčila a dosvědčí. Kdyby se vydal sborník vzpomínek přátel M. Káchy, bylo by překvapením, kdo mezi nimi všechno byl, od dělníků přes básníky až k ministrům (za ty ovšem Kácha nemohl). A což teprve výbor z korespondence! Měl jsem příležitost nahlédnout do Těsnohlídkových dopisů, které Káchovi psal, a je napodiv, jak básník z nejplášších v generaci svěřoval se mu z intimní nejpozavlivějších. Nebylo snad posmrtně vzpomínky na Káchu, aby v ní nebyl povzdech: „Proč nenapsal paměti!“ Sám jsem se namáhal, mluvil, ždímal z něho slib, aby je napsal. Jen se ušklíboval, vtipkoval, ale nějak se mu nechtělo. Snad bylo v životě příliš hořkosti, dezercí, neupřímnosti, aby o nich psal, a musil by je vypsat už pro tu poctivost k sobě i jiným. Že uměl psát a jak psát, je vidno z několika útržků, které byly otištěny.

Celý Káchův život byl hrdivým třením nouze. Nakladatelské podnikání - samá ztráta. A tak byly časy, kdy vytahoval poslední knížky z knihovny, aby bylo na živobytí, a bylo těžko nám i jemu. Bylo také neveselo z krizí, kterými procházel socialismus, přátelé a svět vůbec. A přece přes všechno ten pelyněk byl spalován nekonečnou vírou v spravedlnost. Sedával doposledka s námi a jeho zrzavá, prošedivělá bradka vyrazela a zase klesala v souhlase i nesouhlase, s živostí, která nebyla ani v nás mladších. Sedával a už nepřišel!

Ne, není to potěšující podívaná vidět tak odcházet lidi, na jejichž rakev spadne jen pár přátelských vzpomínek a něco novinářských řádek. Kácha by si jistě zasloužil víc, mnohem víc! K. Toman, St. K. Neumann, Fr. Šrámk, Ed. Bassi a vy ostatní, nešlo by to nějak?

Kritický měsíčník 1940, r. 3, č. 5-6, červen 1940, s. 271-272

zásada se uzpůsobovala taktice, která snad byla výsledkem změny poměrů, nebo dokonce okamžitých rozmarů. Radikalismus slov považujeme za věc překonanou a my potřebujeme ne slova a programy, nýbrž pracovníky. Ti, kteří mají již dnes dost dobré vůle s námi pracovat, ti jistě nečekají na program a zbudování strany.“ Návrh Vrbenského i jeho kritika z pera Michaela Káchy byly zhruba půl roku k dispozici všem příslušníkům českého anarchistického hnutí. Z odstupu lze konstatovat, že polemika mezi Vrbenským a Káchou je dodnes velmi aktuální pro teoretické myšlení (českého) anarchismu.

Na posledním předválečném sjezdu ČAF o Velikonocích 1914 Káchův protinávrh podpořilo jen několik jednotlivců. Michael Kácha se svým principiálním postojem zůstal téměř osamocen (S. K. Neumann tehdy již aktivně v hnutí nepůsobil). Rezignoval proto s těžkým srdcem na další práci v takto kompromisně nastaveném uskupení i na redigování *Záduhy*. Vzápětí však stejně na Káchu dolehly zesílené mocenské represe po vypuknutí první světové války.

VĚZEŇ

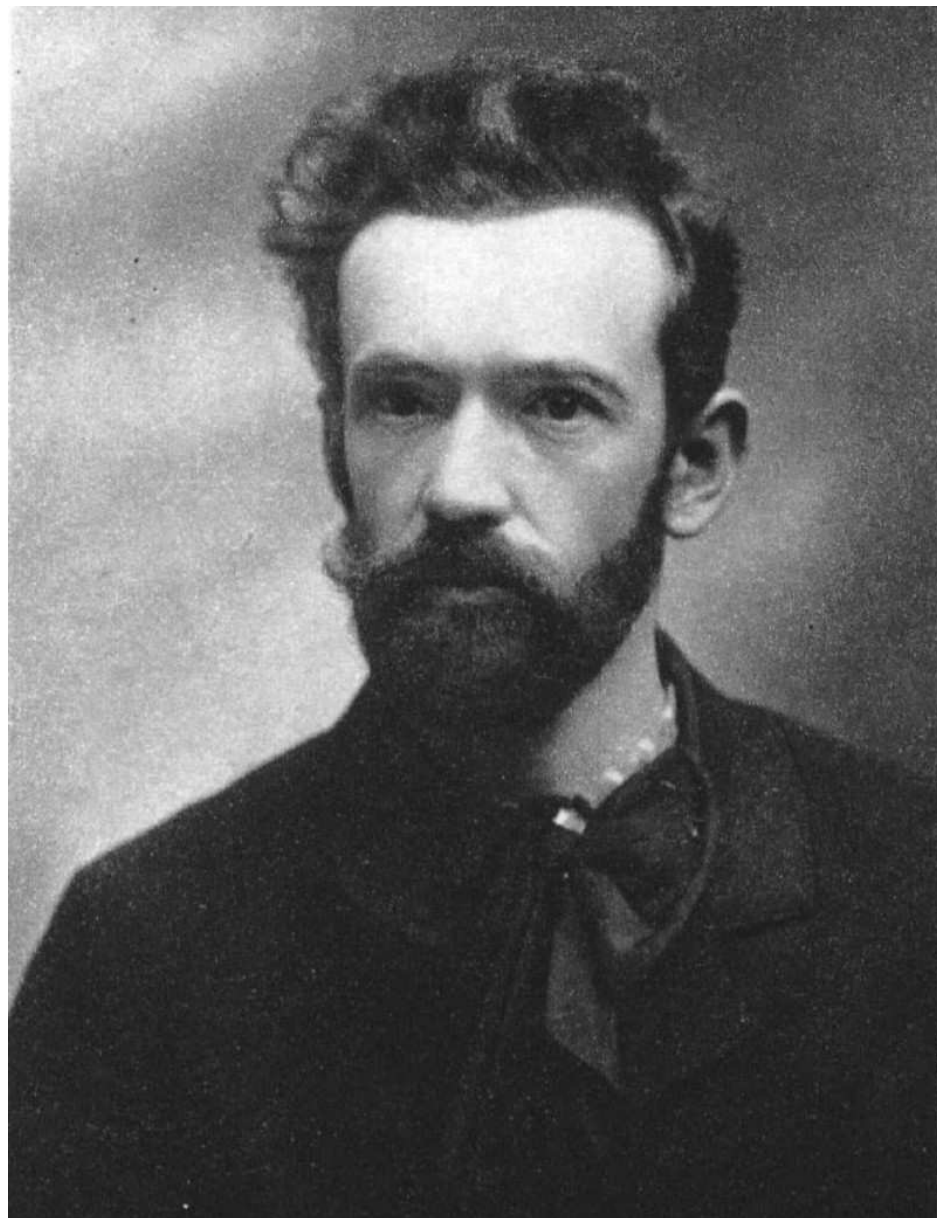
Není asi třeba připomínat, že anarchisté byli vždy vystaveni více či méně intenzivním policejním represím (řada faktů o hnutí z tohoto období je ostatně dnes k dispozici jen z policejních zpráv a hlášení). V roce 1898 se dokonce v Římě konal mezinárodní policejní protianarchistický kongres kvůli účinnějšímu paralyzování evropského anarchismu. Zcela běžný byl neustálý policejní dohled, zatýkání, prohlídky, obvinění z těžkých zločinů velezrady, ale i vykonstruovaná obvinění, věznění, rozpouštění spolků deklarovaných jako podpurné, vzdělávací či divadelní.

Kácha a jeho redakční kolegové pracovali v dnes stěží představitelných podmínkách. Hmotná nouze byla vlastně tou nejmenší překážkou. Často nezachránili právě vytištěná čísla časopisů či zvláštní tisky před vykonavateli cenzury (dodejme, že dobové technologie výroby tiskovin byly mnohem náročnější na čas i práci), bývají pod neomaleným policejním dohledem, byli vystavováni domovním prohlídkám, zatčením, dlouhodobým pobytem ve vazbě bez ohledu na momentální zdravotní stav (Kácha například jen se štěstím přežil několik měsíců ve vazbě se zánětem slepého střeva).

Káchovu vydavatelskou práci přerušily mocnářské represe a válečné události na celých osm let. S počátkem první světové války byl Kácha jako jeden z čelných představitelů pražských anarchistů a jako nesmlouvavý antimilitarista zatčen spolu s B. Vrbenským a dalšími anarchisty a několik let internován v dolnorakouském Göllersdorfu. Z internace byl poslán přímo na frontu. Vrátil se s těžkým zraněním - roztržštěnou nohou - jako doživotní o holi chodící invalida.

NAKLADATEL

Po válce Kácha opět navázal spolupráci s S. K. Neumannem. Redigoval a vydával nově založený časopis *Červen*, později Neumannem charakterizovaný jako „bolestná cesta od předpřevratových nadějí v nový stát až k všestrannému hlubokému odporu proti tomuto státu“. Kácha samozřejmě nemohl rezignovat na práci pro chudé, jejichž postavení se v samostatné republice nezměnilo ve své podstatě (už jen pouhý fakt, že po celou dobu trvání první republiky nebyl vydán nový tiskový zákon a cenzura dělnického tisku po vzoru rakousko-uherských praktik se tedy příliš

nezměnila, je dostatečně výmluvný). Zcela v intencích své někdejší polemiky s Vrbenským se zapojil do práce pro funkční prvorepublikové dělnické skupiny, tedy tehdy zpravidla komunistické. *Červen* přestal vycházet v roce 1921 a následujícího roku Kácha obdržel nakladatelskou licenci. Pod značkou vydavatelského Družstva kniha založil několik knižních řad, kde v originální knižní úpravě a dostupné ceně vydával díla Kropotkinova, Neumannova, Vančurova, Václava Hlaváčka a dalších.

Káchou vydávané knihy s velkou láskou popsal jeho přítel Kamill Resler: „Rudý mák, který roste ve své plamenné svěžesti v odlehleém koutě rumiště, nechce se měřit s chorobnou krásou orchidejí, a přece mu nikdo neupře jeho radostnou krásu. A stejně tak zůstane prostý půvab chudým knížkám Káchovým... už proto, že u nich chudým byla krása vždy jen prostředkem, kdežto u jejich bohatých družek byla často jen jediným účelem.“

Michael Kácha zemřel v Praze za okupace 12. května 1940. Nekrolog tomuto podivuhodnému člověku napsal do *Kritického měsíčníku* básník František Halas.

SVOBODNÝ ČLOVĚK

Michael Kácha je pro mne příkladem povětivého a pracovitého člověka, který se nikdy nezpronevěřil myšlenkám, jež vyznával, který nepřemýšlel o svém životě a své práci

jako o oběti, nepoměřoval námahu svého života bezpracností života těch, co oplývali majetkem nebo si pohodlí dopřáli za cenu kompromisu. Vše, čemu se věnoval, bylo určeno pro lidi systémem stejně přehlížené, jako byl sám, pro lidi, které není možné jen nechat čekat na lepší život, ale kterým je ho třeba dopřát, co nám síly stačí. Třeba v podobě invenčně vypraveného čtiva.

Michael Kácha dokázal najít onu křehkou hranici mezi principiálností a lidskostí. Proto o něm ve svých vzpomínkách napsal příslušník mladé poválečné avantgardní generace, žižkovák Jaroslav Seifert: „Uctívali jsme ho nejen jako starého, nebojácného revolucionáře, ale i jako věrného strážce vzpomínek na hnutí anarchistické. Miloval svobodu a uměl krásně pohrdat.“

Použitá literatura:

- kol., *Lexikon české literatury 1, 2/II, 3/I, 3/II*, Academia, Praha 1985, 1993 a 2000
- Resler K., *Michael Kácha průkopník krásné české knihy*, zvláštní tisk Ročenky českých knihtiskařů, sv. XXIV, Praha 1941
- Seifert J., *Všecky krásy světa*, Československý spisovatel, Praha 1993
- Tomek V., *Český anarchismus 1890-1925*, Filosofia, Praha 1996
- Wohlgemuthová R., *Příspěvek k dějinám českého anarchistického hnutí v letech 1900-1914*, Academia, Praha 1971

A3 je projekt nástěnných novin, které každý měsíc vydává Československá anarchistická federace (ČSAF) a vylepují ho její členové a členky. Přidat se však může každý, kdo má zájem a rád by šířil A3 ve svém okolí. Každé nové číslo je ihned k dispozici ke stažení v tiskové podobě na stránce www.csaf.cz nebo si o něj můžete napsat na e-mail: csaf@csaf.cz.

A3 – ČERVENEC 2011

NORSKÝ MASAKR

To, co se událo 22. července v Norsku, je bez debat obrovskou tragédií. Mladý křesťanský konzervativce Anders Breivik postřílel na mládežnickém táboře několik desítek lidí. Novinová komentátorka o něm píše jako o šílenci. Jenže jeho čin byl promyšlený, o čemž svědčí to, že se na něj připravoval více jak rok a moc dobře věděl co, jak a proč dělá - stejně tak, jako to ví například americká armáda při zabíjení civilistů při svém „křížáckém tažení“ na středním východě.

Jak snadné bylo v prvních okamžicích po výbuchu v Oslu, jehož byl Breivik taktéž strýcem, pro některá média označit za pravděpodobně útočníky „islamistické radikály“. Mocnosti stejně jako jejich média vytvořili démona, na nějž je snadné svalit všechna zla světa. Jenže skutečnost není tak jednoduchá.

Vrahem byl člověk, který naopak veškeré muslimy nenáviděl. Nebyť jeho čin, neliší by se svými názory příliš od fašizujících konzervativců, které přijímal v červenci Václav Klaus na Hradě, když mu přišli blahopřát k narozeninám. Vždyť sám Klaus byl jedním ze vzorů norského atentátníka, jenž ho na několika místech svého mnohastránkového pamfletu citoval.

Čin, jenž sjednotil celé Norsko v nelicencím smutku, nastavil zrcadlo propagandě, která zjednodušující optikou posledních desetiletí líčí jakýsi „střet civilizací“ - západní (křesťanská) demokracie versus zlotřilý islám. Jenže faktem je, že náboženství se od sebe moc neliší. Všechna mají své fanatiky, atentátníky ve jménu Boha, krev na rukou. Například s křesťanstvím si v počtu mrtvých žádné jiné náboženství ani ideologie nezádají. A přesto se v době, kdy jsme nuceni utahovat opasky na maximum, budou vracet miliardy katolické církvi. Na jednu stranu se odsuzuje zvrhlý čin Anderse Breivika, který bojoval proti levičákům a multikulturalismu, na druhou jsou oslavováni bratři Mašinové, kteří podržili krk svázanému účetnímu, když taktéž bojovali proti levičákům.

Breivik chtěl vraždou desítek mladých lidí vyvolat akci za údajnou očistu Evropy. Doufajme, že jeho čin vyvolá spíš reflexi, která povede k odmítnutí černobílého vidění světa, rasismu a xenofobie. Snad si lidé uvědomí, že každé náboženství může vést k masakrům a omezování práv. Vždyť někteří fanatičtí křesťané a fanatičtí muslimové se mezi sebou příliš neliší v přístupu k ženám, homosexualitě, alternativní kultuře, pokroku apod.

Naneštěstí norská tragédie zastínila tragédii, která se odehrává ve velké části opomíjeném koutu světa. V Somálsku umírají desetitisíce lidí hladem, především děti. Matky tu čelí nepředstavitelným rozhodnutím, které z dětí nechají zemřít, aby jiné mělo naději přežít. Naše účast by tedy neměla směřovat jen do Norska, ale i do těch částí světa, kde je utrpení šířavě přítomné.

ŠPANĚLŠTÍ „ROZHOŘČENÍ“ POKRAČUJÍ V ODPORU

Květen a červen se nesl ve Španělsku ve znamení každodenních masových shromáždění na centrálních náměstích většiny měst. Hnutí označované jako „Rozhořčení“, „Skutečnou demokracii teď“ nebo „Hnutí 15. května“ se postavilo zkorumpovaným politikům a tomu, že by měli obyčejní lidé platit za krizi, kterou způsobili ti nahore.

Nyní se velká shromáždění rozpustila do jednotlivých čtvrtí a věnují se mimo jiné konkrétním problémům v nich. Asi nejvýraznější aktivitou je boj proti vystěhovávání lidí exekutory. Při takových příležitostech se velmi rychle na inkriminované místě sejdou desítky lidí, kteří se snaží

zabránit vystěhování. Tyto solidární akce jsou mnohdy velmi účinné a vedle naděje mnoha rodin či důchodců, že neskončí během chvíle na ulici, vytváří silné prostředí vzájemné solidarity a zaujetí pro dění ve vlastní čtvrti.

A3 – SRPEN 2011

KAUZA BÁTORA JAKO ZÁSTUPNÝ PROBLÉM

Kdybyste vy sami byli tvůrci veřejné agendy, jak byste odvrátili lidi od diskusí nad smyslem „reformy“ či legitimitou současného politicko-ekonomického systému? Možná přesně tak, jak to nyní dělá současná vláda a její pochlebuji i „kritizující“ media. Zatímco korupční kauzy jsou zameteny pod koberec, ve společnosti se hlasitě diskutuje o tom, zda jistý personalista ministerstva školství je či není fašista. A pakliže fašista je, tak zda smí či nesmí vykonávat svůj úřad. Až směšné při tom působí ministr Kalousek, někdejší bojovník proti „buzerantům“, nyní rádovery velký oponent proti názorové linii, kterou sám reprezentuje v rámci své politické strany. Konzervativně-křesťanský program TOP09 a konzervativně fašizující názory Ladislava Bátoru se totiž zase tolik neliší.

1. září se konaly v Praze dvě demonstrace. Na jedné z nich se snažil přilákat svou politickou polivčičku poslanec Ondřej Liška, který akci organizoval a dokázal na svůj protest proti Ladislavu Bátorovi a jeho setrvaní ve funkci přilákat na 300 lidí. Naopak Bátorových příznivců se sešla jen hrstka. A zatímco lidé demonstrují kvůli jednomu úředníkovu, po němž by bez mediální bouře nestěží ani pes, vláda uvažuje o obnově odvodů na vojnu a ruší zdanění dividend. Lidé pracují stále více za stále méně a ti s nižšími příjmy už ani nemají na zaplacení pohrbů pro své zesnulé. Neměli by proto lidé raději demonstrovat proti věcem, které se jich týkají více?

Ministr školství spor „vyřešil“ tak, že Bátoru přeřadil na jiný resort, což ve výsledku znamená, že dostal ještě vyšší post než předtím. Jak psal v jedné z glos Jan Keller - buď ten člověk fašistou není, tudíž není důvod jej kamkoli přerazovat - anebo jím je, proto by neměl na ministerstvu pracovat vůbec! Pokud bychom však byli v tomto typu uvažování důslední, moc politiků by v úřadě nakonec nezůstalo. Nejdůležitějším zásahem do fašizace politiky by muselo být odstranění prezidenta Klause, následovali by jeho poradci z Hradu. V neposlední řadě by bylo třeba poukázat i na řadu politiků přímo z vládní koalice. Proto není důležité zabývat se názory jednotlivých úředníků, ale podívat se na problematiku systémově - s vědomím, že fašismus a kapitalismus jsou dvě strany jedné mince!

A3 – ZÁŘÍ 2011

NADŠENÉ VSTŘÍC CHUDOBE

Je záhadou, na co mysleli voliči pravicových stran před tím, než jim v parlamentních volbách odevzdali své hlasy. U těch majetných je to jasné, u ostatních zůstává rozum stát. Ne že by volby mohly něco změnit a parlamentní levice nabízela nějaká řešení současného kapitalistického marasmu, ale hlasovat tak nadšeně pro omezování svých práv a vyhlídek na budoucnost není přeci jen úplně normální.

Mladí lidé, kteří masivně podpořili TOP09 (která jim zařizuje školné, osobní zadlužení a nezaměstnanost), se s největší pravděpodobností nechali natchytat na pohádku o tom, jak za všechny jejich problémy mohou jejich nemoderní prarodiče. Jenže na pozicích, na něž by mohli perspektivně směřovat, nesedí důchodci, nýbrž ti, kteří jim takovou propagandu naservirovali. Vždyť je to tak snadné a celá desetiletí používané pravidlo: Zloděj křičí, chytte zloděje. Jinými slovy - stačí ukázat na ty, kteří se ze všech nejméně mohou bránit, a pak prosazovat bez obav svou politiku a kšefty.

Že to skvěle funguje, jsme mohli vidět v předešlých dnech, kdy se hlasovalo o reformách, které prosazuje - navzdory odporu opozice,

odborů a mnohých sdružení a iniciativ - vláda. Pravicová média, která podporují neoliberální směr, který jde na ruku jejich vlastníkům a inzerentům, neváhala před hlasováním strhnout pozornost od hlasování o reformách jiným směrem. Vládní strany tak v klidu nasměrovaly tisíce lidí do ještě větší chudoby a vyloučení, zatímco vztek lidí byl nasměrován vůči těm, kteří jsou na tom již dnes nejhorší a kteří se v chudobě a vyloučení nacházejí. Poslouchali jsme tak nacistická volání po zplynování celého jednoho etnika a koukali, jak se jedna neonacistická partaj snaží bezostyšně přizívat na příměch jiných.

Kam to vše směřuje? Ve Spojených státech, velkém vzoru mnoha našich pravicových politiků, kde mnohé z „výdobytků“ neoliberalismu fungují již léta, klesají soustavně od roku 1999 příjmy domácností, nejvíce právě těch nejchudších. Jen v minulém roce se tu pod hranici chudoby propadlo dalších 2,6 milionů lidí a zároveň vzrostl počet těch, co si nemohou dovolit zdravotní pojištění. Podobný scénář čeká i nás, jestli projdou všechny vládní reformy a škrtty. Již nyní jdou v Česku vymahači dluhů více po domácnostech než po firmách. Vymahačské agentury a spekulant na chudobě dobře vydělávají, systém jim na stovkových pohledávkách umožňuje vydělat tisíce. A to nemluvíme

o takřka svévolném řázení soukromých exekutorů. Jenže i tento způsob podnikání začíná narážet na své dno. Přibývá totiž kvapem lidí, kterým není co sebrat.

Výsměchem širokým chudnoucím vrstvám obyvatelstva je navíc konzumní propaganda, jejíž reklamy nám ukazují zboží, které z nás má teprve udělat „lidské bytosti“. Nedávné scény z anglických měst nám mimo jiné názorně ukázaly, jak to může dopadnout, když se zchudlé vrstvy chtějí stát „lidmi“ skrze inzerované zboží, které si nemohou dovolit koupit. Odpovědi britských neoliberalů je jen ještě větší sociální vyloučení, represe a exemplární tresty pro stovky lidí, které mají nyní za následek vězeňské nepokoje kvůli přeplněnosti věznic.

Díky politice skryté za výkřiky o „rozpočtové zodpovědnosti“ je niče na budoucnost většiny pracujících (včetně těch, co již nyní nemohou najít práci), důchodců a mládeže. Jedna skupina obyvatelstva přesto bohatne - jde právě o ten nepatrný výšek společnosti, který již nyní má bohatství více než dost. Snahy vládních neoliberalů dosahují až takových paradoxů, že se několik francouzských a německých boháčů ozvalo, že nechápu, proč jsou lidé a společnost nuceni ke škrtům a utahování opasků, když jim a jejich přátelům vlády tak přejí.

Rozdělení společnosti bylo nyní definováno reformou zdravotnictví na lidi, kteří si mohou dovolit nadstandardní péči, a na ty ostatní. Lidé pociťují frustraci, strach o budoucnost a hněv. Aby se tento hněv neobrátil proti privilegovaným, kteří nesou za tento stav vinu a vydělávají na něm, je třeba lidem předhodit jiné cíle - takové, jimž mohou nadávat do zblbnutí a cítit se být nad nimi. A tak je přehlížen rasismus, podporován nacionalismus a nenávisť vůči jiným náboženstvím či lidem, kteří jsou prostě jiní.

Nebudme blbí a nehrajme jejich hru! Zastánci kapitalismu vždy sledovali to, aby postavili řady neprivilegovaných proti sobě, a zatím si mnuli ruce a počítali zisky. Postavme se raději jim, i když mají za sebou moc, peníze a policii! Žádejme změnu! Jiný svět je možný!

RECENZE

PRÁCE

Nemůžeme bez ní být, a přesto ji nenávidíme. Lidská práce, činnost nutná k našemu přežití, ale i kreativní vyjádření každého jedince, se stala prostředkem k útlaku snad každé nesvobodné společnosti. Císař, diktátor, nebo vládnoucí třída, která si nedokáže přivlastnit práci mas, zůstává bezmocná. Proto je lidem po tisíciletí vnucován režim, který jim jde proti srsti, ať už se tak děje skrze ideologické nastavení hodnot, občanský zákoník nebo hrubou sílu.

Brožura *Práce* přináší stručnou a srozumitelnou analýzu ideologie práce. Najdete v ní argumenty proti systému práce, tak jak je nastavený dnes. Obsahuje příklady vzorů na pracovištích, stejně tak nástin principů, na kterých by měla fungovat práce ve svobodné společnosti. Převážná část brožury obsahuje překlad textu od člena naší sesterské organizace Anarchist Federation Britain, který je zajímavým pohledem

na vývoj ideologie práce. Vyjadřuje emoce, které v nás zanechává každodenní rutina. Zabývá se důležitými historickými posuny oboru, ze kterého se postupně transformovala „věda“ brilantně kombinující ekonomické zájmy s nejnovějšími psychologickými poznatky - jedná se o řízení lidských zdrojů.

Pro tuto „vědu“ je pracující člověk pouhou číselnou položkou v seznamu. Není však položkou bez pocitů, potřeb či tužeb, i ty jsou personalisty studovány, utvářeny a ve výsledku musí také vyhovovat kritériím úspěšného týmu a směřovat k prosperitě firmy. Obor řízení lidských zdrojů studuje lidské počínání na pracovišti a manažerům a personalistům radí, jak ovládat, manipulovat, zvyšovat produktivitu respektive zisk pro majitele. Z výše popsaného bychom takový obor mohli parafrázovat jako řízení lidských strojů.

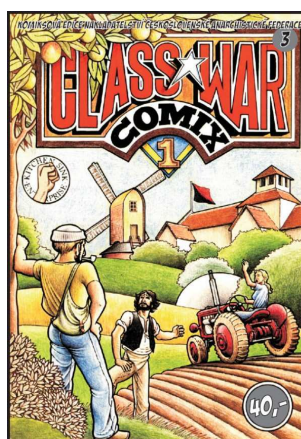
Pro moderní personalisty nepředstavuje největší nebezpečí nekvalifikovaný pracovník, neznalý svého oboru, ale schopný kvalifikovaný zaměstnanec, který si je vědom svých práv a potřeb. Takový je označován za „nepříznivého“ a představuje „největší hrozbu pro fungování týmu“ (rozuměj navyšování zisku majitele firmy). Ostatní lidé je totiž uznávají pro jejich schopnosti, což může znamenat, že se stanou špatnými vzory. Dělením zaměstnanců na „nepříznivé“ a „příznivé“ pak vytvářejí „pyramidu kvality lidských potenciálů“, důležitou pro další psychologickou práci s lidskými stroji.

Brožura *Práce* dále obsahuje dvě přílohy. Texty Marie Trigony (*Odpor a samospráva pracujících: strategické lekce z Latinské Ameriky*) a José Antonia Gutiérreze (*Pracující bez šéfů - samospráva pracujících v Argentině*) přinášejí rozdílné úhly pohledů, jak přistupovat k samosprávným projektům v Argentině, které bezpochyby přinesly celému světu minimálně jedno velké poselství: lidé si sami dokáží organizovat svou práci na zcela rovnostářských principech a tuto organizaci zvládají lépe, než jejich šéfové.

Brožura má barevnou obálku a 46 stran formátu A5. Za cenu 35 Kč si ji můžete objednat na e-mailu distro@csaf.cz. Přivítáme, když se rozhodnete objednat víc kusů a pomůžete s její distribucí ve vašem okolí, například spolu a anarchistickou revue *Existence*, zpravodajem *Zdola* a nástěnnými novinami *A3*. Brožuru si také můžete stáhnout na webu csaf.cz a šířit za cenu tisku.

-tk-

CLASS WAR COMIX

Psal se rok 1974, když Egon Bondy napsal svou kultovní knihu *Invalidní sourozenci*. Byla tak trochu na objednávku „androšů“ - mladých lidí, mezi nimiž se toho času pohyboval. V knize popisuje svobodomyšlnou komunitu lidí, kteří žijí z invalidního důchodu, i když jim ve skutečnosti nic není, a toto parazitování na společnosti jim umožňuje žít si svůj život, zatímco zbytek společnosti od nich má pokoj.

I na Západě se toho roku mohli mladí rebelové radovat z obdobného díla. Ilustrátor Clifford Harper tu zrovna dokončil první díl komiksového příběhu *Class War Comix*. Tato práce také líčí utopické společenství - tentokrát v porevoluční Anglii, kde fungují mimo jiné venkovské komuny. Jednou takovou nás autor v komiksu také provede a přiblíží všemožné problémy a konfliktní situace, které zde vznikají.

Ve své práci vycházel nejen z utopických představ, ale taktéž z vlastních zkušeností ze života v komunitě na venkově - se vším pozitivním i negativním, co takový život s sebou přinášel. Původní plán na realizaci šestidílné série však skončil hned u prvního dílu, jelikož autor necítil náležitou podporu v této práci pokračovat.

Co však měly obsahovat plánovaná pokračování, vám nezůstane úplně tak utajeno. Clifford Harper poodhaluje své původní záměry v doslovu, který následuje za komiksem. Stejně tak je tento sešit doplněn úvodním slovem od Jay Kinneye, vydavatele sborníků *Anarchy Comics*. Tento

úvod se objevil v druhém vydání *Class War Comix*, které vyšlo v roce 1979 ve Spojených státech.

Ač si to asi většina anarchistů (a nejen jich) neuvědomuje, znají některé obrázky od Clifforda Harpera takřka jako své boty, především jeho výrazné černobílé grafiky, které se objevily snad ve všech českých anarchistických časopisech a s velkou pravděpodobností se i dále objevovat budou.

Osobnost a dílo Clifforda Harpera přibližuje v závěru tohoto komiksového sešitu několik slov o něm, lépe jsou však jeho postoje poznat v následném rozhovoru, který udělal v roce 2007 pro web *Last Hours*. Clifford Harper je rozhodně důkazem toho, že i po šedesátce může být člověk stále aktivním a přesvědčeným anarchistou.

Nakladatelství ČSAF se podařilo dohrzet slib z předcházejícího svazku komiksové edice, že vydá v roce 2011 ještě jeden sešit. A s velkou pravděpodobností se můžeme v následujícím roce těšit na další svazek.

Třetí komiksový sešit má tradičně 40 stran a za cenu 40 Kč si ho můžete objednat v distribuci ČSAF na e-mailu distro@csaf.cz.

TĚLA

V rámci Nakladatelství Československé anarchistické federace jsme se rozhodli vyjít vstříc těm našim členům a sympozitantům, kteří se mimo jiné věnují poezii a nemají žádnou možnost své práce publikovat. Proto jsme také nyní rozjeli novou edici, která je zaměřena právě na poezii.

Jsmo si vědomi toho, že s velkou pravděpodobností uslyšíme kritiku, že na místo textů anarchistické teorie vydáváme natolik okrajové věci, jako jsou komiksy nebo právě sbírky básní. Je nám jasné, že to není zrovna to, co se od anarchistického nakladatelství očekává. Jenže tu nejsme pouze proto, abychom striktně naplňovali jen to, co se od nás očekává. Svou aktivitu chceme zakládat především na tom, co koho baví, k čemu má blízko a jaké má schopnosti. To znamená, že se snažíme dávat prostor členům a sympatizantům i s takovými pracemi, které se k anarchismu přímo nevztahují.

Prvním sešitem, který v rámci edice Poezie vydáváme, je debutová sbírka veršů Miroslava Sosie, která nese název *Těla*. Tohoto mladého básníka mohou někteří znát například z recitací v rámci promítacích a diskusních večerů, které jsou pořádány v Plzni, nebo z přednesů na některých veřejných akcích, např. během letošního Anarchistického prvního máje.

Je-li to předpokládáme, že o poezii nebude takový zájem, jako například o komiksové sešity, které vydáváme, vytiskli jsme jen omezený náklad prvního svazku nové edice. Uvidíme, jaký bude váš zájem a ohlas. Zatím nemáme žádný plán, kdy vyjde další sešit a co bude jeho obsahem, přesto doufáme, že případným zájemcům již brzy přineseme další svazek.

Sbírka básní *Těla* od Miroslava Sosoie má 52 stran a za 35 Kč ji sežnete na e-mailu distro@csaf.cz nebo v knihkupectví Rekomo (Trojanova 9, Praha 2).

Nakladatelství ČSAF

A-KONTRA č. 1/2011

Jelikož naposledy vyšel nejdéle vycházející anarchistický časopis *A-contr* začátkem roku 2010, už to vypadalo, že nejde jen o nedodržení periodicity, ale přímo o konec listu. Naštěstí se v červnu tohoto roku ukázalo, že jde jen o jednu z delších pauz, která časopis od dob jeho vzniku postihla již podruhé - ta první však měla mnohem delší trvání - cca tři roky.

A-kontra č. 1/2011 vyšla u příležitosti stávky v dopravě, která se konala 16. června, a byla určena především k distribuci na doprovodné demonstraci v Praze. Odpovídá tomu i obsah „stávkového speciálu“, který se zabývá strachem a odporem elit k protestům a organizacím pracujících, který se mimo jiné projevil ve snaze vlády soudně zakázat odborářskou stávkou.

V další části následuje přehled bouřlivých událostí, které se v poslední době udály ve světě - počínaje Islandem, přes arabský svět až po Španělsko. Na závěr *A-kontra* přináší znění textu, který byl přednesen 4. června na shromáždění „rozhořčených“ na náměstí Puerta del Sol v Madridu.

Dostupné ke stažení na a-kontra.cz/a-kontra-12011-ke-stazeni.

-jk-

A-KONTRA č. 2/2011

Naštěstí se ukázalo, že červnové vydání *A-kontra* nebylo jen výkřikem do tmy a o dva měsíce později následovaly další čísla, které bylo opět vydáno pro konkrétní příležitost. Tentokrát bylo spojeno s queer pochodem Prague Pride, který prošel 13. srpna za účasti několika tisíc lidí Prahou - a samozřejmě za nenávistného prskání neonacistů a náboženských fanatiků.

„Queer speciál“ začíná pripomenutím Stonewall riots, udalosti z roku 1969, kedy sa v New Yorku homosexuálne radikálne postavili policii. Od té doby se také datuje tradice Queer Pride pochodů.

Dál se toto číslo *A-kontra* zabývá aktivitami queer „komunity“ a reakcemi konzervativců a dalších homofobů na její snahy o zviditelnění. V jednom z kratších ohlednutí je připomenuto, že někteří z „otců“ anarchistické ideje se odmítali zabývat rovností pohlaví, i když hnuti od té doby urazilo dost dlouhou cestu, kde i tato otázka byla již dávno zohledněna. „Politicky nekorektní“ jednání ale autor vidí i dnes, což dokládá trochu pochybným příkladem, že někteří na protinacistické blokádě zařval na neonacisty, že jsou buzeranti.

A-kontru tvoří na čtyři díly složený list formátu A2, jehož celou vnitřní stranu zabírá protikapitalistický plakát „Skutečná deviace?“.

Ke stažení na a-kontra.cz/files/a-kontra%202011-3-queer.pdf.

-ik-

PO PŘEČTENÍ ZRECYKLUJTE... č. 3

**Stávka v Olomouci a
zamyšlení nad ní**

Dion
odboráři
z
smysle
vylož
ze
police
k

agresivních anarchistů, kteří se budou snažit vyvolat nepokoje, takže svůj pochod na podporu stávkujících koncipovali jako nevěrojný akce. I přesto se ale dostavala jen nepatrná část záměrníků, neboli zástupci z komunistické strany, kteří se chtěli touto akcí vyjádřit své stávkující kolegi. Po krátkém pochodu místem byl protest zakončen v ulicích Dopravního podniku, kde byl přelstěn projev. Pochod monitoroval zhruba dvacet policistů, včetně těch v civilu.

ÚVODNÍK

Zdravíme naše čtenáře a čtenářky u třehtého čísla! Tentokrát začneme stávkou v dopravě, konkrétně jejím průběhem v Olomouci. Článek je zpracován z pohledu řidiče autobusu. První článek se zabývá kauzou Olomouckého řidiče autobusu, který byl odsouzen ve zpolitizovaném procesu za to, že požádal převlečené plakáty politických stran umístěné na jeho voze. Třetí zpráva podává kritickou informaci o situaci ve Španělsku, kde stát brutálně zasahuje proti skutečně demokratické opozici a snaží se naplnit umiřující obvyklé lži, které pouze pomohou vrátit slovo demokracie jeho skutečným zvráceným manipulacím se vlákem a tmačím údolstvom dožité jen šesti.

V neposlední řadě následuje tradiční přehled pozvanců na akce a sada anekdot pro zptjmenění dne.

jedném procentu zložené z
nákone, selo a provoz ve městě byl
stejný, jako v jakoukoliv jinou dobu. Výsledky
je tedy více rozpisoval, zvláště podnikání
v oblasti cestování v Praze. Jeho analýza
mimo jiné zmiňuje ztrátu strážníků
ČSAF. Aktivní však byli i anarchisté z
nedalekého Zlína.

Ve tři hodiny v noci, kdy začíná stávková
rozhoda 200 letů ČSAF, Solidaritu se
mimo jiné vztahuje i na
rozhodu na místním pochodem. Další čas

byla rozčtena na autobusov
nadráží a před nádražím vlaky, jako
před jezeňskými. Někdy letěl
vůz, který byl vyprázdněn před
člověka z zastávek. Někdy
stavano bylo jednokračné. Aby stav
je politiky blokad, musí být masivní
radikální. Kromě blokad "papásků" musí
i blokádě stávkových, letů ve stávk
nímu výjezdu se svými vozy i přesto,
tím razí jedinou věc.

o situaci ve Španělsku, kde skutečně demokratické opozice, kteří pouze požadují vrátit s. Z masmédií se však o tamní slední řadě následuje tradiční anekdot pro zpříjemnění dne.

Po přečtení zrecyklujte... č. 3 seženete na webu csaf.cz. Redakci listu můžete kontaktovat na e-mailu: poprectenizrecyklujte@gmail.com

-svt-

Hlas ulice č. 6

Hlas ulice je zpravodajem asociace Alerta, antiautoritářského uskupení, které působí na severu Čech.

Šesté číslo tohoto listu vyšlo během letošního července a jeho obsah koresponduje s jednou z kampaní Alerty, konkrétně té, co se věnuje snížení produkce odpadů. Dvě úvodní stránky z celkem čtyř jsou tedy vyhrazeny výzvě, aby lidé nenakupovali obaly, a radám, jak toho praktickým způsobem dosáhnout: nebalit, když to není nutné, opakovane

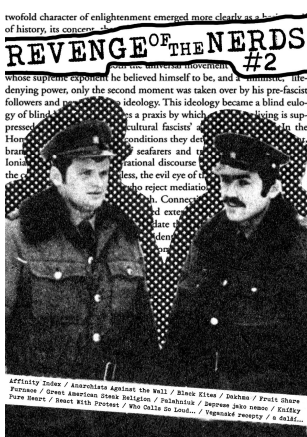
užívat, sdílet, kupovat věci z druhé ruky, volit dlouhotrvající kvalitu, vyjadřovat nespokojenost atd.

Další (celostránkový) text přichází s konkrétní alternativou k plánované mostecké spalovně, a to v podobě kompostárny. Článek na pozadí tohoto lokálního problému rozebírá i obecnou problematiku bioodpadu. Zpravodaj pak doplňuje informace o projektech pravidelných mosteckých cyklovýletů a mobilním kině.

Zpravodaj je k sehnání zdarma nebo za solidární příspěvek na e-mailu alerta@safe-mail.net nebo ke stažení na webu www.alerta.cz.

REVENGE OF THE NERDS č. 2

Když jsem na webových stránkách *Czechcore* četl upoutávku, že vychází druhé pokračování, moc jsem neváhal a pořídil si ho. Moc rád čtu ziny a sám jsem byl zvědav, jak se ROTN2 posunulo ve zpracování a obsahu.

Sehnal jsem toto číslo po předešlé domluvě na jednom festivalu a byl jsem mile překvapen - moc hezké grafické zpracování, vytištěno na recyklovaném papíře a poměrně dost stran (celkem 80 formátu A5), hodně zajímavého čtení o kapelách, tour reporty (např. kapely Dakhma), pak je tu pár stran věnováno recenzím na knížky a najde tu i představení spisovatele Chucky Palahniuka, známého autora románu *Fight Club*. Velice mě zaujal rozhovor s pražskou kapelou, která se jmenuje právě podle něho - Palahniuk. Kluci to mají dobře našláplé jak po hudební stránce, tak textové, ale hlavně jsou to moc sympatiční lidé. Myslím si, že o téhle kapele ještě uslyšíme. Dále tu naleznete představení labelu Pure Heart Records, které mě dost zaujalo. Anarchisty a anarchistky jistě zaujme velmi zajímavý několikastránkový rozhovor s aktivistou izraelské skupiny Anarchist Against the Wall. Najdete zde i dost receptů na veganské dobroty, určitě sám něco zkusím - díky za inspiraci.

Chtěl bych pochválit lidi, co se na tomto zinu podíleli: odvedli jste moc dobrou práci a mě velice překvapili obsahem a stylem psaní, zkrátka jste si získali dalšího čtenáře a budu doufat, že další číslo na sebe nenechá dlouho čekat.

Pokud by tenhle počín někoho zajímal, tak ho sežene na e-mailu lakme.is.dead@seznam.cz.

CHYBA č. 8

Po roce mám čest držet v ruce a číst další pokračování *Chyby*. Tohle číslo se ke mně dostalo v samotný den vydání, a to na letošním ročníku Fluffestu. Jde o velice zajímavé čtení plné originálních a nápaditých článků. Předem bych chtěl říct, že tento plátek neškátlují mezi klasické punkové ziny - přeci jen je tu dost neobvyklých věcí, jaké leckterý zin neobsahuje, což je v mých očích velké plus. Ne že by mě nebylo čist o kapelách a kde co vyšlo za CD a LP, ale rád si počtu také něco jiného, jako třeba právě v *Chybě* - a to různé příběhy, komixy (a těch je tu opravdu dost), poezii

a zároveň postřehy a úvahy lidí, co se rozhodli podílet se svými texty na obsahu tohoto občasnku.

Co mě velmi zaujalo je samotné grafické zpracování zinu - total DIY styl - něco psané ručně, pak styl vystříhání a nalep... To je zkrátka moje gusto - punk v psané formě. Je dost vidět, že si na tom všem dal autor *Chyby* hodně záležet a má bohatou fantazii.

K samotným článkům - nebudu sáhodlouze rozepisovat každou stránku, uvedu jen pár věcí, co mě zaujaly, zejména rozhovor s anarcho hip-hop formací Drowning Dog a vyzpovídání norského folkaře z dua Two Fighters Against a Star Destroyer a rozsáhlý scene report o maďarské subkultuře.

Víc psát nebudu, snad jen to, že velice doporučuji si sehnat *Chybu* (72 stran formátu A5 za 50 Kč) buď od své oblíbené distribuce nebo přímo od autora přes e-mail chyba@riseup.net.

-lks-

ZPRAVODAJ SDT

Zpravodaj SDT (Skutečná demokracie ted!) - viz článek v této *Existenci* přináší informace o protestech ve světě a rovněž slouží jako prostředek výměny názorů mezi aktivisty navzájem a mezi aktivisty a veřejností. Není-li uvedeno jinak, názory patří jednotlivým členům, nejedná se o prohlášení celé iniciativy. Zpravodaj by měl podle jeho vydavatelů a vydavatelek sloužit jako svobodné noviny iniciující výměnu myšlenek.

Tento informační list, jenž je tvořen většinou ze čtyř stránek formátu A5, vychází od 19. června letošního roku a zatím vyšlo devět čísel plus jedno speciální. Vedle vlastních textů o zdejší iniciativě SDT a úvah nad situací v Česku, naleznete ve zpravodaji zprávy o podobném, avšak mnohem masovějším hnutí v Řecku, Španělsku, na Islandu či v Izraeli. Dál zde naleznete zprávy o projevech sociálního vzoru v Bělorusku, Velké Británii, Polsku nebo Chile. Uvnitř 7. čísla nechybí ani jednostránkový komiks, jenž stručně vysvětluje, proč jsou lidé rozhořčení.

Ve zpravodaji může vyjít i váš článek. Můžete ho zaslat na fórum SDT (zaregistrovat se můžete na 15m.imcmedia.cz), kde ve složce „Nadregionální skupiny“ najdete podsložku „Zpravodaj SDT (noviny)“ a v ní pak otevřete diskusní vlákno odpočítající aktuálnímu číslu. Do daného tématu přispějte se svým článkem.

Archiv čísel naleznete na www.skutecnademokracie.cz/zpravodaj

LAWRENCE LESSIG: FREE CULTURE

„Dokáže zdravý rozum pochopit absurditu světa, kde nejvyšší pokuta za stažení dvou písniček z Internetu je vyšší než pokuta lékaři za zmrzačení pacienta?“ (Lessig 2004: 124)

Americký profesor práva na Harvardské univerzitě, Lawrence Lessig, je nejen v USA považován za odborníka věnujícího se velmi intenzivně a aktivně tematice autorských práv, především pak vystupuje proti copyrightu vázanému na nehmotné vlastnictví. Předložená kniha *Free Culture* byla poprvé vydána v roce 2004 a s největší pravděpodobností bude i v dalších letech získávat na aktuálnosti. Je volně dostupná na internetu jak v původní anglické verzi¹⁾, tak i českém překladu²⁾. Anglickou verzi zaštiťuje nezisková organizace *Creative Commons*³⁾, kterou založil v roce 2001 sám Lessig a která se snaží volně zpřístupňovat a umožňovat legální užití a sdílení mnoha autorských děl.

Lessig ve své práci nevystupuje proti vlastnictví jako takovému, nopak na mnoha stranách zdůrazňuje, že vlastnictví považuje za důležité a rozhodně nemá být jeho kniha vnímána jako útok na majetek. Co je ale podle něj zásadní, je zachování rozumné úrovně autorských práv. Se vstupem do éry Internetu je třeba přistupovat k autorským právům velmi obezřetně a především odlišným způsobem než tomu bylo dosud, tedy v případě tištěné literatury.

Lessig na mnohých příkladech poukazuje na absurditu, do které může přílišné lpění na autorských právech dospět, a hovoří o kultuře povolení, ve které se v současné době nacházíme. Nezpochybňuje zásluhy mnohých autorů děl a jejich nároků na odměnu či právo na copyright. Nezpochybňuje dokonce ani užitečnost copyrightu jako takového. Zdůrazňuje pouze, že se autorská práva dnes nachází v rukou byznysmenů, kteří hájí své obchodní zájmy i za cenu znemožnění využití díla (nebo duševního vlastnictví) pro dnešní či budoucí generaci.

Takové jednání přitom odporuje samotné americké ústavě, která hovoří o svobodném navázání „na výsledky minulosti a která je [hodnoty] zároveň chránila před ovládnutím ze strany státu i soukromých zájmů.“⁽⁴⁾ (Lessig 2004: 12) Zásadní problém přitom spočívá v jakési dědičné tradici a nekritickém slepém přijímání copyrightu. V rámci boje proti pirátství vzniká stále důslednější kultura povolení, dohledu a trestu. Nacházíme se v pozici člověka, který v dobrém úmyslu vymýtí alkoholismus, zastřelí dítě s krabičkou rumových pralinek v ruce.

Paradoxem je, že právě ti, kteří dnes tolik hrozí žalobami za porušení autorských práv, sami ke své činnosti, na níž vystavěli svůj byznys, kopírovali a přebírali v minulosti vytvořená díla. Příkladem dává Lessig pohádky bratří Grimmů, které velmi dobře posloužili Disneymu. Ten je přetvořil do animované podoby a zpřístupnil milionům lidí po celém světě. Pod heslem *Rip, Mix and Burn* (vzít, promíchat a vytvořit) využil (nejen) Disney většinu tvorby z 19. století.

Aby Lessig ukázal, jak může být porušení copyrightu vlastně pro všechny ekonomicky výhodné, seznamuje nás s tzv. *doujinshi*. Jedná se o druh manga komiksů, které jsou v Japonsku tolik oblíbené. *Doujinshi* je komiks, který není ale původní, originální. Naopak, aby bylo možno komiks prohlásit za *doujinshi*, musí být překopírován, upravený, přetvořený na jakýkoliv způsob. Kreativité se meze nekladou. „*Jiné ale musí být, má-li být dílo považováno za pravé doujinshi.*“ (Lessig 2004: 20) Japonci své komiksy milují natolik, že se staly součástí jejich každodenního života. Japonské právo je v tomto ohledu velmi podobné americkému a v případě *doujinshi* se tedy jedná o zcela záměrné porušení autorského práva, navíc s cílem na tomto porušení vydělat. Několikrát do roka se pořádají veletrhy, kde jsou *doujinshi* představovány a obchodovány. Rozdíl oproti americké a evropské společnosti je však v tom, že zde na piráty nikdo neposílá armádu právníků s cílem nastolit pořádek a přinést peníze do kapes původních vlastníků copyrightu. Trh s mangem je natolik zavedený a prosperující, že zakázat jej by znamenalo poškození všech. A jak bylo Lessigovi sděleno, Japonci obchodníky s mangem netrestají zkrátka proto, že nemají dostatek právníků, aby bylo výhodné a vůbec možné soudit takové množství případů.

V celé knize je velmi citit značně negativní postoj vůči Americké asociaci hudebního průmyslu (RIAA), která neváhá být příčinou osobního bankrotu dokonce i nezletilých dětí. Zároveň se jedná o vládu podporovanou korporací s obrovským a mocným lobby. Není tedy divu, že RIAA vyhrává většinu soudních sporů a nezastaví ji ani nemorálnost jejich žalob. „*V září 2003 RIAA žalovala 261 jednotlivců, mezi nimi dvanáctiletou dívku žijící v sociálním bydlení a sedmdesátiletého pána, který pojem sdílení souborů ani neznal.*“ (Lessig 2004: 134) RIAA požadovala za porušení autorských práv (v tomto případě sdílení pár písní na sociální síti) několik milionů dolarů. Nakonec přistoupila na mimosoudní vyrovnání s tím, že dostane od oné dvanáctileté dívky všechny její celoživotní úspory, což v jejím případě činilo dva tisíce dolarů.

Už jsem nastínila, že zlomovým okamžikem pro oblast autorských práv byl nástup Internetu, který umožňuje komukoliv stahovat nejrůz-

nější soubory, obrázky, využívat články, hudbu a zkrátka vše, co na Internetu najde. A právě na takovém počínání staví RIAA svůj byznys. Není nelegální podívat se na film, pokud ale umožníte sdílení dalším lidem nebo uspořádáte promítání třeba pro své blízké, porušujete tím autorský zákon. A díky RIAA stanuli před soudem už mnozí bez ohledu na věk či závažnost svého počinu.

Opět zde vyvstává další paradox, kdy většina dnes vyráběné techniky umožňuje, ba dokonce podporuje právě to, co je podle copyrightu v mnoha případech trestné. Tlačítka a ikony kopírování, vložení, nahrávání, přeposílání, sdílení... - to vše nám moderní technologie umožňuje a zákony zároveň zakazují. Respektive umožňují, pokud zaplatíme. Na jednu stranu máme možnosti, na druhé straně omezení v podobě velkého bratra, který sleduje každé kliknutí myši a potenciální porušení copyrightu. Tzv. ochranné programy a software plní funkci dohlížeče. Má ale tohle všechno ještě něco společného s rozumným uznáním autorských práv? K čemu jsou nám díla schovaná v trezorech? Je opravdu pro lidstvo přínosnější něco hodnotného vytvořit a zároveň znemožnit ostatním čerpat z takového díla či jej využít a obohatit tak další generace? Nejedná se snad spíše už o snahu znemožňovat poznání a obdivovat hodnotná díla a zároveň poskytovat nahlédnutí do dědictví minulosti jen za obrovské sumy? Zákon je přitom velmi nejistý v definici „spravedlivého užití“, ke kterému není třeba žádný souhlas s užitím díla a díky němuž může být dílo či jeho část použita v rámci obecně prospěšného záměru. Na druhou stranu i přes tuto nejasnou hranici mezi pirátstvím a spravedlivým užitím vyhrávají společnosti jako RIAA své soudní spory.

V úvodu jsem představila Lessiga jako člověka aktivně vystupujícího proti absurditě kultury povolení. Důkazem toho je i jeho (žel prohraná) žaloba proti CTEA (*Copyright Term Extension Act*), tedy zákonu, jenž umožňuje prodlužovat autorská práva na díla, a to nikoliv výjimečně třeba i na dobu 200 let. Ačkoliv Lessig tuto kauzu prohrál, otevřel tak prostor diskuzi na téma autorských práv a spravedlivého užití.

Lessig ale upozorňuje v knize i na složitost dohledání skutečných vlastníků autorských práv. Neexistuje totiž žádná ústřední databáze s těmito informacemi. A tak mnohdy není ani možná domluva o využití díla, protože zkrátka není s kým se domluvit. Lessig dochází k závěru, že celý autorský zákon, nevyhovující společnosti, jejímž nejvyužívanějším médiem je Internet, nechrání vlastníky, ani díla, nýbrž je služkou mocných korporací, které díky němu profitují. „*Jejich úsilím není jednoduše chránit, co je jejich. Usilují o to, aby všechno, co existuje, bylo jejich.*“ (Lessig 2004: 169)

V závěru knihy nám Lessig předkládá případ, kdy lpění na copyrightu je pro některé korporace evidentně důležitější než lidský život, než přiležitost uzdravit nemocné. Jedná se o případ léků chráněných patenty. Přitom jen v rozvojových zemích by tyto léky vyléčily miliony nemocných malárií či pomohli pacientům nakažených virem HIV. Samotná výroba těchto léčiv není ani příliš nákladná. Cenu výrobku však obrovsky zvedá právě patent, díky kterému si mohou tyto léky dovolit jen určité země. „*Ztratili jsme kritické oko, mohou nám pomáhat vidět rozdíly mezi pravdou a extrémismem. (...) Nekriticky přijímáme myšlenku vlastnictví myšlenek, že si ani nevšimneme, jak nehorázné je upírat myšlenky lidem, kteří bez nich umírají.*“ (Lessig 2004: 172 - 173)

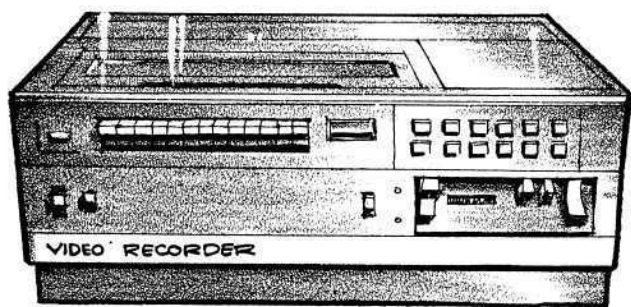
Aby Lessig ukázal, že není pouze kritikem, snaží se navrhnout možná řešení této svízelné situace např. volným open source softwarem či označováním děl, která by byla chráněna a na něž by autor svá práva uplatňoval. Označení by jednak umožnilo najít, komu autorská práva patří a zároveň, pokud by autor nevydal dílo s ochranným označením, byl by to signál pro ostatní, že dílo mohlo volně používat. Dalším řešením by pak mohla být kratší ochranná lhůta pro copyright.

Lessigova práce je plná mnohých příkladů z praxe, které dokládají nevyvážené používání autorského práva a jeho mnohdy nesmyslné vymáhání. Lessig nepochybně existenci copyrightu, ale jeho nynější podobu, která vznikla před příchodem Internetu a dosud se novému médiu nedokázala přizpůsobit. Naopak činí z každého uživatele Internetu potenciálního pachatele trestného činu. A to rozhodně odporuje jak zdravému rozumu, tak i původní myšlence tohoto média. Pokud však nedojde ke změně, bude i nadále platit, že „*kultura povolení znamená kulturu právníků, kde možnost tvořit znamená nejprve zavolat svého právníka.*“ (Lessig 2004: 129)

Lenka B.

Poznámky:

- 1) www.free-culture.cc/freeculture.pdf
- 2) www.svobodna-kultura.cz/Download/Svobodna_kultura_Lessig.pdf
- 3) creativecommons.org; www.creativecommons.cz
- 4) Veškeré uvedené přímé citace odpovídají českému překladu knihy. Číslo stránky se tak může od anglického originálu lišit.

ON WHICH ITEM HAVE THE COURTS RULED THAT MANUFACTURERS AND RETAILERS BE HELD RESPONSIBLE FOR HAVING SUPPLIED THE EQUIPMENT?

REKOMENDUJEME

Polí 5 & Day After alliance

Trojanova 9, Praha 2

Chvalova 8
Praha 3 - Žižkov

internetová distribuce
VERUS
WWW.VERUS.CZ

